

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADINLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET VE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMALARININ ÖNLENEREK BU ALANDAKİ MEVCUT DÜZENLEMELERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE ALINMASI GEREKEN EK TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835)

TUTANAK DERGİSİ

**20'nci Toplantı
4 Mart 2025 Salı**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, Komisyonun bugüne kadar yaptığı toplantılara, çalışma takvimine, önümüzdeki hafta yapılması planlanan çalışma ziyaretlerine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Başkanı Profesör Doktor Nurdan Duman'ın, kadına karşı şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik durum tespiti ile yeni politika ve uygulama önerileri hakkında sunumu

2.- Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müşavirliği Temsilcisi Avukat Burcu Öztürk'ün, Türkiye Barolar Birliğinin kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik yürüttüğü faaliyetler hakkında sunumu

3.- Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu Dönem Sözcüsü Avukat Aslı Çelikağ Özcan'ın, baroların kadın hakları komisyon ve merkezlerinde çalışan avukatların kadına karşı şiddete ilişkin bizzat sahada yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri ile sorunların somut göstergeleri hakkında sunumu

4.- Ankara Barosu Gelincik Merkezi Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Aslı Arıhan'ın, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık konusundaki gözlemleri ve tespitleri hakkında sunumu

5.- Ankara Barosu Gelincik Merkezi Başkanı Avukat Nazlı Özlem Atmaca'nın, Gelincik Merkezinin faaliyetleri ile kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Profesör Doktor Nurdan Duman, Avukat Burcu Öztürk, Avukat Aslı Çelikağ Özcan, Avukat Aslı Arıhan ve Avukat Nazlı Özlem Atmaca tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET VE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMALARININ ÖNLENEREK BU ALANDAKİ MEVCUT
DÜZENLEMELERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE ALINMASI GEREKEN EK TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835)

-----0-----
20'nci Toplantı
4 Mart 2025 Salı
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadınların Her Türlü Şiddet ve Ayrımcılığa Maruz Kalmalarının Önlenerek Bu Alandaki Mevcut Düzenlemelerin Gözden Geçirilmesi ve Alınması Gereken Ek Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.15'te açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu, Komisyonun bugüne kadar yaptığı toplantılara, çalışma takvimine, önümüzdeki hafta yapılması planlanan çalışma ziyaretlerine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Başkanı Profesör Doktor Nurdan Duman tarafından, kadına karşı şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik durum tespiti ile yeni politika ve uygulama önerileri,

Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müşavirliği Temsilcisi Avukat Burcu Öztürk tarafından, Türkiye Barolar Birliğinin kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik yürüttüğü faaliyetler,

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu Dönem Sözcüsü Avukat Aslı Çelikağ Özcan tarafından, baroların kadın hakları komisyon ve merkezlerinde çalışan avukatların kadına karşı şiddete ilişkin bizzat sahada yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri ile sorunların somut göstergeleri,

Ankara Barosu Gelincik Merkezi Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Aslı Arıhan tarafından, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık konusundaki gözlemleri ve tespitleri,

Ankara Barosu Gelincik Merkezi Başkanı Avukat Nazlı Özlem Atmaca tarafından, Gelincik Merkezinin faaliyetleri ile kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

Profesör Doktor Nurdan Duman, Avukat Burcu Öztürk, Avukat Aslı Çelikağ Özcan, Avukat Aslı Arıhan ve Avukat Nazlı Özlem Atmaca tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 17.32'de son verildi.

4 Mart 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.15

BAŞKAN: Mustafa Hulki CEVİZOĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Asuman ERDOĞAN (Ankara)

SÖZCÜ: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

KÂTİP: Zuhul KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

----- 0 -----

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Komisyon üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, değerli katılımcılar, basınımızın değerli temsilcileri; toplantı için yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, Komisyonun bugüne kadar yaptığı toplantılara, çalışma takvimine, önümüzdeki hafta yapılması planlanan çalışma ziyaretlerine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - 20'nci Toplantımızı açıyoruz. Dile kolay, yanlış söylemedim, 20'nci Toplantı. Bütün milletvekili arkadaşlarımız 20 tane toplantı yaparak 20'den fazla kurumu, kişiyi dinlemekten çok mutlular, onu ifade edeyim. Önümüzdeki günlerde, çalışma takvimimize göre 21 Martta süremiz sona eriyor. 21 Marta kadar başka gelişmeler de yaşanacak, önemli toplantılara sahne olacak Komisyonumuz. Bir de çalışma ziyareti gerçekleştireceğimiz önümüzdeki hafta; ayrıntıyı Komisyon üyesi arkadaşlarımızla paylaşacağız, taslak programımıza göre Elâzığ, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep illerinde çalışma ziyareti gerçekleştirecek, Harran Üniversitesinde de bir çalıştay düzenleyeceğiz, çeşitli sivil toplum kuruluşları ve akademisyenler toplantımıza katılacaklar.

Bugün 5 değerli kadın konuşmacımız, davetlimiz var. Kadına şiddet ve ayrımcılığı önleme konusunda kadınlarımızı dinleyeceğiz. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Başkanı Profesör Doktor Nurdan Duman Hocamız; Türkiye Barolar Birliğini temsilen Kadın Hukuku Komisyonu Dönem Sözcüsü Avukat Aslı Çelikağ Özcan, Avukat Burcu Öztürk ve Ankara Barosu Gelincik Merkezi Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Avukat Aslı Arıhan, yine Ankara Barosu Gelincik Merkezi Başkanı Avukat Nazlı Özlem Atmaca buradalar. Hepinize hoş geldiniz diyorum. Önemli açıklamalara tanık olacağız bugün.

Bugün Komisyonumuzun görev alanıyla ilgili olarak kadına yönelik her türlü şiddet ve ayrımcılığın nedenleri ve sonuçları, kadına karşı şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik yasalarda, mevzuatta ve uygulamada yaşanan sorunlar, alınması gereken önlemler, ek tedbirler var mı bunları ve Komisyonumuzun araştırma konusuna giren ve değerli konuklarımızın kendi alanlarındaki gelişmeleri dinleyeceğiz.

İlk sözü Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi -ki ben orada şu anda doçent olmama rağmen yeni bir doktora tezi hazırlıyorum, bizim üniversitemizden hocamız olması da ayrı bir önem taşıyor benim için- Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Başkanı Profesör Doktor Nurdan Duman Hocamıza söz veriyorum.

Buyurun Hocam.

III.- SUNUMLAR

1.- Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Başkanı Profesör Doktor Nurdan Duman'ın, kadına karşı şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik durum tespiti ile yeni politika ve uygulama önerileri hakkında sunumu

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, Sayın Başkan ve değerli Komisyon üyeleri Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadına karşı şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik Meclis Araştırma Komisyonuna davet edilmemden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanın üniversitemizde yine doçent unvanında olmasından dolayı büyük bir mutluluk duydum, aynı üniversitenin bir akademik üyesi olarak burada olmak benim için de bir onur, çok teşekkür ediyorum.

Kadına ve çocuğa karşı şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik durum tespiti ve yeni politika ve uygulama önerileri noktasında ben bir sunum yapmaya çalışacağım. Sunumun genel içeriğinden bahsederseniz: Kadına, çocuğa şiddetin tanımı ve türleri -bunları biraz daha kısa geçeceğim- kadına yönelik ayrımcılığın tanımı ve türleri, istatistiklerle kadına ve çocuğa yönelik şiddet, kadına şiddet vakalarına ilişkin durum analizi, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi ve bu vakalara müdahalede etkili biçimde müdahale için öneriler ve yürütülebilecek mesleki çalışmalar, aile içi şiddete yönelik yürütülebilecek koruyucu ve önleyici çalışmalar ve sorumlu bakanlıklar; Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığında, okullarda okul sosyal hizmetinin çocuk ve kadına yönelik şiddet vakalarını önleme ve bu vakalara erken müdahale için hayati önemi ve rolü; aile içi ve aile dışı, kadına ve çocuğa yönelik şiddet vakalarının tespiti, vakalara yönelik güçlendirici, destekleyici çalışmalar ve buna ilişkin ilgili bakanlıklar; yine, kadına şiddet vakalarının takibine yönelik olarak yapılabilecek izlem çalışmaları ve sorumlu bakanlıklar; yine konuyla ilgili olması nedeniyle, ruh sağlığı yasasında yapılan değişikliklerin ve TRSM'ler yani toplum ruh sağlığı merkezlerinde sosyal hizmet uzmanı ve ilgili meslek elemanları istihdamının kadına şiddet vakalarını önlemede ve o vakalara müdahalede olan önemine dikkat çekerek sunumu mu bitirmek istiyorum.

Zaten Komisyonun birincil görevi olması nedeniyle tanımlamalara çok fazla yer vermeyeceğim ama hiç tanımlamadan da geçmek istemedim. Kadına, çocuğa şiddetin tanımı ve türlerinden bahsedecek olursak; şiddetin kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi olarak engellenmesini de içeren toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen

fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış olarak tanımlandığını görüyoruz. Kadına yönelik şiddet de şiddetin bir alt kırılımı olarak, kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen, cinsiyete dayalı bir ayrımcılıkla kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu konuda "şiddet" olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı içeriyor.

Kadına yönelik ayrımcılığın tanımına ve türlerine baktığımızda; "kadına karşı ayrımcılık" teriminin, siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel veya diğer alanlardaki kadın ve erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerin medeni durumları ne olursa olsun kadınlara tanınmasını, kadınların bu haklardan yararlanmalarını veya kullanmalarını engellemeye veya hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu sonucu doğuran cinsiyete dayalı herhangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlama anlamına geldiğini görüyoruz. CEDAW sözleşmesi bize bu şekilde tanımlıyor.

Kadınlara karşı ayrımcılık alanları, kadın ve erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerin siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel ve diğer alanlarda ihlal edilmesi olarak tanımlanıyor.

Şimdi, istatistiklere geçmek istiyorum, özellikle anlamlı bulduğum pek çok istatistik olduğunu ve pek çok kurum tarafından farklı araştırmalarla bunların ortaya konulduğunu biliyoruz ama güncel olması ve özellikle son verilere dayalı olması nedeniyle Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu tarafından, özellikle Ev İçi Şiddet Acil Hattı'na yapılan aramalar sonucunda ortaya çıkan istatistiklere yer vermek istedim. 15 Ekim 2007'den bugüne kadar toplamda bu hatta 82.253 çağrı geldiğini görüyoruz. Arayan kişilerin sorunlarına çözüm adına hukuki ve psikolojik destek sağlıyor bu hat aracılığıyla. Yedi gün yirmi dört saat esasına göre çalışıyor; İngilizce, Arapça, Kürtçe ve Farsça dillerinde hizmet veriyor bu hat. Aramaları ilk olarak sosyal hizmet uzmanları ya da psikologlar yanıtlıyor; acil durum vakalarında polis ve jandarmanın danışana en kısa sürede ulaşmasını sağlamak üzere çeşitli çalışmalar yapıyorlar. Daha sonra danışana sağlanan hizmet ve önerilerin takibi yapılıyor bu hat aracılığıyla. Mümkün olan en az zararlı kişinin uğramış olduğu şiddetten uzaklaştırılması prensibine dayalı olarak çalıştığını görüyoruz. Bu hatta ilişkin elimizde, 2007-2021 yılları arasında hatta çağrılarının gelmesi ve bu çağrılarda çağrıyı yapan kişilere ilişkin uygulanan birtakım anketler ve sorularla elde edilen bulgulara dayalı istatistikler var. Şiddete maruz bırakılanların yaşlarına bakıldığında; çocukların 0-18 yaş grubunda, gençlerin 13-30 yaş grubunda, orta yaşlıların da 31-55 yaş grubunda ve yaşlıların da 56 ve üstü olmak üzere kategorize edildiğini görüyoruz. Bu hatta gelen aramayı, çağrıyı yapan kişilerin yasal destekler -yasal hakları, boşanma davası açma ve hukuki destekler- kurumsal destekler ve psikolojik destekler olmak üzere 3 grup hâlinde desteklendiğini görüyoruz. Yine, bu istatistiklere baktığımızda, 28.198 aramanın yapıldığını görüyoruz. Hattı 900'den fazla kişi 1'den fazla kere aramış, buna ilişkin istatistikler var elimizde. En fazla sayıda çağrının pandemi döneminde alındığı ve özellikle eve kapanmaların yaşandığı 2020 yılında çağrılarının yani aramaların sayısının çok arttığı ifade ediliyor. Aramaların yüzde 57'si bizzat şiddete maruz bırakılanlar tarafından yapılmış ve yüzde 16 arama şiddete maruz kalanlar tarafından yapılan aramalar değil ama ilgili aile üyesi tarafından yapılan aramalar olarak kaydedilmiş. Gelen aramalara göre, şiddete maruz bırakılanların yüzde 80'i kadınlardan oluşuyor. Hem kadının hem de çocuğun şiddete maruz bırakıldığı durumlar ise aramaların aslında yüzde 10'unu oluşturuyor. Burada, sunumumun başlığında ve genelinde kadına şiddet ve çocuğa şiddeti aslında bilinçli olarak bir arada kullanıyorum çünkü ikisinin birbirinden ayrılmaz iki parça olduğunu düşünüyorum. İlerleyen bulgularda ve ilerleyen slaytlarda buradaki bağlantıyı biraz daha fazla ifade etmeye çalışacağım.

Yine, çağrılarla ilgili istatistiklere devam ettiğimizde, gelen çağrılarının illere göre dağılımında 14.325 vakayla İstanbul'un 1'inci sırada yer aldığını, bunu 1.376 vakayla Ankara'nın, 1.017 vakayla da İzmir'in izlediğini görüyoruz. Şiddete en çok maruz bırakılan kişilerin yaş aralığına bakıldığında, 31-55 yaş grubunun 1'inci sırada yer aldığını ve yüzde 42 oranında olduğunu, 13-30 yaş grubunun yüzde 37'yle onu izlediğini, yine şiddete en az maruz kalan grup olarak da 56 yaş ve üstünün olduğunu görüyoruz. 2012 sonrasındaki yüzdeler dağılımı olarak çocuk yaş grubunda yani 0-18 yaş grubunun şiddet gördüğü durumlarda yüzde 7'den yüzde 17'ye yükseliş ve sıçrama olduğunu görüyoruz yani yüzde 10'luk bir artış olduğunu görüyoruz. Pandemiyle birlikte bu yüzde 17'lik artışın yüzde 18'e kadar vardığı kaydedilmiş. Şiddete maruz bırakılanların medeni durumuna bakıldığında, yüzde 73'ü evli, bunların yüzde 3'ü dinî nikâhlı, yüzde 7'si boşanmış, yüzde 12'si ise bekâr yani aramaların pek çoğu resmî ya da dinî nikâhlı olarak evli olanlardan geliyor demek ki.

Yine, bu istatistiklerde özellikle 2012 yılı sonrasında Suriye'den Türkiye'ye gelen göçmenlerle birlikte mültecilere ilişkin çağrılarının da olduğuna ilişkin ifadeler var. Pandemi sonrasında şiddete maruz bırakılan mültecilerin oranında yüzde 8'lik bir artış gözlemlenmiş, yüzde 87'ymiş pandemi öncesinde. Mültecilerle ilgili acil yardım hattına bildirilen 330 vaka incelenmiş bu araştırmada, mültecilerle ilgili gelen aramaların yarısı şiddete maruz bırakılan kişiler tarafından gelmiş, gelen aramaların çoğunun İstanbul'dan olduğu tespit edilmiş ve yine, bu kayıtlara göre şiddet görenler çoğunlukla evli kadınlarmış ve resmî nikâhlarının olmadığını belirtenlerin sayısının çoğunlukta olduğu ifade ediliyor. Faillerin de çoğunun eşler olduğu ifade ediliyor. Biraz önce zaten bu arama hattının farklı dillerde de hizmet verdiğinden bahsetmiştik, o yüzden, Suriyeli göçmenlerin de bu hattan yararlandıklarını ya da başvurduklarını görüyoruz.

Yine, fail profili incelendiğinde, şiddet uygulayan kişinin en yüksek oranda eş olduğu görülüyor verilere göre, yüzde 63 oranında; şiddet uygulayan failerin yüzde 90'ının erkek olduğu, kadınların yüzde 7'sinin şiddet uygularken, kadın ve erkeklerin birlikte şiddet uyguladığı vakaların ise yüzde 3 olduğu görülüyor. Yani kadınların yüzde 7'si şiddet uyguluyor, yüzde 63'üne de şiddet uygulanıyor, yüzde 3 vakada ise hem kadın hem erkek yani iki çiftin de birbirine şiddet uyguladığı vakaların bildirimi yapılmış. Bu vakalarda baba veya anne veya üvey annenin beraber şiddet uyguladığı ya da miras davaları nedeniyle ailenin şiddet uyguladığı durumlarının da kayıtlarına rastlanmış yani kadın sadece erkekten değil, ailedeki diğer üyelerden; kayınvalide, anne-baba gibi yakınlarından da şiddet gördüğü için ya da üvey anneden şiddet gördüğü için kayıtlara geçmiş. Faillerin çok büyük bir kısmı, yüzde 85'i evli, yüzde 5'i boşanmış, yüzde 5'i ise bekâr failer ve 35 yaştan yarısı küçük olan failer. Yüzde 38'ini 31-55 yaş, yüzde 34'ünü 19-30 yaş, yine yüzde 17'sini yaşlı failer yani yaş grubu olarak daha ileri yaşta kişiler; 56 yaş ve üstündekiler oluşturuyor. Yüzde 11'ini ise çocuk failer oluşturuyor yani çocukların da şiddet olan bir evde şiddetten hani herhangi bir nasibini almadan kurtulması mümkün gözüküyor. Bunlar tabii ki bildirilen ve aramalara gelen vakalar, bir de gelmeyen kısmını düşündüğümüzde, aslında bu oranların burada ifade edilenlerin çok daha üstünde olduğunu tahmin edebiliriz herhâlde.

Şiddet türleri açısından bakıldığında, en çok fiziksel şiddetle karşılaşılıyor; 17.601 aramada bu vurgulanmış. Duygusal şiddetin 15.059 aramada, sosyal olarak şiddetin 5.608 aramada, ekonomik olarak şiddetin 4.346 özellikle çağrıda bulunduğu, yine, cinsel şiddetin de -en az ifade edilen ama belki de en çok saklanan şiddet türü tabii ki- 1.456 vakada karşımıza çıktığını görüyoruz.

Çocuk istismarı ve ihmaliyle ilgili bilgi verilen 40 vakanın yarısından fazlasının failinin ise aile olduğu bu aramalarda toplanan bilgilerde karşımıza çıkıyor.

Ve tabii, kaçamadığımız bir gerçek, töre ve namus nedeniyle uygulanan şiddetler. Yine bu hatta bu başlık altında yapılan aramalara bakıldığında, bu başlık altında yardım hattına gelen 150 arama incelenmiş ve bu aramaların çoğunluğunun şiddet gören kişi tarafından yapıldığı görülmüş. Töre şiddetine uğradığını bildiren aramalarda fiziksel ve duygusal şiddetin ön planda olduğu, pandemi sonrasında özellikle fiziksel şiddette artış tespit edildiği, töre vakalarında genellikle töreden kaçmak için sığınmaevi talebinde bulunanların daha çoğunlukta olduğu ifade ediliyor. "Töre" anahtar kelimesinin yer aldığı çağrılarının içeriği incelendiğinde şiddetin sürekliliğinin dikkat çektiği özellikle vurgulanıyor. Töre şiddetiyle ilgili aramalarda istenmeyen gebelikler, fuhşa ve uyuşturucu kullanımına zorlama, ısrarlı takip ve tehdit gibi şiddet türlerinin de ön plana çıktığı görülmüyor.

Türkiye'de yaklaşık her 5 boşanmadan birinin nedeninin fiziksel şiddet yani dayak ve kötü muamele olduğunu görüyoruz bu aramalardan. Yine, bu aramalar dışındaki veriler de bize bunu doğruluyor. Şu açık ki boşanmanın nedeni fiziksel şiddet ve kötü muamelelerin mağduru yalnızca kadınlar değil, aynı zamanda çocuklar da oluyor. Çocukların evde hem fiziksel şiddete ve kötü muameleyle maruz kalarak hem de tanıklık ederek aslında -ki bu da altı çizilmesi gereken bir konu- kendi maruz kalmaya da annesinin ya da yakınındaki kişinin uğradığı şiddete tanık olmasıyla zarar gören listesinde kadın kadar eşit pay aldığını görüyoruz. Zaten boşanma nedenlerinin yaklaşık yüzde 6'sının çocuklara karşı kötü muamele olduğu yine yapılan başka araştırmalarla bu tabloda karşımıza çıkıyor.

Kadın ve çocuk evlilikleri ve çocuk anne istatistiklerine de baktığımızda, çocuğun belli bir olgunluğa ermeden, erken evlendirilmesi ve akabinde çocuk anne olması durumuna dikkat çekmek istiyorum burada. Buna göre karşılaşılan tabloyu aşağıdaki istatistikler bir ölçüde aslında ortaya koyuyor, bir ölçüde yansıtıyor diyorum çünkü bu istatistikler hastanede yapılan resmî doğum ve evlilik kayıtlarına geçen oranları yansıtıyor yani eğer hastanede doğum yapmadıysa çocuk anneler, eğer evlilik kayıtları yoksa yani resmî nikahları yoksa bu kayıtlara geçmediği için bu oranların çok daha üstünde aslında bir tablonun olduğunu söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. 15 yaş altı anne doğum sayısının 167 olduğunu görüyoruz. 15-17 yaş arasındaki anne sayısının giderek katlanarak 11.636 olduğunu görüyoruz. Bu, TÜİK'in istatistiklerinde karşımıza çıkan, 2018'de verilen istatistikler. Evlenme istatistiklerine göre 16-17 yaş grubunda olan kız çocuklarının resmî evlenmelerinin toplam resmî evlenmeler içindeki oranının 2014 yılında yüzde 5,8'ken 2018 yılında yüzde 3,8'e düştüğünü görüyoruz. Bu düşüş olumlu olarak görülse de çocuk evliliklerinin hâlen olduğu gerçeğini değiştirmiyor tabii ki.

Bu oran illere göre incelendiğinde 2018 yılında Ağrı ilinin yüzde 14,8'le kız çocuk evlenmelerinde 1'inci sırada yer aldığını, bu ili yüzde 14,1'le Muş'un izlediğini ve yüzde 12,5 oranıyla Bitlis'in hemen onu 3'üncü sırada takip ettiğini görüyoruz. Buradaki verilerden de anlaşıldığı gibi, biraz önce verdiğimiz yüzde 3,8'e gerileme oranları bazı iller için geçerli değil, o illerdeki yüksek rakamlar tahmin edebildiğimiz gibi hâlen geçerliliğini koruyor. Kız çocuk evlenmelerinin toplam evlenmeler içindeki oranının en düşük olduğu illerin ise Bolu, Trabzon ve Artvin illeri olduğunu görüyoruz ve bu illerde yüzde 7 ile yüzde 9 arasında değişen oranlarda bu tür vakalara rastlıyoruz. Bu rakamlar bazı illerde çocuk evliliklerinin, az önce de vurguladığım gibi, endişe edici oranlarda olduğunu yine bize kanıtıyor.

Gelelim çocuk anneler meselesine; tabii ki -"Adeta zincirleme trafik kazası gibi." diyorum ben buna- çocuk evlilikler çocuk anneleri beraberinde getiriyor. Gerçekten bununla ilgili rastladığımız örnekler, zaman zaman öğrencilerimiz anneleriyle ilgili örnekler verdiklerinde, zaman zaman çalıştığımız vakalar kendi hayat hikâyelerini anlattıklarında yani her birimizin aslında komşularımızda, yakınlarımızda çok rastladığımız hikâyeler hemen karşımıza geliyor ya da hatırimıza geliyordur sanıyorum.

2016'da 17.256; 2017'de 15.216 ve 2018'de -giderek grafik düşüyor TÜİK'e göre- 11.803 çocuk anne doğum sayısı bildirilmiş. Bu oranlardaki düşüş bu konuda yapılan toplumu bilinçlendirme çalışmalarının etkisi altında olmuş olabilir tabii ki. Bu düşüş tabii ki bizi memnun eden bir şey ama hâlâ 2018'de bildirilen 11.803 çocuk anne sayısının olması da hepimizi bir taraftan üzüyor tabii ki.

Çocuk evliliği ve çocuk anne sorunu aslında bir boyutuyla çocuk ihmali ve istismarının bir türevi olarak görülmeli kanısındayım. Çocuk gelinlerin ve annelerin çocuk olarak yaşam sürme, eğitime devam etme gibi birçok temel hakları aslında elinden alınıyor yani "çocuk gelin" deyip, "çocuk anne" deyip geçtiğimiz kişilerin aslında sokakta oyun oynayamadan, eğitimlerine devam edemeden, gelecekleriyle ilgili "Ben hemşire olacağım." veya "Doktor olacağım." hayali kuramadan maalesef yaşamlarını sürdüren genç yetişkinler olduklarını ve hep bir taraflarında aslında oynayamadıkları çocukluklarına ve yaşayamadıkları gençliklerine doyamadıklarını, belki de insanlıklarına hasret kaldıklarını ifade edebiliriz. Bu duruma ailelerin eğitim düzeyinin düşük olması, gelenek ve töreler, ailenin yoksul olmasının yanında aile içi şiddet durumu ve çocuğun aile içi şiddetten kaçmak için evliliği kabul etmesi de yol açabiliyor.

Çocuk erken evliliği, çocuğun birçok sağlık sorununa da neden oluyor çünkü olgunlaşmamış fiziksel ve cinsel özellikleriyle bir evliliğe zorlanıyor çocuk yani bu evliliğin sonrasında çocuk sahibi olmasıyla ilgili zorlamalar ve dayatmalar beraberinde geliyor. Hâlbuki kendisi çocuk daha, çocuk sahibi olabilecek fiziksel ve cinsel olgunlukta, duygusal ve psikolojik olgunlukta değil bile.

Çocuk erken evliliği çocuğun birçok sağlık sorununu, okuldan erken kopmasını ve bunun sonucunda da eğitim hakkının engellenmesini, bir başka yorumla da geleceğini, kendi kaderini belirleme hakkının elinden alınmasını beraberinde getiriyor.

Kadının eğitim, çalışma ve toplumsal hayata katılımında, olaya bir de ayrımcılık noktasında bakmak istiyorum ve bununla ilgili istatistiklere, son istatistiklere rastlayamadığım için genel olarak ayrımcılık ve bunun boyutları üzerinde durmak istiyorum. Kadının eğitim, çalışma ve toplumsal hayata katılım ve bunun gibi alanlarda ayrımcılığa uğramasını, geleceğiyle ilgili karar alma özgürlüğünün elinden alınmasını istatistiki olarak kapsamlı bir şekilde ortaya koyan veriler bulunmamakla birlikte bu konuda kadının yaşadığı dezavantajlara pek çok durumda rastlanılmaktadır.

Kadınların ayrımcılığa uğradığı bazı durumları şu şekilde sıralayabiliriz: Kadının medeni durumu nedeniyle ayrımcılığa uğraması evli ya da bekâr olması ya da dul olması nedeniyle, eğitime devam etmesi konusunda ayrımcılığa uğraması, çalışma yaşamına katılım konusunda ayrımcılığa uğraması, seçme ve seçilme hakkını kullanma konusunda ayrımcılığa uğraması, işe alınma, eşit maaş alma, terfi etme ve bunun gibi durumlarda erkeklerle eşit haklara sahip olma gibi alanlarda ayrımcılığa uğraması, yine çalışma yaşamında özellikle sık karşılaştığımız mobbinge uğraması nedeniyle ayrımcılığa uğraması aslında hiç de yabancı olmadığımız kavramlar.

Kadına yönelik ve çocuğa yönelik bu şiddet istatistikleri sonrasında ya da durum tespiti sonrasında bir durum analizi yapmak istiyorum izninizle. Kadına şiddet vakalarıyla ilgili istatistikler incelendiğinde her yaş grubundan çocuk ve kadına yönelen şiddet vakalarının olduğunu, şiddetin bildiriminde pandemi döneminde artış olduğunu, faillerin daha çok eş olarak karşımıza çıktığını, şiddet vakalarının çoğunlukla aile içi olduğunu, çocuklara yönelik şiddetin yüzde 17 oranında olduğunu, bu oranların yıllar itibarıyla artış gösterdiğini, aile içi şiddetten anne gibi çocuğun da etkilendiğini, kadın konukevlerinde kalan kadınların önemli bir bölümünün çocuklarıyla birlikte gelmesinin de bunun bir kanıtı olduğunu, bu bulgunun aile içi şiddetle ilgili yürütülecek çalışmalarda aile sistemini mağdur, fail ve çocukla beraber bir bütün olarak ele alan yaklaşımın benimsenmesinin gerekliliğini vurguladığını, şiddetten etkilenen çocuklara ve ailelerine yönelik okulda izleme ve destekleme çalışmaları yapılmasının elzem olduğunu, 18 yaş altı çocuklara yönelik okulda ve toplumda bilinçlendirme, psikososyal destekleme çalışmaları yapılmasının çocuğun bu zorlu durumla baş etmesinde desteklenmesi ve okulla bağının kopmaması için çok önemli olduğunu biliyoruz.

Yine son yıllarda kadına şiddet vakalarına yönelik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının, Emniyet Genel Müdürlüğünün ve Jandarma Genel Komutanlığının, bunun gibi tüm bakanlıkların, Çalışma Bakanlığının ve bağlı kurumların mevzuattaki boşlukları tamamlama ve yeni hizmetler geliştirme yönünde önemli çalışmaları olduğunu biliyoruz. Özellikle 6284 sayılı Kanun'un çıkarılmasıyla bu kanunun amacı olan, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi için kararlı biçimde çalışmalar yürütülmüş. ŞÖNİM, kadın konukevlerinin artırılması, Alo 183 hattının - yine Aile Bakanlığı aracılığıyla yürütülen hattın- kararlı bir şekilde çalışmalarını yürüttüğünü tabii ki takdirle izliyoruz.

ŞÖNİM, kadın konukevleri gibi, kadına yönelik şiddet vakalarına yönelik kurumlarda şiddet vakalarına yaklaşım ve müdahale konusunda bilgi, beceri ve deneyimi olan meslek elemanlarının olması önem taşıyor. Hâlihazırda sosyal hizmet uzmanı, psikolog, sosyolog, çocuk gelişimi uzmanı bu kurumlarda eşit pozisyonlarda "sosyal çalışma görevlisi" adı altında birlikte çalışıyorlar, bu da meslek elemanlarının çalışma ve müdahale alanları ve mesleki sınırları arasında bir karmaşa ve çatışma yaşanmasına yol açıyor. Her ne kadar iyi gelişmeler varsa da meslek elemanlarının rol tanımları, rol sınırları ve birbirlerini nasıl destekleyecekleri konusunda daha net, birbirinden ayrılan bir şekilde bunların tanımlanmasına ihtiyaç olduğunu vurgulamak istiyorum. Bu nedenle, kritik ve risk altındaki gruplardan biri olan kadına şiddet mağduru kadın ve çocuklarla bu kurumlarda çalışacak meslek elemanlarından oluşan ekiplerin yeniden yapılandırılmasına acilen ihtiyaç duyuluyor. Bu çalışmalara rağmen istatistikler sorunun devam ettiğini, kadına şiddet ve ayrımcılık mağduru kadın ve çocukların sayısının arttığını bize gösteriyor biraz önce paylaştığımız verilerden de anlaşıldığı gibi.

Buraya kadar görülen tablo kadına şiddet ve ayrımcılık mağduru kadın ve çocuklara yönelik yapılabilecek çalışmaları yeniden ve farklı bir açıdan düşünmek gerektiğini apaçık göstermekte. Kadına şiddet ve ayrımcılık mağduru kadın ve çocuklara yönelik yeni hizmet modelleri, yeni müdahale yöntemlerine ilişkin çalışmalara acil ihtiyaç duyulmakta. Kadına şiddet ve ayrımcılık mağduru kadın ve çocuklara yönelik yeni hizmet modellerinin uygulamaya konulması için de bütün bakanlıkların iş birliği, eş güdümleri kadar kendilerine düşen yeni rol ve sorumlulukları hayata geçirmeleri için somut adımlar atılması gerektiği kanaatindeyim.

Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi ve bu vakalara müdahalede etkili bir şekilde nasıl müdahale edileceğine ilişkin de öneriler ve yapılabilecek çalışmalarla ilgili naçizane bazı tavsiyelerde bulunmak istiyorum; aslında bunları birkaç başlık altında topladım. Başlıklardan birincisi... Kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve ayrımcılığa ilişkin vakalara yönelik beş boyutta çalışmalar yürütülmeli diyorum; birincisi, koruyucu ve önleyici çalışmalar -bu çalışmalar konusunda oldukça yeterli olmadığımızı ifade etmek zorundayım- geliştirici ve değiştirici çalışmalar çünkü bize intikal eden bütün vakaların aslında gelişimleri, toplumsal hayata daha aktif katılmaları, şiddet döngüsünden kurtulmaları ve güçlenmeleri için çalışmalar yürütülmesi çok önem taşıyor; tedavi ve rehabilite edici çalışmalar. Yine, geçirdikleri travmatik yaşam deneyimleri nedeniyle tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanan kadınlar olduğunu biliyoruz. Psikiyatrik anlamda ya da eğer fiziksel bulguları nedeniyle tedavi görmeleri gerekenler varsa bu anlamda bu hizmetlerin daha da artırılarak ve yaygınlaştırılarak özellikle kadına şiddet mağdurlarına ve çocuklarına ilişkin pozitif ayrımcılıklar geliştirilmesinin faydalı olacağı kanaatindeyim.

Tabii, işin bir başka boyutu var ki belki de sistemin aslında neden hâlâ kadına şiddeti konuştuğunun ya da bu vakaların rakamlarının neden istediğimiz oranlarda düşmediğini vurgulayan bir başka boyutu; sosyal rehabilitasyon ve toplumu entegrasyon çalışmaları. Biz, tabii ki kadın konuk evine gelen, ŞÖNİM'e gelen vakalarla çalışmalar yürütüyoruz, çeşitli ekip çalışmaları yapıyoruz. Biraz önce meslek elemanları arasındaki rol belirsizlikleri ve rol geçişlerinden bahsetmiştim, bunlar çalışmayı engelleyici faktörler diye ifade etmiştim. Tabii, bunların çözülmesinin akabinde, o bütün yapılan çalışmaların aslında pekişmesi kadının ve çocuklarının toplumda daha rehabilite edilmiş, toplumla entegrasyon yaşamış olarak yaşamlarını sürdürmeleri, kendi yaşamlarını kurmaları, bağımsız yaşamlarını kurmaları, eğitimlerine devam etmek istiyorlarsa devam etmeleri, yine, çalışma hayatında yer almak istiyorlarsa buna yönelik desteklerin verilmesi ve bu noktada da takiplerinin yapılmasının ve izlemelerin yapılmasının aslında şu anda sistemde yeterli olmayan iki eksik halka olduğunu düşünüyorum.

Koruma önlemede bir eksikliğimiz var, geliştirici ve değiştirici çalışmalar bir nebze gerçekleşiyor; tedavi, rehabilite edici çalışmalar dediğimiz gibi Sağlık Bakanlığı ayağıyla yürütülüyor, sosyal rehabilitasyon ve toplumsal entegrasyona geldiğimizde bununla ilgili çok somut, elle tutulur çalışmalar yapıldığını söyleyemiyoruz, bazı vakalarda izlenirken bazı vakalarda bu izlemler yeterli düzeyde kalmıyor.

Yine, bu entegrasyon çalışmaları sonrasında artık kendi yaşamını kuruyorlar, çocukları da kendisi de belirli bir çizgide yaşıyorlar ama acaba biz bu vakalarla bağımızı tamamen kesmeli miyiz, yoksa toplum için onları izlemeye ve onları desteklemeye devam mı etmeliyiz? Tabii ki bu izleme periyotları riskler azaldıkça, kendi ayakları üzerinde durdukça -çünkü hiçbir vakayı sonsuza kadar gözetip, koruyamayız- yani belli bir ölçüde sürdürdükten sonra tamamlanacaktır ama bu boyutu da eklendiğinde daha güçlü bir koruma yapacağımıza inanıyorum.

İkinci olarak, her bir kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve ayrımcılık vakasının sosyal hizmetin vaka yönetim yaklaşımıyla ele alınması gerektiği inancındayım. Yurt dışındaki örnekler de bize vaka çalışmalarında bunu gösteriyor.

Vaka yönetimi, bir vakayla ilgili kuruma geldikten sonra her türlü destekleyici çalışmanın bir sosyal hizmet uzmanının sorumluluğunda yürütülmesi; işte, mahkeme süreçlerinin takip edilmesi, çocuklarının eğitime yerleştirilmesi, kadın ve çocuklarının psikiyatrik yardım almasıyla ilgili desteklerin verilmesi ve bunun da özellikle süpervizyon denetimi altında yapılması yani daha deneyimli, bu alanda daha tecrübeli, hatta mümkünse master ve doktora derecesi olan bir sosyal hizmet uzmanı tarafından yapılması sistemi dünyada yaygın olarak uygulanan, riskli vakalarla çalışmalarda kullanılan bir yöntem. Aslında bununla ilgili Aile Bakanlığıyla ön çalışmalar içindeyiz, vaka yönetimi sisteminin geliştirilmesi, süpervizyon sisteminin geliştirilmesi; onlar da bu eksiklikleri kendileri ifade ediyorlar, buna olan ihtiyaçlarını söylüyorlar çünkü bu vakalar, tüketici vakalar zaten literatürde bunlar İngilizcesiyle "burnout" olarak geçer yani tükenmişlik sendromu yaşar bir müddet sonra bu vakalarla çalışan meslek elemanları. Onların güçlenmesi anlamında, onlara yol göstermesi anlamında daha deneyimli, daha bilge bir sosyal hizmet uzmanının bu meslek elemanlarına yol göstermesi, destek olması bu meslek elemanlarının daha verimli, daha vakalara yönelik etkin çalışmalar yapması için önem taşıyor.

Bir başka önerim; her bir kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve ayrımcılık vakasının tespiti ve takibi için az önce bir sözcük olarak geçirdim ama Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde ilk ve orta dereceli okullarda okul sosyal hizmeti uygulamalarının başlatılması. Böylece vakaların tespiti, koruyucu ve önleyici çalışmaların yapılması ve kadın ve çocukların ev içi ve ev dışı şiddet ve ayrımcılıktan korunması için daha etkin çalışmalar yürütülebileceği kanaatindeyim.

Okul sosyal hizmeti, aslında, biraz sonra biraz daha açıklamalarla yer vereceğim ama önce maddeleri tamamlamak istiyorum; koruyucu ve önleyici anlamda bizim topluma uzanan elimizdir ve dünyada -az sonra da belki söyleyeceğim ama- 1900'lü yıllardan beri var olan bu sistemin Türkiye'de, Millî Eğitim Bakanlığı'nda "Nasıl olsa PDR var." denilip geçiriliyor olması ve hâlâ yer verilmemesinin çok büyük bir boşluk yarattığını, biraz sonra da ilgilendiği sorunları sıralarken zaten tekrar üzerinden geçeceğim.

Yine, kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve ayrımcılık vakalarının tespiti ve yönlendirilmesi için Sağlık Bakanlığı bünyesinde aile hekimliği ve toplum ruh sağlığı merkezlerinin de etkin rol alması ve tespit ettikleri vakaları acilen Aile Bakanlığına bildirmesi, bu bildirilen vakaların ŞÖNİM'de görevli bir süpervizörün denetimindeki bir vaka yöneticisiyle, sosyal hizmet uzmanıyla takip edilmesi onun sorumluluğunda, yine bu vaka yöneticisinin sorumluluğunda vakanın ihtiyaç duyduğu tüm hizmetlerin belirlenmesi için ön inceleme ve değerlendirmelerin yapılması, akabinde vakaya uygun müdahale planının geliştirilmesi, ŞÖNİM'de geliştirilen bu müdahale planının uygulanması için kadın konukevine yönlendirilen vakanın çocukları ve kendisine yönelik psikolojik eğitim, sağlık ve ne ihtiyacı varsa bütün desteklerin, hukuki desteklerin sağlanması, okul çağında olan çocukların özellikle eğitimlerine tekrar kaldıkları yerden devam etmeleri için düzenlemeler yapılması, bu amaçla kadın konukevlerindeki ya da kurum dışındaki görevli olan psikolog, psikiyatr, çocuk gelişimi ve bunun gibi ilgili bütün meslek elemanlarıyla ekip çalışması içinde çalışılması -hukukçuları da buna dâhil ediyorum tabii ki- ve konsültasyon ve değerlendirme toplantıları yaparak daha etkin bir şekilde vakalara yerinde ve özellikle güçlü müdahalelerde bulunulması söz konusu olabilecektir. Ekte yer alan meslek elemanlarıyla birlikte vakanın kendisinin ve çocuklarının bütün desteklerinin sağlanması, iş imkânı sağlanması, bunun için Çalışma Bakanlığından destekler alınması söz konusu olabilecektir.

Tabii, bu şekilde takip edilen vakaların da az önce söylediğim gibi sosyal rehabilitasyon ve entegrasyon çalışmalarıyla ve yine süpervizyonlu bir şekilde bu çalışmaların gitmesiyle belki şu anda aslında sisteme dâhil olan, sistemden yardım alan ama sistemden ayrıldıktan sonra tekrar şiddete maruz kalan vakaların azaltılmasında çok önemli rol oynayacaktır.

Altıncı olarak, kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve ayrımcılık vakaları son derece kritik ve riskli vakalar olduğu için bu vakalara ilişkin vaka yöneticisi olacak meslek elemanlarının sosyal hizmet uzmanları olması, diğer bütün meslek elemanlarının bu konuda ikame edilmemesinin vakalarla ilgili yapılacak müdahalelerin daha etkin olmasında önemli rol oynayacağı kanaatindeyim. Çünkü bu vakalar gerçekten son derece riskli vakalar; zaman zaman intihar girişiminde bulunabilirler yaşadıkları travmalar nedeniyle ya da tam bir iyileşme gösterirken tekrar bir düşüş gösterebilirler grafikte. Eğer biz bir çocuk gelişimciye bu vakalara havale edersek o zaman aslında çok etkili ve güçlü bir şekilde vakalara yardım edemeyiz ya da bir çocuk gelişimcinin yaklaşımıyla sosyal hizmet uzmanı ya da bir sosyoloğun yaklaşım hiçbir zaman aynı olmayacaktır. Ben bunu şuna benzetiyorum: Şimdi, okullarda çocuklarımız fizik dersi alıyorlar, matematik dersi alıyorlar, sosyal bilgiler dersi alıyorlar. Biz sosyal bilgiler dersi öğretmenini matematik dersinde görevlendirirsek ne kadar başarı sağlayabiliriz? Sağlamayacaktır. Yani, burada bu kadar açık bir gerçek varken, üniversitelerde bu bölümler farklı eğitimler ve farklı oryantasyonlarda öğrenci mezun ederken bizim bunları bakanlıklarımızda hepsini aynı işi yapıyormuş gibi bir şeye dönüştürmemizin vakalara aslında zarar verdiğini, hem de çok kritik zararlar verebildiğini söylemek istiyorum.

Tabii, özellikle psikoloji mesleğinde olduğu gibi sosyal hizmet meslek elemanlarının da açık öğretim aracılığıyla yetiştirilmesinin de maalesef ayrı bir zarar getirdiğini vurgulamak isterim. Sosyal hizmet, bu tür vakalarla uğraşan, uygulamalı bir bilim dalıdır. Bu bilim dalına mensup olan meslek elemanlarının bu nedenle eğitimleri sırasında süpervizyon eşliğinde, hocaları tarafından aldıkları süpervizyonla yetiştirmeleri ve uygulama yapmaları gerekir. Maalesef bu şartı biz açık öğretimlerde karşılayamıyoruz; bu, en büyük eksikliklerden biri.

Peki, sorumlu bakanlıklar kim olacak? Okul sosyal hizmeti uygulamasında tabii ki Millî Eğitim Bakanlığı. Millî Eğitim Bakanlığının artık biraz önce de söylediğim gibi okullarda bu hizmeti vermek üzere harekete geçmesi büyük önem taşıyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Hocam, ne kadar kaldı sunumunuz?

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Çok az kaldı, aslında bitmek üzere.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şimdi, aslında çok değerli bilgiler verdiniz, çok yararlandık ama bizim tahmin ettiğimiz neredeyse 3 katına çıktı süreniz.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Süreyi aştıysak tabii... Pardon.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok da sorular birikti, size soracağız. Bir kısmını sorulara yanıt verirken yapabilirsiniz.

Buyurun.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Haklısınız, tabii. Tamam, tabii ki.

Son slaytı öyleyse izninize söyleyeyim; Toplum Ruh Sağlığı Merkezleriyle ilgili söylemek istediğim bir şey var çünkü. Bu merkezlere de yine yasadaki değişikliklerle birlikte bazı meslek elemanlarının dâhil edilmemesinin -sosyal hizmet uzmanı gibi bazı diğer yakın meslek dallarının da- yine oldukça kritik bir zarar getirebileceği düşüncesindeyim çünkü bu merkezlere de zaman zaman bir şiddete maruz kalan vakaları aslında havale edebiliyoruz yani oradan da destekler alabiliyoruz paydaş kurumlar olarak. Onun için, buradaki ekiplerin de aynen Aile Bakanlığı'nda, Millî Eğitim Bakanlığı'ndaki ekipler gibi güçlendirilmesinin önem taşıdığını düşünüyorum. Bu yasalarla ilgili yapılan çalışmaların bu nedenle bir kez daha gözden geçirilmesinin kadına şiddet vakalarını önlemede önemli rol oynayacağı kanaatindeyim.

Tabii ki okullar, gerçekten aslında okullaşma oranları ve Türkiye'deki okul sayısını düşündüğünüzde bizim topluma ulaşmamız için çok önemli aracı kurumlar olabilirler. Bu aracı kurumların değerini bilmemiz ve özellikle çocuklarımızı, gençlerimizi sadece şiddetten, aile içi şiddetten değil, madde bağımlılığından, akran şiddetinden, yine, işte, çeşitli toplumsal olaylardan, saldırganlık, şiddet eğilimlerinden korumak için, kendi aralarındaki şiddet ve suça bulaşma eğilimlerinden de korumak için bu fırsatı da iyi kullanmamızın hem okul sosyal hizmetinin hem de dediğimiz vaka yönetimi temelli süpervizyon uygulamalarının bu vakaları takip çalışmalarında, izleme çalışmalarında kullanmamızın mutlaka yarar getireceğini düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim. Süreyi aştığım için de özellikle özür diliyorum, sürem devam ediyor zannettim. Herhâlde sunuma kendimi tamamen adapte ettim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Çok dolu olduğunuz için gayet doğal.

Profesör Doktor Nurdan Duman hocamızın ağzına sağlık.

Hakikaten dediğim gibi çok sorular birikti, onları da yönelteceğiz ama bütün konularımızın sunumlarını alalım, topluca kişilere ve kurumlara yönelik soru soracağız daha hızlanmamız açısından.

Şimdi, Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu ve Hukuk Müşavirliğinin sunumu.

Galiba aranızda anlaştınız, Sayın Avukat Burcu Öztürk, siz mi başlayacaksınız? Sonra da Avukat Aslı Çelikağ Özcan. İkiniz toplam kaç dakika düşünüyorsunuz?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU ÖZTÜRK - Süreyi aşmamaya çalışacağız.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Harika.

Buyurun.

2.- Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müşavirliği Temsilcisi Avukat Burcu Öztürk'ün, Türkiye Barolar Birliğinin kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik yürüttüğü faaliyetler hakkında sunumu

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU ÖZTÜRK - Sayın Başkan ve değerli Komisyon üyeleri; Başkanım ve kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kısaca, yürüttüğümüz faaliyetlerden bahsedeceğim. Birliğimiz Avukatlık Kanunu'nun 109'uncu maddesine göre bütün baroların katılımıyla oluşan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olup, varlık sebebi salt meslek mensuplarına güvence sağlamak olmayıp bunun ötesinde hukukun üstünlüğü ve insan haklarını savunmak ve işlerlik kazandırmak görevini yürütmektedir. Bu kapsamda kurulan komisyonlarımızdan Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu kadına yönelik şiddet, aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin etkin bir rol oynamakta ve bu konularda mücadeleye tüm organlarıyla devam etmektedir.

Yine, Türkiye Barolar Birliği Eğitim Merkezi tarafından Türkiye'nin birçok ilinde aile hukuku seminerleri, aile hukuku uygulamalı eğitimleri verilmektedir. Yakın tarihte Amasya'da, Bartın'da, Niğde'de toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri verilmiştir.

Yine, Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı tarafından gerçekleştirilen İleri Eğitim Sertifika Programları'mız tarafından aile hukukuyla ilgili eğitimler verilmektedir. Bunun yanı sıra, Avukatlık Kanunu 76'ncı madde uyarınca faaliyette bulunan, Türkiye Barolar Birliğinden ayrı tüzel kişiliğe sahip barolarımız tarafından da 6284 sayılı Kanun kapsamında İstanbul Sözleşmesi konulu bir dizi eğitim seminerleri gerçekleştirilmiştir. Baroların adli yardım merkezlerinde ve CMK merkezlerinde kadın hakları ve aile içi şiddet, kadın ve çocuk hakları eğitimleri verilerek ilgili dosyalara konuya ilişkin eğitim almış avukatlarımız görevlendirilmektedir. Yine, Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Merkezi de toplumsal cinsiyet eşitliği konularında çalışmalarını sürdürmektedir. Bunun yanında, Türkiye Barolar Birliği Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Merkezimiz tarafından ayrıntıları sizlere dağıttığımız notlarda belli olduğu üzere ulusal ve uluslararası projeler yürütülmektedir. Bunlardan bazıları Türkiye'de Mülteci Sığınma ve Geçici Koruma Altındaki Kişilerin Adalet Erişimlerinin Desteklenmesi Projesi, Türkiye'de Kadınların Adalet Erişiminin Desteklenmesi Projesi ki bu projede 755 avukatımıza eğitim verilmiştir. Yine, Kadınlar İçin Adli Yardım Mekanizmalarının Erişiminin Güçlendirilmesi Projesi, Kadınlar İçin Adalet, Kadınlar Rahat Bir Nefes Alsın Projesi, Depremden Etkilenen Çocuklar ve Aileleri İçin Hukuki Güçlendirme Yardım ve Koruma Programı, Deprem Sonrası Kadınların Hukuki

Okuryazarlığının Geliştirilmesi Projesi, Türkiye'de Göç Bağlamında Kişilerin İnsan Hakları Korumasının Güçlendirilmesi Projesi yürütülmektedir. Deprem Etkilerinin Giderilmesinde Kadınların ve Çocukların Desteklenmesi Projesi'nin ise hazırlık işlemleri devam etmektedir.

Konuya ilişkin mevzuatta ve uygulamada yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerimiz ise şöyle başlıklandırılmıştır: Barolar ve Türkiye Barolar Birliğinin davalara katılma taleplerinin kabul edilmesi. Bilindiği üzere, Türkiye'de kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel şiddet bakımından davaya katılma konusu özel olarak 6284 sayılı Kanun'da düzenlenmiş, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına katılma hakkı verilmiştir. Bakanlığın davaya katılması yerinde bir uygulama olmasına rağmen, bu yargılamanın yürütüldüğü il barosu, çocuk hakları ve kadın hakları merkezi komisyonundan bir avukatın da davayı yasal olarak takip etmesine olanak verilmesi yargılamada ulaşılabilecek maddi gerçeğe erişimi kolaylaştıracağı gibi yargılama faaliyetinin sağlıklı işlemesi için mahkemeye yardımda bulunacaktır. Son yıllarda Türkiye'de kadın ve çocuğa karşı şiddetin ciddi oranda artış gösterdiği dikkate alındığında, kadına karşı suçlar, çocuğa karşı suçlar, çevreye karşı suçlar ve kamu sağlığına karşı suçlar başta olmak üzere kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olarak barolara ve Türkiye Barolar Birliğine kamu davasına katılmasına imkân veren yasal düzenlemenin acilen yapılması gerekmektedir. Ancak kamuoyunda infial yaratan davalar da dâhil olmak üzere birçok davaya katılma taleplerimiz mahkemeler tarafından reddedilmektedir. Örnek vermek gerekirse, 2 yaşındaki Sıla bebeğin ölümüyle ilgili Tekirdağ'da görülen dava, yenidoğan ünitelerine sevk edip ölümlerine neden oldukları ve haksız kazanç sağladıkları iddialarıyla İstanbul'da görülen 47 sanığın yargılandığı dava, dere yatağında gömülü olarak bulunan 8 yaşındaki Narin Güran'ın davası, 16 yaşındaki Sıla Şentürk'ün boğazını keserek öldüren sanığın yargılandığı davada katılma taleplerimiz reddedilmektedir. Kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve istismar davaları başta olmak üzere Türkiye Barolar Birliğinin ve baroların katılma taleplerinin kabulü için 6284 sayılı Kanun'da yasal düzenleme yapılması gerekmektedir.

Bunun yanında, avukatla temsil zorunluluğu. Anayasa'yla korunan hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkıyla bağlantılı olan avukatlık, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder. Bu kapsamda kişilerin hak ve sorumluluklarını tam olarak bilerek hareket etmeleri ve kanun hükümlerini bilmemekten kaynaklı hak kaybına uğramamaları açısından aile, tüketici, iş, ağır ceza mahkemeleri ve Anayasa Mahkemesine bireysel başvurularda avukatla temsil zorunluluğu getirilmelidir.

Kamuoyunda "İstanbul Sözleşmesi" olarak bilinen sözleşmenin Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararının iptali talebiyle Birliğimiz tarafından açılan dava reddedilmiş, karar kesinleşmiştir. İstanbul Sözleşmesi kadınların, çocukların, herkesin temel hak ve özgürlüklerini güvence altına alan, şiddet mağdurlarının korunması, rehabilitasyonu ve bir daha aynı şiddet vakalarının yaşanmaması için topyekûn birlikteliği öngören, herkesin yaşama hakkının teminatı olan uluslararası bir anlaşmadır. Sözü edilen sözleşmeden ayrılmış olmamızın 6284 sayılı Kanun uygulamalarının da zayıflamasına neden olduğu, şüpheli sanıklar nezdinde böyle bir algıya sebebiyet verdiği değerlendirilmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Buyurun Sayın Aslı Çelikağ Özcan.

3.- Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu Dönem Sözcüsü Avukat Aslı Çelikağ Özcan'ın, baroların kadın hakları komisyon ve merkezlerinde çalışan avukatların kadına karşı şiddete ilişkin bizzat sahada yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri ile sorunların somut göstergeleri hakkında sunumu

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuk Komisyonu 16'ncı Dönem Sözcüsü olarak tüm Türkiye'deki baroların kadın hakları komisyon ve merkezlerinde çalışan avukatların kadına karşı şiddete ilişkin bizzat sahada yaşadığı sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin kısa bir açıklama ve sorunların somut göstergesinden bahsedeceğim.

Öncelikle 6284 sayılı Kanun kapsamında koruma kararları, tedbir kararlarının uygulanmasında çok ciddi sorunlar yaşanmakta. Bilindiği üzere, 6284 sayılı Kanun kapsamında gerekli bulunması hâlinde tedbir kararı ile birlikte talep üzerine ve resen korunan kişi, diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri tüm resmî kayıtlarda gizli tutma zorunluluğu bulunmaktadır. Kayıtlarının gizli tutulması, şiddete uğrayan kişinin, mağdurun erişimini engelleyen çok önemli bir tedbir olmasına rağmen içerisinde maalesef bazı eksiklikler barındırmaktadır. Şöyle ki: 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin 32'nci maddesinde korunan kişiye yapılacak tebligatlarda Şiddet Önleme ve İzleme Merkezine ait adres bilgilerinin kullanılacağını ve korunan kişilerin resmî başvuru, iş ve işlemlerinin yapılması sırasında adres beyanı istenilmeyeceği açıkça hüküm altına alınmış olmasına rağmen uygulamada bu hususa dikkat edilmemekte, hakkında gizlilik kararı bulunan kişilerin vekâletname çıkarması, bu doğrultuda noterde gizlilik kararı bulunmasından dolayı avukatla adil yargılanma hakkının da engellendiği çok nettir. Hakkında gizlilik kararı bulunan kişinin noterde hiçbir bilgilerinin görünmemesi sebebiyle noterde vekâletname işlemi yapılamamakta, koruma kararının tekrar aile mahkemesinde kaldırılmasını talep etmekte ve yeniden koruma kararı alınmasında zorluk çıkmaktadır. Bu bağlamda, tüm kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması ile herhangi bir tedbir kararı sonrasında koruma altında olan kadınların bilgilerinin ayrı bir veri tabanı sisteminde tutulması, örneğin tüm kurumların kullanacağı 6284 butonu kurulması ile gizlilik kararlarının bu sistemden ilgili dairelerce görülmesinin sağlanması uygulamada yaşanan bu sorunun çözümüne bir nebze katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yine, 6284 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde tedbir kararları en fazla altı ay için verilebileceği açıkça belirtilmiş olmasına rağmen sıklıkla mahkemelerce bir aylık sürelerde verildiği ve bunun artık bir şablon karar hâline geldiği görülmektedir. Bu nedenle, kimlik değişimi tedbiri de aynı şekilde uygulamada süresiz olmasına rağmen bu tedbirin de süreli olarak uygulanması yine sahada tespit edilen sorunların başında gelmektedir. Mahkemeler ve kolluk tarafından verilen sürelerde ciddi farklılıklar bulunması koruma tedbirlerinin asıl amacından uzaklaştığını çok net bir şekilde göstermektedir. Kısa süreli tedbir kararlarında yeniden uzatma durumunda mahkemelerce delil istenilmesi şiddete maruz kalan kadınların bu sürekliliği sürekli adliye gidip uzatma konusundaki başvurmaktan vazgeçmelerine sebep olmaktadır. Dolayısıyla, uygulamada bu farklılıkların giderilmesi için bir

çalışma yapılması, tedbir kararlarının kanun ve yönetmelikte belirtilen şekliyle uygulanması kararların korunmasının etkinliğini daha da arttıracaktır.

Yine, tedbir kararları hakkında doğru ve yeterli bilgiye şiddete maruz kalan kadınlar maalesef ulaşamamaktadır. Tedbir kararlarının uygulanması için mahkemeye başvuru mümkün ise de mahkemeye başvurmakta kadınların çekinmesi durumunda mesai saatleri dışında gerçekleşen olaylarda kolluk birimlerine başvuru sağlanmış oluyor. Bu durumda da 6284 sayılı Kanun'da ve uygulama yönetmeliğinde koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için şiddetin uygulandığı hususunda delil ve belge aranmayacağı açıkça belirtilmiş olmasına rağmen kolluk birimleri tarafından delil istendiği yönünde yine sahada tarafımıza iletilen uygulamadaki ciddi sıkıntılar olarak aksettirilmiştir.

Bunun yanı sıra ısrarlı takip başvurularında devam eden sosyal medyadan tehdit ve benzeri ihlal şikâyetlerinde de çok sayıda kadın işlem yapılmadan kolluk tarafından geri gönderilmekte, polislerin şikâyetten vazgeçmeleri için ikna çabalarının olduğunu maalesef ifade etmişlerdir. Sorunun çözümü için ise ilk başvuru mercisinin bütüncül yaklaşımdan uzak olan kolluk birim yerine ŞÖNİM olarak belirlenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Aile mahkemeleri tarafından gerekli tedbir kararları alınmamakta, şiddetin devam ettiğine dair delil bulunmadığı gerekçesiyle kısa süreli verilen tedbir kararlarının uzatılmadığı da açıkça en fazla şikâyet edilen konular arasındadır. Kolluk ve cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilecek koruyucu ve önleyici tedbirlerin takibi etkin olarak uygulanmasının sağlanması konusunda destek ve izleme hizmetlerinin verildiği ŞÖNİM'lerin kurulacağı belirtilmiş ise de uygulamada ŞÖNİM'e başvurularda barınma yeri dışında destek verilmediği hususunda da uygulamada sıkıntılar bulunmaktadır. Şiddet eyleminden sonra bedensel ve ruhsal bütünlüğü zedelenen şiddet mağdurlarının zararlarını tazmin etmeleri bakımından 6284 sayılı Kanun'da özel hükümler öngörülmüş değildir. Bu konuda sadece geçici maddi yardım yapılması ve mağduru sağlık, tedavi giderlerinin karşılanması gibi düzenlemelerle mağdur, sadece geçici maddi destek ve tedavi harcamaları yönünden sosyal yardım anlayışıyla desteklenmektedir. Bu zarar kalemleri dışında çalışma gücünün kaybı, ekonomik geleceğin sarsılması, kalıcı destek kaybı gibi diğer zarar kalemleri yönünden konu sorumluluk hukukunun uğraş alanına bırakılmakta, genel hükümler çerçevesinde şiddet mağduru kadının uygulayana karşı ayrı bir dava açma zorunluluğunu getirmekte, bu da maddi anlamda güçlü olmayan kadının bir kez daha ekonomik anlamda şiddete maruz kalmasına yol açmaktadır.

Şiddeti önleme ve vatandaşların güvenliğini sağlama ödevi devlete ait olduğundan devlet bu sorumluluğunu yerine getirmediğinde şiddet mağdurunun uğradığı zararlardan da yine devlet sorumlu tutulmalıdır. Bu husus, zaten başta İstanbul Sözleşmesi olmak üzere uluslararası sözleşmelerin de öngördüğü bir yükümlülüktür. Bu sebeple, acilen şiddet mağdurunun özellikle maddi zararlarının tazmini konusunda devletin sorumluluğunu kabul eden bir düzenlemeye 6284 sayılı Kanun'da yer verilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden tek taraflı olarak çıkması 6284 sayılı Kanun'un uygulanabilirliğini kaybetmesine, özetle ruhunu kaybetmesine sebep olmuştur.

Uygulamada yine hâkimlerin önleyici tedbir kararları verirken çok yönlü ihtiyaçlarını gözetmediği yönünde sahada meslektaşlarımızdan gelen sorunların en başında 6284 sayılı Kanun'un kadınların durumlarının değerlendirilerek her duruma özgü tedbir kararı verilmediği, standart, sabit bir uygulama hâline dönüştüğünü belirtmektedirler.

Sonuç olarak, kadın cinayetlerinin koruma kararlarına rağmen işlendiği dikkate alındığında, 2024 yılında 20 kadının koruma kararı altında bulunduğu hâlde öldürüldüğü, koruma kararı bulunmayan 394 kadın cinayetinin işlendiği, 259 kadının şüpheli ölümü gerçekleştiği göz önüne alındığında, devletin tüm kurumlarının 6284 sayılı Kanun'u etkin bir şekilde uygulamasının sağlanmasının zorunlu olduğunu düşünüyoruz.

Bir diğer konu da aile ara buluculuğu ve nafaka. 2025-2029 Yargı Reformu Stratejisi'nde aile hukukunda uygulamadan doğan sorunların giderilmesine yönelik tedbirler geliştirileceği ve şiddet içermeyen aile uyuşmazlıklarında, aile bireylerinin yargı süreçlerinde yıpranmasını önlemek amacıyla aile hukukunda ara buluculuk müessesinin getirileceği bildirilmiştir.

Biraz önce Nurdan Hocamın da anlattığı gibi, aslında aile içi zaten dediğimizde şiddet ailenin içinde, maalesef, uyuşmazlıkların da olmazsa olmazı hâline geldi ülkemizde. Yargı stratejisinde her ne kadar şiddet içermeyen aile uyuşmazlıklarında ara buluculuk müessesesinin getirileceği hedeflenmiş ise de aile uyuşmazlıklarından kaynaklanan davalarda bilhassa boşanma davalarının tamamında neredeyse şiddet içermekte ve bulunmaktadır. Yargılama yapılmadan şiddetin var olup olmadığının belirlenmesi de zaten mümkün değildir. Bu sebeple, hukuk uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nda da açıkça belirtildiği üzere "Aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar ara buluculuğa elverişli değildir." denilmek suretiyle aile içi şiddet içeren olaylarda ve aile hukukunda ara buluculuğunun uygulanması mümkün değildir. Devletin, şiddeti önlemede ve şiddetin kovuşturulmasında yükümlülüklerini etkin bir biçimde yerine getirmemesi ve ülkemizin sosyolojik gerçekleri göz önüne alındığında aile ara buluculuğu sistemi ara buluculuk görüşmelerinde kadına yönelik şiddetin daha da artmasına, kadın cinayetlerine davetiye çıkarak kadın güvenliğinin tehlikeye atılmasına neden olacağı kanısındayız. Ayrıca, kadın haklarının kullanılmasına ve elde etmesine engel teşkil edecek olup telafisi imkânsız zararlara daha da yol açması mümkündür.

Yine, nafaka konusunda yoksulluk nafakasına ilişkin mevcut yasal düzenleme yerinde olmakla uygulamada tedbir nafakası konusunda sorunlar çok ciddi boyuttadır. Boşanma ve ayrılık davalarında dava açıldıktan sonra hâkim tarafından resen dikkate alınması gereken tedbir nafakası kadınların talepleri olmadığı sürece hükmedilmemekte, bu durumda kadınların şiddet gördüğü yere maalesef geri dönmelerine sebep olmaktadır. Buna ek olarak 6284 sayılı Kanun haricinde Türk Medeni Kanunu hükümleri uyarınca verilmesi gereken tedbir nafakasından sosyal inceleme raporu beklenmesi ivedilikle ekonomik anlamda desteği olmayan kadının mağduriyetini daha da arttırmaktadır. Ödenmeyen nafakaların icra yoluyla tahsiline gidilmesi durumunda başvuru kadından yine harç alınması ekonomik anlamda bir şiddet örneğidir.

Yine, kadına karşı şiddetin artmasına sebep olacak ve buna çözüm önerisi olarak bir diğer başlığınız adliye personeli, kolluk, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlere yönelik eğitimlerdir. Şiddete sıfır tolerans ilkesi ve kadına yönelik her türlü şiddeti önleme amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak hazırlanan il eylem planlarında şiddetsiz bir toplum için bilinçlendirme faaliyetleri yürütüleceği hedeflenmiş ise de il eylem planlarında sadece istatistikî veriler konuşulmakta ama bu verilerin kaynağına, şiddetin kaynağına dokunulmadığı toplantıya katılan meslektaşlar tarafından özellikle belirtilmiştir.

Bir diğer sıkıntı ateşli silah kullanımı. Sahadan alınan bilgiler uyarınca kadınların yüzde 41'i eşleri tarafından, yüzde 87'si aile üyesi ya da partneri tarafından, yüzde 65 ve üzerinde oranla evlerinde ve yüzde 55 ateşli silahla öldürülmektedir. 2024 yılında öldürülen kadınların 222'si ateşli silahlarla, 113'ü kesici, delici aletlerle, 33'ü boğularak, 14'ü darbedilerek, yakılarak, yüksekte atılarak, bunların dışında bir silahla, 7 kadının da nasıl öldürüldüğü tespit edilememiştir. İstatistiki verilere bakıldığında ateşli silahların kullanımının giderek arttığı, bireysel silahlanmanın yaygınlaştığı, sadece 2024 yılında öldürülen kadınların yüzde 57'sinin ateşli silahlarla öldürüldüğü göz önüne alındığında failerin ruhsatsız silaha kolay ulaşımının devlet tarafından kesinlikle önüne geçilmesi gerekmektedir. Silah kaçakçılığıyla mücadele edilmesi, ateşli silah kullanımı ve tehlikeleri konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması ve ciddi anlamda denetlenmesi gerektiği kanısındayız. Ayrıca, kolluk birimleri ateşli silah konusunda şiddete maruz kalan kadınlarla ilgili kolluğa gittiklerinde eşinin ya da partnerinin silahı olduğu beyanlarını dikkate almadıkları, bir delil istediklerini belirtmişler ama maalesef silahının olduğuna ilişkin herhangi bir delil sunamamışlardır.

Kısaca, Medeni Kanun'da yapılması gereken -başlık olarak geçmek istiyorum süreyi aşmamak adına- Medeni Kanun'da yapılması önerilen değişiklikler şeklinde evlenme yaşı. Erken yaşta evlilik tüm dünyayla birlikte ülkemizin de en büyük sosyal sorunlarından bir tanesidir. Erken yaşta evlilik genel olarak 18 yaşın altında evlilik olarak tanımlansa da ülkemizde 9-10 yaşlarında aile zoruyla evlendirilen çocukları sıklıkla görmekteyiz ki bir önceki yine Nurdan Hocamın sunumunda istatistiki veriler çok çok netti. Bu sebeple Türk Medeni Kanunu'nda düzenleme yapılarak evlilik için asgari yaşı 18 olarak net bir şekilde belirlenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Anlaşmalı boşanma, evlilik birliğinin en az bir yıl sürmesi gerektiği Medeni Kanun 166/2'de hüküm altına alınmıştır. Eşlerin anlaşmalı olarak boşanamadığı takdirde yine şiddet içeriğinin bu bir yıllık süreyi bekleme süresinde arttığı hususu ve gerçekten birbirini istemeyen kişilerin aynı evde, aynı ortamda bulundurulmaya zorlanması kanunen uygun değildir.

Kadın için bekleme süresi, iddet müddeti, Türk Medeni Kanunu'nun 132'nci maddesine göre evlilik sona ermişse kadın evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün geçmedikçe evlenemez fakat günümüzde genetik testlerin sağladığı olanaklarla gerek duyulan her durumda ebeveynlik, hamilelik durumunun aydınlatılması olanağı bulunmaktadır. Bu sebeple, iddet müddetinin de kaldırılması gerektiği konusunda bir kanun çalışması yaptık.

Ayrıca, kadının soyadı her ne kadar Türk Medeni Kanunu'nun 187'nci maddenin eşitlik ilkesine aykırılığı ileri sürerek Anayasa Mahkemesinin iptal kararı olmuş olsa da uygulamada ciddi sıkıntılar vardır. Nüfus müdürlüğüne bu taleple giden kişiler İçişleri Bakanlığından kendilerine herhangi bir yönerge, yönetmelik bildirilmediği konusunda başvuru yapan kadınları geri çevirmekte. Bu da aslında iptal edilmiş gibi görünse de uygulama alanının bulunmadığını belirtmiştir. Bu anlamda da İçişleri Bakanlığınca nüfusa gönderilen yönergenin, yönetmeliğin bir an önce düzenlenmesi gerekmektedir.

Yine, Türk Medeni Kanunu'nun 173'üncü maddesinin ikinci cümlesinde "dul" kavramı kullanılmaktadır. Kanunda yer alan bu ve benzeri kavramlar evlilik ve ilişkileri cinsiyet odaklı hâle getirmektedir. Bu tür ibarelerin de eşitlik ilkesiyle bağdaşmayan ifadeler olarak metinden çıkarılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Aile mahkemelerinde son olarak hedef süre... 23 Haziran 2017 tarihli 30105 sayılı Resmî Gazete'de hedef süre uygulamasına geçilmiş ise de hedef süreler kesin olarak konulmadığı için yine hedef süre aşımaları olmuş, aile mahkemelerinde boşanma davaları için kesin hedef sürenin belirlenmesi için de kanun değişikliği yapılmasını uygun görüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler Sayın Özcan.

Bu saydığınız önlemlerin bir kısmı yeni yargı reformu strateji belgesinde var. Keşke onları kıyaslamalı olarak söyleseydiniz. Hani önerileriniz var, çok güzel ama bunlar gündeme alındı, rapora girdi, strateji belgesinde yer aldı, önümüzdeki ortalama iki üç yıl içinde uygulamaya girecek. Türkiye Büyük Millet Meclisine yargı paketleri parça parça geliyor, bu yargı paketlerinin içinde bunlar kısmen yer alıyor, parça parça yer alıyor yani bunlar dikkate alınmış vaziyette. Belki sorular kısmında da bunu açıklarsınız.

Çok teşekkürler.

Şimdi, Ankara Barosu Gelincik Merkezinden önce galiba Sayın Avukat Nazlı Özlem Atmaca...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Aslı Hanım önce bir giriş yapacak, sonra ben devam edeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tabii.

Buyurun Aslı Hanım.

4.- Ankara Barosu Gelincik Merkezi Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Aslı Arıhan'ın, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık konusundaki gözlemleri ve tespitleri hakkında sunumu

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Öncelikle davetiniz için çok teşekkür ediyoruz ve sunumlarla ilgili, Hocama, meslektaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Kısa bir söz almak istedim, hani daha sonrasında zaten Nazlı Hanım Gelincik Merkeziyle ilgili ayrıntılı bir sunum hazırladı, istatistiki bilgiler de verecek. Gerçekten bu şeyle ilgili birazcık benimki daha farklı bir konuşma olacak. Ben otuz yıldır avukatlık yapıyorum ve bu alanda niye olduğumu da düşündüm. Yani bugün de burada olmaktan gerçekten de mutluluk duyuyorum; bir şeyleri anlatmaya çalışıyoruz, işte meslektaşlarımız bir şeyler anlatmaya çalışıyor. Hani, neyi çalışıyoruz? Çünkü mesleğe başladığımda ben kadınlarla, mağdur kadınlarla göz teması kurup, öldürülen kadınların aileleriyle el ele tutuştum ve o günden beri de bir daha da bu alandan çıkmadım. Evet, mesleki tükenmişlik yaşadım, bazen biraz ara verdim, sonra tekrar başladım, Gelincik Merkezinin çok uzun süre Başkanlığını yürüttüm, şimdi de Sayın Nazlı Hanım tekrar devam ediyor, ben de Ankara Barosu Yönetim Kurulu Üyesi olarak Gelincik Merkezinde koordinatör üyeyim. Ama alanından gerçekten çıkılmıyor ve öğrendiğimiz, bildiğimiz bilgilerle ilgili devamlı olarak da bir şeylerin yapılması gerektiğini biliyoruz.

Ben, özellikle devlet koruması altında ölen, katledilen kadınlarla birlikte -ki bu çok vahim bir olaydır- öldürülen kadınların yüzde 85'inin neden devlete bile başvurmadıklarını ve hiçbir şekilde adli yardım mekanizmalarına girmediklerine şaşırdım. Yani asıl bizim bakacağımız bir konu da o. Yani öldürülen kadınların gerçekten bir kısmı devlet koruması istemiş ve bunlar gerçekten

vahim. Peki, yüzde 85 kadın neden Türkiye'de yaşarken, işte, jandarmaya, karakola bile çok yakın, mahallesinde başvurabilecekken bu kadınlar neden başvuramamış? Bu da benim için de bir soru işareti ve bununla ilgili de ben bugün burada bunu söylemek istedim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buldunuz mu yanıtını?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Buldum aslında; bence gerçekten güvenmiyor kimse yani devlete bile gittiğinde, karakola gittiğinde korunabileceğine inanmıyor ve şiddetin tekrar artarak ona geleceğini düşünüyor. Onun yerine, o şiddet döngüsü içinde yaşamayı tercih ediyor ve günün sonunda öldürülebileceği ihtimalini bilmiyor ya da bilse dahi işte, evde çocuklar aç kalacaksa, doğal gazı erkek kesecekse, vesair olduğunda da o şiddet döngüsü içinde o evde yaşıyor. Bazen çok acıdır ki şöyle şeylerle yaşıyorlar: İşte, şiddetten çıkıyor, gidiyor, o yoklukla birlikte -ki bu çok doğal, insani bir şey- çocuğu için geri döndüğünde güvenilmez olmaya başlıyor. Bir daha gittiğinde şunu diyorlar: "Sen zaten üç gün önce de gelmiştin, dayak edin ama..." Yine devam eden bir sürecin içinde kalabiliyor. Bunu karakolda... Ben şunu söylemek istemiyorum, kötü örnekler üzerinden de gitmek istemiyorum çünkü çok iyi örnekler olduğunu da biliyorum ama toplu olarak yapılması gerektiğini biliyorum. Ben alanda, özellikle -hatta şöyle de unutmadan da- Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, Meral Hanım burada, Melek Hanımı da gördüm, kendisiyle de gerçekten her zaman iş birliği hâlindeyiz. Asayiş Daire Başkanlığı, aile içi şiddetle ilgili çalışan, önce Tarkan Bey, şimdi Sibel Hanım; devamlı olarak iş birliği içindeyiz. İşte, Hülya Hanım sahada, öncesinde Muhittin Bey, şimdi Dilek Hanımı biliyorum, sağ olsun Gelincik Merkezine de geldi. Yani kimsenin vurdumduymaz, göz ardı edeceği bir konu olmadığını biliyorum. Sizler de bugün buraya toplandınız. Ne için? "Neler yapabiliriz?" O zaman, gerçekten, hem olumlu örneklerin de çıkacağı, özellikle kamu spotlarında gerçekten çözümsel olan örneklerin de gösterilmesi lazım. Hayatı değişen kadınlar... Bizim işte, Gelincik Merkezinin 2 Nisan kuruluş yıl dönümüyle ilgili yapacağımız etkinliğe inşallah davet de ederiz zaten, çok da memnun oluruz. O etkinlikte Gelincik Merkezine gelip hayatı kurtulan kadınlarla, değişen kadınlarla ilgili kısa videolar çekeceğiz çünkü artık umuda ihtiyacı var insanların, kadınların umuda ihtiyacı var ve bu bağlamda da koordinasyonun çok çok kıymetli olduğunu, yapılan çok iyi şeylerin olduğunu da biliyoruz ama yapılmayan bir şeyin bir şekilde çok daha fazla kamuoyuna yansıyabileceğini, olumsuzluk ve umutsuzluğun çaresizlik boyutuna geldiğini, hani "Sorunun cevabı ne?" dersiniz öğrenilmiş çaresizlik boyutuna geldiğini gözlemlediğim için... Benimki sadece gözleme dayalı, ufak bir söz almak istedim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bunlarla daha çok gelir düzeyi düşük gruplarda mı karşılaşıyor?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Ben Gelincik Merkezinde belki yüzlerce kadınla, gelir düzeyleri düşük, sosyoekonomik olarak daha farklı kültürlerdeki kadınlarla ama sosyal hayatımda, işte, avukatlığımda ise gelir düzeyi yüksek, hatta gerçekten de ekstra yüksek kadınlarla da temas hâlindeyim. İşin ilginç yanı, kadın gerçekten evlilik içinde aynı çaresizlik içinde; eğitim düzeyi yüksek... Bunların, avukat meslektaşlarım da olmak üzere, doktorlarla, birçok müvekkille konuştuğumda -ki özellikle de konuşuyorum yani bu alanda gerçekten de bir şeyler yapmak adına- çaresizliklerini görüyorum. Yani çözüm alamayacaklarını, erkeğin bundan dolayı daha sinirleneceğini, daha farklı bir tepkiyle geleceğini düşündükleri için. Sosyoekonomik düzeyde gelenler bize, Ankara'da şu an biz bütün sığınmaevlerinden gelen kadınlara hukuki destek, ücretsiz avukatlık hizmetini veren bir birimiz. Türkiye çapında da -zaten söyledik- bir telefon hattımız var ve verilere de erişebiliyoruz gerçekten. Orada gördüğümüz ise sığınma evinden gelen, zaten terliğiyle gelen kadınlar gerçekten yani ciddi olarak bu şekilde gelenler, evinden hayatını kurtarmak, artık töre cinayetine kurban gitmemek için gelen kadınlar. Diğer kadınlar ise...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Siz Ankara Barosundasınız, Ankara'da töre cinayeti var mı ki geliyorlar size?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Şöyle: Ankara'dan değil, bütün Türkiye'den geliyor bize. Yani şu anda mesela sığınmaevlerine gelenlerin özellikle hayatları tehlikede olduğu için, Ankara'da yüksek riskli sığınmaevleri var, buraya getiriliyor onlar.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Biraz heyecan getirdiniz toplantıya, çok teşekkürler.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Yani Van'da bir olay olduğunda direkt buraya getirilebiliyorlar.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Gelebiliyor; büyük hastaneler...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Tabii, Ankara'da birkaç ŞÖNİM var, zaten önerilerde de onu vereceğiz, ŞÖNİM'ler de mesela ilk başlarda engelliler için yoktu, mesela kadın engelliye çok farklı sığınmaevinde kalıyordu; şimdi, mesela yavaş yavaş engelli kadınlar için de sığınmaevleri ona göre dizayn edilmeye başlandı. İşte, 13 yaşındaki çocukların alınıp alınmaması hususu; işte, ben özellikle 6284'te de sağlık tedbirleriyle ilgili... Onu söyleyip kapatacağım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kapatmayın da ben bir şeyler sorayım kısaca, siz sunumunuza devam edin yine.

Söyledikleriniz bugüne kadar ve şu anda bu toplantıda açıklanan bazı bulgularla çelişmiyor mu? Örneğin, eğitimsizliğin neden olduğu ileri sürülüyor, bir de ekonomik nedenler ileri sürüldü ama siz dediniz ki: "Gelir düzeyi çok yüksek olan kesimler de geliyor, onları da gördük." "Çok iyi eğitilmiş insanlarda da var." O zaman bu şiddetin kaynağı para pul ya da eğitimsizlik mi oluyor, başka bir şey mi? Ne buldunuz orada?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Ben size şöyle söyleyeyim, onu samimiyetinize de dayanarak söylüyorum: Bu, kadın olmakla ilgili bir şey. Hani o istatistiklere geçenler neler biliyor musunuz? Gerçekten eğitim düzeyi düşük olanlar, sosyoekonomik olarak düşük olanlar, üçüncü sayfa haberleri de onlar.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Diğerleri geçmiyor mu?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Geçmiyor, anlaşmalı boşanmalar. Şu anda mesela ben buradayken bir anlaşmalı boşanmam...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Burada otururken birisini mi boşadınız anlaşmalı?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Evet, sonucunu merak ediyorum, çok zor bir boşanmaydı. Anlaşmalı oldu ve bu, hiçbir şekilde istatistiki veri değil.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şiddete uğramış bir aile miydi bu?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Evet, zaten şöyle oluyor: Şiddetsiz boşanma gerçekten yok yani Türkiye'de şiddet içeriği olmadan kadın kolayca boşanmıyor yani ciddi olarak da şiddeti... Yani şöyle söyleyeyim: Adlandıramıyorlar. Önce neydi? Fiziksel şiddetti adlandırılan, şimdi psikolojik şiddet de anlaşılabilir ama ev içinde ekonomik şiddet, cinsel şiddet, bunlar hâlâ şiddetle ilgili adlandırılmadı.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama bunlar kayıtlara geçmiyor...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Mümkün değil.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - ...tekrar "Kayıtlara geçiyor." dediniz.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Ama biz hâlâ istatistiki verilere... Ben bazen derim, bunca yıl sonrasında da söyleyeyim, bazen güvenemiyorum çünkü çoğu istatistiki veri bile tam ulaşılan bilgiler değil yani kendi yerel gelenekler görenekleri de...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - E, o zaman sonuçlar da yanlış olmuyor mu? Mesela gelir düzeyi...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Ama elimizdekiler onlar Başkanım. Şu anda öbürleri anlaşmalı boşanmada olan birinin, bir doktorun "Sen bana veri ol." analizi gerçekçi olmaz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bilimsel...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Çok özür dilerim. Yani o zaman şöyle mi oluyor: Yani bir eğitimsizlikten, bir de statü gereği saklama yani eğitimsizlikten olanı zaten biliyoruz ama statü gereği bu anlaşmalı boşanmaların hepsinde var yani bu iş.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Evet, bunun burada konuşulması bile...

İşin ilginç yanı hiçbirimiz muaf değiliz, hiçbir kadın gerçekten şiddetten, eğitimle ve parayla muaf olmuyor. Ben mesela o eğitimle ilgili bir şey de diyeyim. Aile mirası gelen benim birçok müvekkilim şirketini kocasına verdiler, şu anda bütün her şeyleri şirket üzerine olduğu için adam boşanmada zorluyor yani çok enteresan ve kadının bütün aile mirası yani kişisel mal dediğimiz kısım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Siz galiba şöyle bir ideal peşindesiniz, gayet güzel, eğer öyleyse tebrik ederiz biz de. Avukat olarak bu davalara bakıyorsunuz ama "Yeter ki şiddet azalsın, ben mesleğimden de olayım." diyorsunuz, öyle mi?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Tabii yani çok net, hiçbir sıkıntı olmaz, hatta ben şu anda özellikle çocukların olduğu davalarda -ki mal paylaşımı avukatlar açısından iyi bir dava türüdür- asla girmeden birçok davamı görüşerek yapmaya... Çünkü Avukatlık Kanunu'nun bize verdiği öyle bir yetki var ve ben bunu çocuk olduğunda iki tarafı da bizzat getirerek bunu yapmaya çalışıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Son olarak bir şey söyleyeyim, sorulara geçeceğiz zaten.

Şimdi, bilimsellik... Biz, burada Komisyonda bilimsel veriler ve bulgular peşindeyiz, çözümler peşindeyiz. İstatistik konusunda söylediklerinize katılıyorum. Benim de çok eski bir düşüncem o, sadece rakamlar üzerinden bir yere varmak mümkün değil, niteliksel araştırmaların yapılması gerekiyor. Niceliksel araştırmalar bizi yanıltabilir ama bilimsellik şunu söylememizi gerektirir, hepimiz için geçerli bu: Elimizdeki verilere göre kaydını koyarak, bu kaydı düşerek söylememiz gerekiyor. Dediğiniz gibi, gelir düzeyi yüksek, statüsü yüksek kesimlerde şiddet uygulanıyor ama bunlar kayıtlara geçmiyorsa biz "Yüzde şu kadar, şu kadar adet." dersek olmaz, bilimsellik iddiasında bulunamayız o zaman. Diyeceğiz ki: "Elimizdeki mevcut verilere göre durum budur." Sürekli bunu söylememiz gerekiyor. Fizikteki deneyler nedir? "Normal şartlar altında..." diye başlar ya, onun gibi bizim de sosyal bilimlerdeki bu açıklamaları elimizdeki verilere göre kaydını düşerek söylememiz gerekiyor. Yoksa biz bütün gerçekliği görebilsek Türkiye'de ya da dünyada, zengin kesimlerde bu şiddet daha yüksek ve kayıtlara girmiyorsa bizim elimizdeki veriler bize yol gösteremez, biz yanlış yollara saparız, o zaman doğru önlemleri de alamayız. Bunu söylemeniz de fayda var.

Buyurun, siz devam edin, sonra diğer konuğumuza geçeceğim.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Tamam. Zaten genel olarak bizim de çabamız gerçekten sahada duyduğumuz her olayla ilgili ne yapabilirizle ilgiliydi. Tekrar altını çiziyorum, evet, çok şey de yapıldı, ben bunu da çok iyi biliyorum, sahada da çok net gözlemliyorum. Hatta biz bu pazartesi günü Sibel Müdürümün, Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürü Sibel Özdemir'in misafiri olarak da Elektronik İzleme Merkezini de ziyaret ettik, her zaman kendisi de bu konuda bize yardımcı olmuştur. Ben özellikle de onu avukat arkadaşların da gözlemlemesini istemiştik çünkü onları görmeden bazen yapılanlar da görünmeyebiliyor. Bu kapsamda, dediğim gibi yapılanlar var ama yapılmayanların da toplum üzerindeki oluşan o mutsuzluğun ve çaresizliğin de kaldırılması için hep beraber bir şey yapmamız gerekiyor. Sadece demin unuttuğum, yani söyleyeceğim oydu, sağlık tedbirleriyle ilgili hasta hakları kapsamında kabul edilip Sağlık Bakanlığı tedbirlerinin uygulamasında sıkıntı var ve bazı kadın cinayetleri de bundan da kaynaklanıyor. Eğer bir çalışma yapılacaksa Sağlık Bakanlığında hasta hakları kapsamında değil, buna artık kamu sağlığını, kamu güvenliğini etkileyeceği bağlamında bakılması konusunda da çalışma yapılması ufak bir önerisiyle sözü Nazlı Hanım'a veriyorum.

Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için de.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Nazlı Hanım.

5.- Ankara Barosu Gelincik Merkezi Başkanı Avukat Nazlı Özlem Atmaca'nın, Gelincik Merkezinin faaliyetleri ile kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri; öncelikle nazik davetiniz için çok teşekkür ediyoruz.

Bizler Gelincik Merkezini burada anlatacak olmaktan büyük bir onur ve mutluluk duyduk. Davetiniz için gerçekten minnettarız. Bunu bizim için de büyük bir fırsat olarak değerlendirdik. Teşekkür ediyorum ayrıca.

Bizler bugün bu ziyareti gerçekleştirmeden önce sizler için Gelincik Merkezimizi tanıtan kitapçık, içinde broşür ve bir de şu an benim üzerimde gördüğünüz, Aslı'nın da üzerinde gördüğünüz gelincik broşümüz var, onu sizlere hediye etmek, takdim etmek istedik.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sağ olun, dağıtıldı arkadaşlara.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Evet, çok teşekkür ediyorum. Gelincik Merkezinden ufak bir armağanımız olsun.

Değerli Başkanım, ben bugünkü sunumumda, öncelikle Gelincik Merkezimizin nasıl çalıştığına ilişkin kısa bir tanıtım yapacağım. Sonrasında kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yaşanan sorunlardan bahsedeceğim ve nihayetinde de çözüm önerilerimizi söyleyeceğim ve bu şekilde tamamlayacağım.

Ankara Barosu Gelincik Merkezi 2 Nisan 2011 tarihinde Adli Yardım Kurulunun bir alt kurulu olarak çalışmaya başladı. Tabii ki Ankara Barosunun, kadına ve çocuğa yönelik şiddetin artması sonucu toplumsal sorumluluk üstlenerek bu konuda bu projeyi başlattığını görüyoruz. Bizler burada şiddetle mücadele alanında çalışan kişiler olarak sadece başvuran kadınlarla ilgili mağdurla iletişim teknikleri eğitimi olarak acil müdahalelerden davaların takibine kadar pek çok uzmanlık alanı isteyen konuda çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Genelde istatistikler şunu gösteriyor: Adli yardım alanında çalışan avukatların iş sahibi olabilmeleri için yani ekonomik gerekçelerle bu işe girdiği ve çok da aslında bilgili avukatlar olmadığı şikâyeti yoğunudur fakat Gelincik Merkezimiz bünyesinde görev yapan avukat arkadaşlarımızın tamamı konusunda uzman, hem uluslararası sözleşmeler hem ulusal mevzuatla ilgili özel eğitimleri almış, 6284 sayılı Yasa kapsamında yine özel eğitim almış, mağdurla iletişim teknikleri konusunda özel eğitim almış avukatlardan oluşmaktadır.

Öncelikle, tabii ki hedef kitlemiz şiddet mağduru kadın. Merkezimize başvuranların, oransal olarak baktığımızda, yüzde 99'u şiddet mağduru kadın. Çocuk, bakıma muhtaç yaşlı, engelli, dezavantajlı durumda olan kişilere de yine hukuksal haklarını anlatmak için gerekli hizmeti veriyoruz.

Burada özellikle Gelincik Merkezimizde 2025 tarihi itibarıyla 143 tane rehber avukatımız, 178 tane de gönüllü avukatımız bulunmaktadır. Gönüllü ve rehber avukat farkı şudur: Rehber ve gönüllü avukatlarımızın tamamı yine hem adli yardım hem Ceza Muhakemesi Kanunu hem de Gelincik Merkezi eğitimi alan avukatlardır. Gelincik Merkezi eğitiminin içeriği de toplumsal cinsiyet eşitliği, 6284 sayılı Kanun uygulamaları, uluslararası mevzuat ve yine Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda kadına yönelik şiddete dair hükümler ve mağdurla iletişim teknikleri ve yine ŞÖNİM'lerin çalışma şekillerini anlatan, ayrıca da adli destek birimlerimiz hakkında bilgi de veren çok geniş kapsamlı ve iki gün süren eğitimlerdir. Her 2 avukat da yani hem rehber avukatlar hem gönüllü avukatlar bu eğitimleri alarak göreve başlamaktadır. Rehber avukatlar, şiddet mağduru kadınla ilk görüşmeyi yapan ve onun hukuksal ihtiyacına göre avukat atamasını yapan kurul üyesi avukatlarımızdır yani bu sistemi ayakta tutan kişilerdir rehber avukatlar. Gönüllü avukatlarımız ise yine bu eğitimleri alarak sahada şiddet mağduru kadınlara atama yaptığımız avukatlardır yani şiddet mağduru kadın adına aile mahkemelerinde 6284 sayılı Yasa kapsamında koruma kararları almak, boşanma ve ferileri davaları açmak için sahada görev verdiğimiz ve şiddet mağduru kadının vekâletini alan avukatlardır.

Ankara Barosu Eğitim Merkezi İhlamur Sokak'ta. Burada 4'üncü katta Gelincik Merkezimizin bir ofisi var, bir sekreteryası var, aynı zamanda da şiddet mağduru kadın ile avukatın görüşmesini sağlayacağımız bir görüşme odamız var ve gelen kadınların çocuklarıyla birlikte gelmeleri durumunda çocuklar için de bir çocuk odamız var; 4'üncü katta Gelincik Merkezi'mizin böyle bir odası var. Bir de Ankara Batı Adliyesinde yine 2'nci katta bir odamız var, buralarda hafta içi 9.00-17.00 saatleri arasında hizmetlerimiz devam etmektedir. Bir de az önce Aslı'nın bahsettiği gibi, haftanın yedi günü yirmi dört saat merkezimize ulaşılacak "444 43 06" numaralı bir acil yardım telefon hattımız var. Bu hattın ucunda daima bu eğitimi almış bir avukat meslektaşımız bulunmakta ve bu meslektaşlarımız da kendilerini arayan kadınlara hukuksal danışmanlık hizmeti vermektedir.

Kısaca Gelincik Merkezi'mizden bahsettik önce. Tabii, şunun da altını çizeyim: Merkezimiz sadece avukat atamaları yapan bir yer değildir. Şiddet konusunda farkındalık oluşturmak için paneller, seminerler, sempozyumlar düzenleyen, kamu kurumlarıyla ve sivil toplum örgütleriyle ortak çalışmalar yapan, ortak protokoller imzalayan ve bu anlamda kadınların veya toplumun şiddete yönelik farkındalığını artırmaya çalışan çalışmalar da yapan bir merkeziz. Aynı zamanda toplumsal davaların takibinde de yer alıyoruz. Herhangi bir ücret talep etmeden bizden talepte bulunan şiddet mağduru kadınların ceza dosyalarında da yanında bulunmaya çalışıyoruz, gayret ediyoruz. Neden? Adli Yardım Yönetmeliği hükümleri ceza davalarında avukat atamasına engel çünkü. Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında zorunlu müdafilik kapsamında avukat atamaları yapılıyor Baromuzda. Adli Yardım Yönetmeliği kapsamında hukuk davaları için atamalar yapılabildiği için öyle başvuran kadınlara da merkezimizde çalışan bir duruşma alt kurulumuz var, talepte bulunan kadınların dosyalarını da takip ediyoruz.

Şimdi, yaşanan sorunlardan bahsetmek istiyorum kısaca. Zaten önünüzdeki tebliğde de çok detaylı anlatılmıştır. İlk başta bizlerin, özellikle baroların adli yardım kurullarının en çok yaşadığı sıkıntıdan bahsederek başlamak istiyorum; adli yardım ödeneğinin yetersizliği. Her ne kadar son yapılan yargı paketiyle de yine Türkiye Barolar Birliğine ödenen Adli Yardım Fonu'nun bütün barolara dağıtılmasıyla sahada çalışan gönüllü avukatların ücretlerinin tamamı ödenmiştir. Orada zaten herhangi bir problem yok ancak sistemi ayakta tutmaya çalışan rehber avukatlarımıza ne yazık ki herhangi bir ödeme yapılmamaktadır. Yani avukatlarımız duruşma takip ederken, nöbet tutarken, toplantılara katılırken ve bizler bir de her hafta kendi içimizde toplantılar yapıyoruz, o toplantılara katılan avukat arkadaşlarımız için herhangi bir ödeme yapılmamaktadır. Bu noktada adli yardım ödeneğinin yetersizliğine vurgu yapmak istedim.

Yine, Adli Yardım Fonu'nun baroların üye sayısına göre adil şekilde paylaştırılmasının da öneminin altını çizmek isterim. Yani büyükşehirlerde, 1'den fazla baronun bulunduğu illerde Avukatlık Kanunu ve yine Türkiye Barolar Birliği Adli Yardım Yönetmeliği hükümleri kapsamında ne yazık ki barolar arasında Adli Yardım Fonu dağıtılırken yüzde 40 gibi çok yüksek oranda eşit olarak dağıtımı yapılmaktadır, kalan kısım yine matematiksel bir hesaplama üye sayısına göre dağıtılmaktadır. Bu da özellikle 27

bini aşkın üye sayısı bulunan Ankara Barosunun adli yardım hizmetleri noktasında sorunlar yaşamamıza sebep olmaktadır. Bunun çözümü, Adli Yardım Fonu'nun baroların üye sayısına göre adil şekilde paylaştırılmasıdır.

Yine yaşanan sorunlardan benim öncelikle çok önemli gördüğüm, az önce Gelincik Merkezi'nden gelen bir telefonla tekraren yaşadığım sorunu sizlerle paylaşmak istiyorum. Şimdi, Türk Medeni Kanunu'nun 168'inci maddesi var boşanmada yetkiyi düzenleyen. Bu yetkiyi düzenleyen maddede özellikle "Tarafların son altı ay birlikte oturdukları yer veya davacının ikametgâhı mahkemesinde dava açılabilir." deniyor. Burada yaşadığımız sıkıntıyı hemen söyleyeyim. Az önce Başkanım da sordu, "Ankara'da töre cinayeti mi var? Nereden geliyor size?" dedi. Şöyle geliyor Başkanım: Bize sığınmaevinden gelen kadınlar var. Van'dan, Iğdır'dan, Kars'tan, Türkiye'nin dört bir yanından kaçarak sığınmaevine gelmiş, oradan da Ankara'ya nakledilmiş kadınlar ve ikametgâh adresleri de Ankara değil ne yazık ki ve Ankara'da da herhangi bir yakınları bulunmamakta bu kadınların ve bu kadınlar için bize başvurduklarında 6284'ten atama yaparken bir taraftan da boşanma ve ferfleri konusunda atama izni istiyorlar fakat biz atama yapamıyoruz. Yaparken şöyle bir sıkıntı yaşıyoruz: Bir sürü şartı zorlayarak gene yapıyoruz ama nasıl yapıyoruz? Diyoruz ki: "Önce 6284'ün 4'üncü maddesi gereğince müşterek ikamet yerinden farklı bir yerleşim yerinin belirlenmesi için hâkime bir müracaat edelim, 6284 sayılı Yasa kapsamında bir koruma tedbiri alalım sizin için yani ikametgâh adresinizin Ankara'da mesela ŞÖNİM olarak belirlenmesi için bir talepte bulunalım, bu talep kabul edilirse size boşanma ve ferfleri konusunda atama yapalım." Ne yazık ki bu talepler kabul edilmiyor mahkemelerde. Dolayısıyla, benim buna ilişkin bulduğum çözüm, Türk Medeni Kanunu'nun yetkiyi düzenleyen 168'inci maddesine şiddet mağduru kadınlar yönünden bulundukları yerde de dava açabilmeleri, boşanma davası açabilmelerinin önü açılmalı; böyle bir düzenleme, bu kadar, "bulundukları yerde" ibaresinin kanuna eklenmesi gerekmektedir.

Yine, 6284 sayılı Kanun'un uygulamalarından kaynaklanan sorunlar var, kısaca söyleyeceğim. Mülki amirler tarafından alınması gereken koruyucu tedbirler ne yazık ki alınmamaktadır. Nedir bu koruyucu tedbirler? Kanunun 3'üncü maddesinde belirlenmiş; barınma yeri sağlanması, maddi destek verilmesi, hukuk hizmeti sağlanması -yani siz hiç duydunuz mu valiliğe gitmiş ve bir hukuk hizmeti istemiş ve ona bir avukat ataması yapılmış- psikolojik veya mesleki destek sağlanması veya kreş imkânı sağlanması. Bunlarla ilgili olarak ne yazık ki...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Affedersiniz yani biz İstanbul'da çalışma ziyareti yaptık, Gaziosmanpaşa Kaymakamlığına gittik, orada bunların hepsinin karşılandığını gördük; siz bunları araştırdınız mı?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Tabii, biz de aynı şekilde Ankara'da Yenimahalle Belediyesi, Altındağ Belediyesi ve Altındağ Kaymakamlığında bu maddi destekle ilgili çalışmanın gayet iyi yürüdüğünü gördük ama buna mukabil, mesela, Sincan'da çok da iyi yürümediğini görüyoruz. Bölgesel farklılıklar var, genel olarak zaten, kural olarak diyorum, istisnalar var.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Az önce dediniz ya "Devlet bunları sağlamamış." diye.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Hayır, devlet bunları sağlamamış değil.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - O zaman cümleyi şöyle mi anlamamız gerekiyor; bazı yerlerde iyileştirmelerin devam etmesi gerekir gibi.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Evet, mülki amirler tarafından alınacak koruyucu tedbirlerin geneli ne yazık ki bütün Türkiye kapsamında ve kanunda bu kadar açıkça belirtilmiş olmasına rağmen alınmamaktadır. Mesela, barınma yeri sağlanmasından benim anladığım, belediyelerin, kaymakamlıkların, valiliklerin sığınmaevleri açmasıdır. Buna ilişkin olarak da herhangi bir çeşitlilik sağlanmasıyla ilgili olarak -az sonra söyleyeceğim- gerekli bir düzenleme olmasına rağmen uygulamada aksamalar vardır.

Yine, dördüncü az önce söylediğim konu, ŞÖNİM'in adresinin mutlaka mahkemelerce şiddet mağduru kadın yönünden ikametgâh adresi olarak, yerleşim yeri adresi olarak belirlenmesine ilişkin tedbir kararları alınırken mahkemelerin bu konuda karar vermesi gerekmektedir. Biz Gelincik Merkezi olarak zaten mahkemelerle de ayrıca görüşmeye gideceğiz.

Yine, mesela, eşlerden her ikisine birden bazen bir gün arayla koruma kararlarının verilmesi yaşanan bu koruma kararları noktasında bir başka sorun. Kimlik değiştirilmesi kararında...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şimdi, Sayın Atmaca, bir ekleme daha yapacağım. Şimdi, bulundukları yerde de dava açabilmeleri Yargıtay Genel Kurulunun kararına göre mümkünmüş, 2007'de verilen kararlar var, hâkimlerimiz de bu kararı veriyormuş. Bana gelen şu andaki bilgi bu yani Komisyonunda doğru bilgileri paylaşmamızda fayda var.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Evet, tabii.

Fakat şöyle: Burada bireysel anlamda başvurularda her mahkeme tarafından onun bir yargı hükmü, yargının bir kanun hükmü hâline gelmesi gerekiyor. Şimdi, o söylediğiniz...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kanunen mümkünmüş bu.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Yargıtay hukuk...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yargıtay Genel Kurulunun...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Hayır Başkanım, şunu demek istiyorum: Bu verdiğimiz örnekleri biz her gün yaşıyoruz, hatta az önce arkadaştan kararı istedim, bana gönderir misin dedim. Böyle kararlar ortadan kalksın istiyorsak hani kanunda düzenleme yapmakta fayda var. Bulundukları Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Affedersiniz de kanunda düzenleme olmasa Yargıtay zaten böyle bir karar veremez ki. Kanuna dayanarak Yargıtay karar verdiğine göre 2007'de alınan Yargıtay Genel Kurulu kararı varmış.

Şunu söylemek belki doğru bilgilendirme olabilir; bazı uygulamalarda, bazı yerlerde eksiklikler var. Onların giderilmesi...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Boşanma davalarına ilişkin yetki kuralı Türk Medeni Kanunu'nda açık. Hep şunu söylüyorum: Kanundaki ifade açık ama yanlış uygulamalar var, eksik uygulamalar var. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı acaba bir içtihadı birleştirme kararı mı, onu da bilmiyorum. Bütün mahkemeler için kesin

ve bağlayıcı nitelikte olmayabilir. Ona da iyice bir bakılması lazım. Ben onu da araştıracağım ama şu an daha az önce gene mahkemenin reddettiğine dair karar var elimizde. Dolayısıyla yani pek çok bu anlamda yaşadığımız sıkıntıyı belirtmek istedim ben.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ona itiraz edilebilir. Yargıtay Genel Kurulunun kararı olduğuna göre o reddedilenler Yargıtaya gittiği zaman düzeltilebilir.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Olmayabilir.

Hukuk Genel Kurulu kararlarının tamamı içtihadı birleştirme kararı mahiyetinde değildir.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bakın, Sayın Atmaca, bizim Komisyonumuz çok sıkı ve ciddi çalışan bir Komisyon.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Çok güzel, biz zaten onun için buradayız. Çok mutluyuz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şimdi, izin verin.

Siz konuştukça bana anında, eş zamanlı olarak bilgiler geliyor sizin konuşmanızla ilgili.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Çok memnun oldum.

Ben zaten sözlerimin arkasındayım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok sıkı çalışan, disiplinli çalışan, çözüm arayan bir Komisyonuz. Hatta yüksek mahkeme hâkimlerimiz bu konuda toplantı yapmışlar yakın bir zamanda, sürekliliği de varmış bunun. Bunu dilekçenize eklemeniz mümkün imiş. Bakın, gelen bilgiden okuyorum: Uygulamadaki aksaklıklara "Yasada yok." demek farklı bir cümle, doğru olmaz. Yani birçok alanda yasa maddelerinin uygulanmasında farklı alanlarda da eksiklikler olabilir. Bunu söylememiz, hep birlikte ifade etmemiz uygundur, doğrudur ama "Yasada yok." demek "Tedbir alınsın." demek doğru olmuyor. Yasada var, uygulamada da Yargıtay Genel Kurulunun aldığı bir karar var, tekraren söylemiş oluyorum, uygulamadaki eksiklikler Yargıtaya gittiği zaman Yargıtay kendi kararıyla çelişmeyeceği için orada düzeltilir bu, 2007'de karar almış.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Tabii çeliştiği çok karar olabiliyor ne yazık ki. Benim o söylediğim 168'inci madde Türk Medeni Kanunu'nda açık zaten, okunabilir. Orada olmadığı için, ben "bulundukları yerde" ibaresinin eklenmesinin bu tarz sorunları tümüyle ortadan kaldıracağını belirtmek istedim. Bunu da zaten sürekli yaşadığımız için.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir de şunu söyleyeyim: Bu adli yardım konusunda ilgili yer barosunun farklı olması hâlinde, başvuruyu alan büro, başvuruyu adli yardım hizmetinin sağlanacağı yere gönderirmiş. O zaman olabiliyor demek ki yani.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Çok doğru.

Şimdi şöyle efendim: Bizim Ankara Barosu Gelincik Merkezi olarak atama yaptığımız dosyada -bizim de başımıza geliyor- yetkisizlik kararı veriliyor ve biz dosyayı o ilgili ilin barosuyla görüşerek adli yardım kuruluna gönderiyoruz. Ama siz lütfen şunun da altını çizmeye izin verin: Her ildeki baronun adli yardım kurulunun iyi bir şekilde çalıştığını lütfen düşünmeyin ve her ildeki adli yardım sistemi Gelincik Merkezi örneği gibi çalışmıyor. Çünkü sonuçta bu sistemi ayakta tutan gönüllü, serbest çalışan avukatlar. Dolayısıyla o gönderilen ilde o dosyanın ne yazık ki takibi son derece sıkıntılar yaratıyor ve o kadının ikincil mağduriyetine sebep oluyor. O dediklerinizi tabii ki yani Adli Yardım Yönetmeliği'nin ilgili hükmünü biliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kayıtlara geçsin, söyleyelim. Adli Yardım Yönetmeliği'nde adli yardıma ilişkin hükümler bu şekilde düzenlenmiş.

Buyurun.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Tabii, düzenlenmiş, uygulaması bu şekilde ama. Çünkü her ilde adliye... O yüzden ben hep şunu diyorum: Adalet erişim hakkı ve adil yargılama hakkının bir ülkede sağlam bir şekilde uygulanabilmesinin yolu baroların adli yardım kurullarının güçlendirilmesiyle mümkündür ve bu baroların adli yardım kurullarının güçlendirilmesi de adli yardım fonunun artırılmasıyla mümkündür. Devletin bu işe ayrı bir kaynak sağlamasıyla mümkündür.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şu katkıyı da yapayım: Yeni Yargı Stratejisi Reformu'nda erişilebilir adalet için güçlü adli yardım bölümü var. Hedefler arasında 5.1 no.lu madde "Adalet erişimi kolaylaştıracak düzenlemeler yapılacaktır." diyor. Sizin söylediğiniz gibi faaliyetler de şunlar: "Mevzuatta yer alan adli yardım hükümleri gözden geçirilecektir. Adli yardıma ayrılan mali kaynak artırılacaktır. Adli yardım başvurularının değerlendirilmesinde standartlar oluşturulacaktır. Ön bürolarda görülen işlerin etkinliğinin artırılmasına yönelik tedbirler alınacaktır." Bunlar yeni Yargı Reformu Stratejisi Belgesi'ne girdi.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Bunu ben biliyorum çünkü Aile Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığının bu etkinliğine ben bizzat zaten davet edilmişim. Orada da bize bu konu soruldu, aynı şekilde söyledik. Bunu biz büyük bir memnuniyetle karşılarız. Çünkü bu işte adli yardım sisteminin güçlendirilmesi ne kadar çok kadına ulaşabilmemizi kolaylaştırıyor. O yüzden çok önemli.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Şöyle: Şunu söyleyeyim; evet, bir şekilde bunun duyulmuş olması da bizim için çok kıymetli.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tabii, tabii; hepimiz için.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Zaten, evet, o toplantılarda oluyoruz ve bunun da...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ortak çözüm arıyoruz çünkü.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Tabii, tabii.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI NAZLI ÖZLEM ATMACA - Tabii ki.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Yani aynı şekilde sahadan alınan bilgilerle bir şekilde bunlar uyuştığında zaten o yüzden bize de tekrar bununla ilgili de...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Sorun çözülmüş olacak.

Gene kimlik değiştirilmesi kararı verilen mağdur kadının okulda, hastanede, kurumda sorun yaşaması yani kimliği değiştiği için işte mesela, az önce avukat arkadaşım söyledi, vekâletname çıkarırken sorun yaşaması, çocuğunu okula kaydettirirken sorun yaşaması. Çok da güzel bir öneride bulundular, biz bu öneriyi yine tekrar etmiştik. Hakkında 6284'ten koruma kararı bulunan şiddet mağduru kadınların bu koruma kararları devletteki yani bir entegrasyon sistemiyle, ilgili kurumda işte belki bir "6284 butonu" gibi bir şey oluşturulabilir, oraya basıldığında o kişinin kararı görülebilir ve o karar görüldükten sonra da gerekli işlemin yapılması mümkün olabilir; bu da son derece önemli.

Yine, sadece önerilerimizi söyleyeceğim. Mevzuatta mutlaka bütüncül yaklaşımla, birbiriyle uyumlu düzenlemeler yapılması gerekiyor. Mesela, işte, ben, örnek olarak vermiştim, İş Kanunu'nda da Devlet Memurları Kanunu'nda da iş yeri değişikliğinin kolaylaştırılması için, o tedbir kararının kolaylaştırılması için düzenlemeler yapılabilir. Bu, tabii, çok detaylı bir konu. Buna ilişkin çok özel bir çalışma gerekiyor ama mutlaka birbiriyle uyumlu ve koruma ve destek hizmetlerini artırıcı, kararların infazını kolaylaştırıcı ve kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu artırıcı düzenlemeler yapılmalıdır.

Yine, meslektaşlarımızın söylediği gibi, kadın örgütlerinin davalara müdahil olması yani kadına yönelik şiddet davalarına, ceza davalarına müdahil olması yine yasada yer almalıdır.

Mutlaka bir tecavüz veya kriz merkezleri kurulmalıdır ve kadınlar sadece bu merkezlere başvurarak işlemlerini yaptırmalıdır yani karakola, savcılığa, ŞÖNİM'e, Gelincik Merkezine başvuran bir şiddet mağduru kadın defalarca yaşamış olduğu şiddeti anlattığında ikincil mağduriyetleri bırakın, üçüncül, beşincil mağduriyetler yaşamaktadır. O nedenle, tek bir merkez olması faydalı.

Uyuşturucu madde bağımlıları için özel tedavi merkezlerinin sayısı artırılmalıdır çünkü şiddetin temel sebebi alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı ne yazık ki.

Yine, yasada göçmen, mülteci, sığınmacı, geçici koruma statüsündeki kadınlara yönelik düzenlemeler olmalıdır. 6284 sayılı Yasa'mızın 16'ncı maddesinde belirtilen bir husus bir an evvel hayata geçirilmeli, özellikle şiddetin önlenmesi için okullarda eğitim modülü olarak okutulmalı, medyada şiddetle mücadele konusunda programlara yer verilmelidir. "Prime time" dediğimiz kişilerin daha fazla televizyon karşısında olduğu saatlerde bu programların artması gerekmektedir. Zaten kanunda "Doksan dakikaya kadar." diyor. O yüzden bu konuda medyanın da üzerine düşeni yapması gerekir.

Buna ben çok kafa yoruyorum, şiddeti nasıl önleyebiliriz, nasıl ortadan kaldıracabiliriz? Evlilik öncesi belki çiftlere toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri verilebilir, bu noktada belki farkındalığı artırıcı eğitimler verilebilir.

Bir de ben yine bu konuda çok sıkıntılar yaşadığımız için Gelincik Merkezi olarak bunu söylemek istedim. Hakkında 6284'ten koruma kararı olan kadının kocası, şiddet uygulayan fail bir sebeple cezaevinde olabiliyor hükümlü olarak veya tutuklu olarak fakat bu kişinin cezaevinden tahliye edilmesi durumunda cezaevinden o kadına bir bildirim gitmesinin de yine kadını korumak noktasında önemli bir şey olduğunu... Her zaman gitmiyor, bazen eksik kaldığı için, mesela, kadın, tahliye olduğunun farkında olmadığı için ne yazık ki kendini koruyamıyor.

Mutlaka kadın yoksulluğuyla... Kadın yoksulluğu kadına yönelik şiddetin aslında temel sebeplerinden biri. Kadın yoksulluğuyla mücadele edilmeli. Bu anlamda kamu politikaları geliştirilmeli ve kadınların eğitim alma ve iş bulma haklarının önündeki her türlü engel kaldırılmalı. Daha önce de söyledim, kamu idareleri ve sivil toplum örgütleri iş birliği, dayanışma ve koordinasyonla çalışmalıdır. Bu toplantı da aslında bu koordinasyon ve bu iş birliğinin sonucudur. O yüzden biz tekrardan müteşekkirimiz bu toplantı için.

Veri çalışmalarına önem verilmeli, veriler rutin aralıklarla kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Elektronik kelepçenin teknik vasıflarının güncellenmesi ve yenilenmesi sağlanmalıdır. Ne demek istiyorum? Sıhhiye'de, en son Ankara'da Sıhhiye'de metroya giriş yapan kadın elektronik kelepçenin cihazı çekmediği için öldürüldü; kendisine mesaj gitmedi. Bunun gibi teknik imkânların biraz daha artırılması. Üç saatte bir şarj edilmesi gerekiyor aletin; şarj süresinin uzatılması. Hatta benim bilgisayardan anlayan bir yakınım dedi ki: "Sistem çok çabuk devre dışı bırakılabilir." Teknoloji çok ilerlemiş, "hackerlık" dediğimiz şey çok ilerlemiş çünkü benim anlamadığım bir konu ama bu anlamda, elektronik kelepçenin teknik anlamda biraz daha geliştirilmesi iyi olabilir. Zaten geliştirildi, onu biliyorum, İçişleri Bakanlığının toplantılarına da biz katıldık, 750 sayısından 1.500'e çıkarıldı zaten elektronik kelepçe sayısı. Ondan da gayet... Umarım, tabii, hiç gereklilik olmaz ama böyle bir bilgi de var.

Yine, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin çeşitliliği artırılmalı, sığınmaevlerinin çeşitliliği artırılmalı, 12 yaşından büyük erkek çocuklarıyla evden ayrılmak zorunda kalan şiddet mağduru kadınlar için çocuklarıyla birlikte, erkek çocuklarıyla birlikte kalacakları merkezler oluşturulmalıdır. Adli yardım hizmetinin kalitesi artırılmalıdır. O yüzden son derece önemli. Yani Gelincik Merkezinde kaliteli bir adli yardım hizmeti veriyoruz ama her yerde bunu sağlamak güç. Hizmetin kalitesi artırılmalıdır. Tabii, bütün bunların sağlanması için hayati önemde gördüğüm husus ise devletin kadına yönelik şiddetle mücadele için özel bir kaynak ayırması gerektiği yani para olmadan da tabii bunların hiçbirisi olmuyor.

Ben dinlediğiniz için çok teşekkür ederim. Aslında merkezimizde 2.671 dosyada yapılan veri çalışmamızda elde edilen veriler de var 2016-2022 yılları arasında. Bunlar zaten önünüzdeki tebliğde ayrıntılı bir şekilde yazılmıştır. O nedenle, Komisyonumuzun değerli vaktini almamak için bunları paylaşmadım.

Sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkür ederiz Sayın Atmaca.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Profesör Doktor Nurdan Duman, Avukat Burcu Öztürk, Avukat Aslı Çelikağ Özcan, Avukat Aslı Arıhan ve Avukat Nazlı Özlem Atmaca tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Milletvekili arkadaşlarımızın talepte bulundukları üzere sorularına geçeceğiz ama bir soru ben sorayım: "Gelincik Merkezi" güzel bir isim de gelincik'in sembolik anlamı -bakıyorum şimdi- biraz da ölümü temsil ediyormuş, uygun bir isim mi sizce?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Gelincik Merkezimize gelincik isminin verilmesinin sebebi ve hikâyesi şu: Şimdi, gelincik çiçeği aslında örnek alınarak verildi bu isim. Gelincik çiçeği çok zor şartlarda yetişen, çok soğuk havalarda da çiçek açan kırmızı bir çiçek ve kökleri toprağa bağlı kaldıkça, bir el onu gelip köklerinden koparmadıkça yaşamaya devam eden bir çiçek. Hem kadınların naifliğini, zarifliğini anlatmak hem de gücünü temsil etmek için ilk çıktığında kullandığımız bir proje.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kulağa hoş geliyor ama sanki kardelen çiçeğini anlattınız gibi geldi bana.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Yo, gelincik çiçeği de aynı şekilde, kırmızı bir çiçektir ve soğuk havalarda da yetişir.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Evet, gelincikle ilgili böyle bir metafor var ama biz bire bir çiçekle bağdaştırılmış olmakla ilgili kısımda parantez içinde bırakıyoruz. Yani bu bizden önce proje adında kullanılmış. Biz çiçek vesaire kısmıyla ilgili kısma girmiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Konumuz o değil, ana konumuz ama...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Aynen, o yüzden girmiyoruz. Koymuşlar ismi, bizimle ilgili değil. Düşünülerek konulmuş o dönem ama kadınlara bakış açısı da konulduğundan bu yana çok değişti; öyle söyleyelim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, başarılar dileriz. Çok teşekkür ederiz.

Ben yine de okuyayım gelincik çiçeğinin sembolik anlamını çünkü kavramlar çok önemli ya, bu şiddet ve ayrımcılıkla mücadele ederken kullandığımız kavramlar önemli, ifadeler önemli, tavrımız, bakışımız, konuşmamız, her şey çok önemli. Semboller de değer taşıyor tabii. Diyor ki kaynaklar: "Gelincik çiçeği genellikle gençlik, aşk ve ölümlülüğün geçici doğasını sembolize eder. Kırmızı gelinciklerin canlı rengi, güçlü duyguları ve özellikle aşkı temsil ederken aynı zamanda hayatını kaybeden askerlerin kanını ve fedakârlıklarını da anımsatır. Bazı kültürlerde gelincik başarı ve şansı ifade eder."

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Bilgilendirme için teşekkür ediyoruz. Dediğim gibi, bizdeki anlamı çok daha farklı düşünülerek konmuş. Bilgilendirme için de teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkür ederiz.

Sayın Mustafa Alkayış, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kıymetli meslektaşlarıma da teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sorunuzu genel mi soracaksınız, kişilere mi?

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Şey var Başkanım, ben ayırtırmaya çalıştım ama...

Şimdi, mesela bu konuştuğumuz konu, hakikaten, biz hukukçuların, avukatların bire bir uygulamada karşılaştığımız konular yani adli yardımdan müdafilik tayinlerine kadar bunların hepsi tamam ve vatandaşın ne sorunu varsa yani doğal olarak, evet, mahkemeler var, hâkimler var, savcılar var, karakollar var ama sonuç itibarıyla en özgür ortam avukatlık ortamı, oradan gelip derdini anlatıyor. O noktaysa biraz siyasetçilerle de aynı kaderi paylaşıyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Avukat olduğunuzu söylediniz mi?

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Evet, "meslektaşlarım" dedim ya.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU ÖZTÜRK - "Meslektaşlarım" diye başlayınca biz...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Biz de Adıyaman Barosuna kayıtlı meslektaşız.

Şimdi, tabii, yirmi yedi yıl biz de bu mesleğimizi yaptık, yapıyoruz inşallah. Birkaç tane itirazım olacak -belki ben yanlış anladım- mesela Narin Güran davasında Diyarbakır Barosu müdahil, bunda bir sorun yok. Siz Türkiye Barolar Birliği mi?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Evet, Barolar Birliği ve diğer barolarımız da vardı, onların katılma talebi kabul edildi.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Buradaki hukuki fayda ne olacak, bunu sormak istiyorum Burcu Hanım'a.

İstanbul Sözleşmesiyle ilgili -burada da var- o şeye ben katılmıyorum, hem de hiç katılmıyorum yani biz hukukçuyuz, 6284 sayılı Yasa -hem bu Komisyonda çalışmaya başlayınca da daha fazla gördük- diğer ülkelerle karşılaştırdığımız zaman bu konuda hakikaten üst seviyede bir yasa. Biz hukukçuyuz ve buna yoğunlaşmamız lazım. Yani İstanbul sözleşmesinden çekilme, iptal etme, etmeme konusu taraf... Farklı düşünebiliriz ama "Bu 6284'ü zayıflatıyor." dersek hakikaten bir haksızlık etmiş oluruz kanun koyucuya da şu anda verilen mücadeleye de. Hiç alakası, ilgisi yok. Yani şu olabilir: Biz bundan çekilmeseydik iyi olurdu, bu iyi bir sözleşme diyebiliriz. Buna itirazım var. Buradaki... Biz hukukçu olarak hepimiz de avukatız, açık olarak söyleyeyim: Bu sizin düşünceniz olabilir, yaklaşımınız olabilir ama 6284'e hiçbir etkisi ile ilgili... Zaten siz de "Böyle bir algıya sebebiyet verdi." demişsiniz. Bu, çok göreceli bir kavram. Bana göre de hiç öyle bir algı yok. Buradaki şeyiniz nedir? Bilmek isteriz. Çünkü düzeltilecek bir şey varsa da biz o konuda üzerinde yoğunlaşırız.

Yine, bu adli yardımlarla ilgili... Aslında bunlar barolarımızın temel problemleri, takip ettiğimiz sorunlar ama "Rehber avukatlarımıza ödeme yapılmıyor." dendi. Rehber avukatlık hizmetinden kasıt nedir? Bu, şiddete uğrayan kadınlara yol gösterildiği zaman mı? Onu ayırmasını yapmak lazım.

Yine, yetkiyle ilgili -Başkanım da söyledi- şimdi, onu ben biliyordum, daha sarıh hâlde geldi, baktım, bilmiyorum sizde var mı? Yargıtay Hukuk Genel Kurulu vermiş 2007/2331 esas, 2007/332 karar sayılı Yargıtay ilamı. Bu, bütün mahkemeleri artık bağıyor yani bunda artık çıkmak yok ve çok daha güzel bir gerekçeye dayandırmış, "Somut olayda davacı kadın 15/8/2002 tarihinde koca evini terk edip o tarihten beri baba evinde oturduğu, işte çalışmadığı, üzerine kayıtlı bir taşınmazın bulunmadığı, hayatın olağan akışı gereğince sığınabileceği ve yerleşebileceği tek yerin baba evi olduğu, ayrı ev açıp orada hayatını ikame etmesinin mevcut şartlarda mümkün bulunmadığı anlaşılmakla." diyerek kadının daha sonraki ikametgâhında da davasını açabileceği, hakkını savunabileceğini Yargıtay Genel Kurulu 2007 yılında kabul etmiş. Bu da şunu uygulamada.

Yine, diğer meslektaşımız, Burcu Hanım'ın yanında, Aslı Hanım; şimdi, tedbir nafakasıyla ilgili -bunlar hep bizim işlerimiz olduğu için- sosyal inceleme raporu beklenmeden nafaka verilmediği için bunun mağduriyetlere sebep olduğunu... Tabii, her olayın bir de karşı tarafı var. Yani biz bir karar verdiğimiz zaman bir başkası hakkında da bir hüküm kuruyoruz. İsmi de öyle, sosyoekonomik, onu inceleyeceğiz yani nedir, neyi var, neyi yok, durumu nedir hatta dosyada da safahat almadan yapıyoruz bunu kolluk... Bunun alternatifini oluşturmamız lazım. Bu noktada, zaten mahkemeye sosyal, ekonomik rapor geldikten sonra, eğer bilgim beni yanıltmıyorsa davanın açıldığı tarihten itibaren bitmiş nafaka faiziyle beraber tahsil ediliyor zaten. Dolayısıyla buradaki mağduriyet nedir? Bunun açıklığa kavuşturulmasını yani sizin açınızdan uygulamada açıklığa kavuşturulmasını talep ediyorum.

Ben Adalet Bakanlığımızın yargı reformunu incelemeye başladım ama bitiremedim. Dolayısıyla ara buluculuk ve aile arabuluculuyla ilgili ve nafakayla ilgili konuyu inceleyip daha sonra şey yapacağım. Ama ara buluculuk, hakikaten zaten şiddet varsa onun şeyi yok zaten ama şiddet olmamışsa bu kolaylıktan istifade edilebilir diye düşünüyorum. Buradaki itiraz noktasını ben anlayamadım hakikaten.

Anlaşmalı boşanmayla ilgili de bir evliliğin anlaşmalı olarak bitebilmesi için evliliğin en az bir yıl devam etmesi gerekiyor, ön koşul. Şimdi, benim kişisel yaklaşımına kalırsa nasıl ki taraflar evlendiği zaman iradeleriyle anlaşıyorlarsa boşandıkları zaman da iradeleriyle ayrılabilirler ama bu böyle olmuyor yani hepimiz biliyoruz ki bunun birçok sonucu var. Kendiniz de söylemişsiniz yani eğer zaten geçimsizlik varsa bunun bir süre şeyi yok yani aynı gün de boşanabilirsiniz yani müracaat da edebilirsiniz. Gerçekten somut olarak ve pratik, faydasal olarak... Tabii, burada kanun koyucunun amacı aileyi de korumak yani hepimiz evliyiz, ilk başta tabii, şeyler oluyor yani "En azından bir yıl sizi evli tutmaya gayret göstereyim, bu evliliği kurtarmaya çalışalım." diye bir yaklaşım var. O yüzden de bir yılı şart koşmuş. Buradaki itirazım, orada, kendi raporunuzda da söylemişsiniz yani eğer geçimsizlik varsa zaten süreye tabi değil, itirazınızın neye yönelik olduğunu anlamak için ben sorularımı sordum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Cevabını alacağız.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU ÖZTÜRK - Narin Güran'la başlayayım isterseniz. Narin Güran'a dediğiniz gibi, Diyarbakır Barosu hariç diğer barolarımız ve Barolar Birliğinin katılma talebi reddedildi. Türkiye Barolar Birliği ve barolarımızın temel hedefi daha etkin ve şeffaf bir yargılama sürdürülmesini sağlamak. Bu bakımdan, yargılama faaliyetinin sağlıklı yürütülmesi için mahkemeye yardımda bulunmak da temel görevlerimizden bir tanesi. O sebeple, Türkiye Barolar Birliğinin ve baroların katılma talebinde bulunduğu ve bunun kabul edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

İstanbul Sözleşmesi'ne gelince zaten yargılama süreci bitti, biz de davacıydık bu konuyla. Raporumuzda da belirttiğimiz gibi, şüpheli sanıklar nezdinde böyle bir algıya sebebiyet verdiğini değerlendiriyoruz. Sizin de dediğiniz gibi fikir ayrılıkları tabii ki olacak, bizim değerlendirmemiz bu yönde.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - 6284 sayılı Yasa'nın aslında tam olarak ifade olarak İstanbul Sözleşmesi'yle başlayan ve sonrasında 6284'e dönen uygulamadaki sıkıntılarıyla ilgili sıkıntımız var bizim yoksa "6284 sayılı Yasa kötü, İstanbul Sözleşmesi çok daha iyi bir koruma sağlıyor." anlamında değiliz ama İstanbul Sözleşmesi'nden geri çekilmekle aslında sanki toplumda "6284 şiddeti daha da yalnız hâle getirdi." gibi bir sıkıntı oldu. O da tamamen uygulamada, bahsettiğim 6284 sayılı Yasa'nın uygulamasındaki farklılıklardan kaynaklanan sıkıntı olarak oldu. Gelincik Merkezinde de bahsedildiği gibi bazı yerlerde çok ciddi kapsamlı uygulanan tedbirler bazı bölgelerde uygulanmıyor. Mesela, ben Bolu'dayım. Bolu Barosunda gerçekten bunun sıkıntısını yaşıyabiliyoruz. Dolayısıyla gelen hâkimlerin bu doğrultuda tek bir bakış açısıyla bakmamaları ya da keyfiyeti, hakkaniyeti kullanmaları 6284 ruhundan tam anlamıyla çıkmaya sebep olacak kararlar ortaya çıkartıyor. Dolayısıyla bizim kendi tebliğde de gösterdiğimiz gibi 6284'ün çok net bir şekilde uygulanabilirliğine ilişkin aslında kararların bütüncül yaklaşımla çözülmesi. Farklı karar, farklı uygulamalar tam olarak uygulanabilirliğini aslında bozuyor demek istedik orada. Onun dışında, tedbir nafakasına ilişkin, tabii ki geriye dönük faiziyle veriyor ama gerçekten geriye dönük kararda belki yapabiliyor ama bazı yerlerde o uygulama da farklı olabiliyor yani geriye dönük vermiş olduğu... O anda, kişi, şiddete uğrayan, şiddet mağduru bir kadın -evini terk edecek boyutta- ciddi anlamda bir ekonomik hakka sahip. Dolayısıyla 6284'te aslında bu da var, maddi anlamda bunu gerçekten hiçbir şekilde sosyal, ekonomik durum araştırması yapmaksızın tedbir, önleyici tedbir anlamında da verebiliyor. Şimdi, bunları yapmayıp normal şartta aile mahkemelerindeki süreci takıldığınız da hem can güvenliği hem herhangi bir sığınma evine kabul edilmemesi durumunda -çocuğu vesair varsa- ekonomik koşullar sebebiyle gerçekten şiddete dönen çok kişi oluyor. Dolayısıyla bu durumdaki nafakanın aslında belki 6284 başvurusuyla aslında verebilme imkânları varken bunu kullanmaları belki bu tedbir nafakasının bu kadar gündeme gelmesine de sebep olmayacak. O yüzden, aslında hepimizin buradaki temel görüşü 6284'ün tam anlamıyla uygulanması yani sadece uzaklaştırma, koruma, vesair gibi değil, normal, özel, medeni hukuktan ayrı olarak ekonomik anlamda valiliklerin destek çıkması, yer, barınma, bu hususlar yerine getirildiği zaman aslında aile mahkemelerinde bu husus uygulanıyor, uygulanmıyor sorunu da belki kalmayacak. O yüzden de tabii ki bu ekonomik anlamda fon aktarılmasıyla da çok önemli olacaktır.

Anlaşmalı boşanmaya ilişkin tabii ki bir yıllık süre içerisinde şiddetli geçimsizlik nedeniyle açılabilir, her şekilde açılabilir ama bu sürecin yargılamadaki en sonda aslında söylediğimiz, hedef sürenin kesin olarak belirlenmesi durumu çözülmüş olsa aile mahkemelerinde belki bu da çok önemli olmayacak ama bir aile mahkemesine şiddetli geçimsizlik nedeniyle dava açtığınızda altı ay sonra duruşma günü gelebiliyor. Dolayısıyla, asıl sıkıntı o süre kalktığında belki insanlar bir yanda evet, ailenin korunması diyoruz ama bazen de baştan bu kararı veren 2-3 kere denedikten sonra 4'üncüde yine boşanma yoluna gidiyorlar. Dolayısıyla korunma kısmında çok olmuyor, adliyeye düştükten sonra sonuç mutlaka boşanma oluyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şunu da vurgulayalım: "Altı ayda bir sıra geliyor." dediniz ya duruşmaya...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Altı ay sonra duruşma günü geliyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Altı ay sonra... Yeni yargı reformu paketinde en fazla iki ay öngörülüyor, o düzenleniyor, onu da vurgulayalım yani gerekenler yapılıyor. Bu, çok önemli bir reform, altı ay, üçte 1 oranında kısaltılıyor süre.

Bir de şunu belirtelim avukatlar hazır buradayken: Bu boşanma olaylarında nafaka erkek tarafından mutlaka veriliyor mu? Yoksa kadın hatalıysa diyelim ki hatasını da kabul etti, erkek yine nafaka veriyor mu? Uygulama ne mevcuda göre?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Siz cevaplayın.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Yok, yok o değil. Öncelikle, şu konularla ilgili benim de birkaç söyleyeceğim var. Ben bir söyleyeceğim ondan sonra da o soruyla ilgili kısmı da sizin de söyleyeyim çünkü alanda gerçekten çok fazla tecrübe ve şeyle ilgili olduğu için hepimiz de heyecanlıyız. Evet, şu anda altı ay, altı aydan sonra şöyle bir durum var: Bir yargılama bir buçuk, iki yıl sürüyor, istinafta şu an Ankara'da üç yıl bekliyor. Bir de ezkaza Yargıtaya giderse ve bunun bağlamında hem sadakat yükümlülüğü hem de evlilikle ilgili o kalan araftaki süreyi de düşündüğümüzde ciddi bir sıkıntı var. Ben de katıldığım sıfır tolerans toplantılarında bakanlarla ilgili olanda bunu, altı ayı özellikle söylemiştim, hatta dikkate alındığını da şöyle öğrendim: Ben adliyeye gittiğimde Bakanlık bununla ilgili... İnanmamışlardı, Bakanlığa gittim, kalemdekiler "Bakanlık bizden yazı istiyor." dedi, ilk duruşma günü ne zamanmış diye yani böyle ilahi şey gibi de önüme çıkmıştı fakat bunu dediğimin üzerinden de temizinden iki, üç yıl geçmiştir. Sorun zaten o yavaşlık gerçekten, o altı ay çok uzun zaman ve biz bunu dile getirdik ama duyulmuş olmasına yine sevindik diyelim. Akabinde niye altı ay dedik. Evet, şöyle bir durum var: O kadınlarla biz temas halindeyiz. Kadın geldi, ekonomik gücü bile olsa çocuk... Ekonomik gücü olanlar ne yapıyor çocukları özel okullarda. Erkeğin ilk yaptığı şey, özel okul parasını vermekten çekiniyor. Kadın şunu düşünüyor: Ya, çocuğumun zaten hayatı değişti, işte bak ben boşanıyordum, zaten bir vicdan azabı içinde -tahmininden daha çok o kadınlar da vicdan azabı çekiyor- bir de çocuğumun okul parasını ne yapacağız şeklinde. Daha önce görüşmede bile adam kendi avukatlarına "Ben çocuğumun özel okulun ödeyeceğim." diyor, benim müvekkilime "Ödemeyeceğim." dediği bir pozisyonda. Bu, çok lüks gibi görünen bir şey. Bir de şunu şöyle düşünün: Doğal gazı ödeyemiyor, adam gitti, işte, uzaklaştırma da verildi, elektriği, suyu ödeyemiyor. Biz bu kapsamda, 6284'te gerçekten -yeni kararlar da aldık- bununla ilgili ödemeler de çıkabiliyor ama o çıkana kadar bazen, bunu bilmedikleri için de istenmediği için de elektrik, su ödenmediğinde, az gibi görünen, altı ay sonra belki verilecek olan nafakanın hiçbir hükmü kalmıyor. Kadın eğer o ilk aydan itibaren alamadığı surette çok kötü, o adamı eve almak zorunda kalıyor ya da çok başka bir şekilde hayatıyla ilgili sıkıntı yaşıyor. Teknik olarak olmuş olmasının uygulamada bir faydası bazen olmuyor, zaten sorun da kaynaklı.

Bir de şeyi söyleyeceğim: İstanbul Sözleşmesi ile 6284'le ilgili kısımda; ben 6284'ü zaten çok severim, ben bunu Türkiye'de de anlatıyorum -belki ufak bir baksanız- yani böyle beni çağırırlar, giderim anlatırım, çok severim, avukatlara da özellikle söylerim: 6284'ü bizim canlandırmamız lazım, diğer talepleri de vermemiz lazım babında. Ama şunu da biliyorum: İstanbul Sözleşmesi çok kapsamlıydı, birçok hükmünde devletin yükümlülüğü vardı ama onun ötesinde, bizim Gelincik Merkezini arayıp -ki düşünün, ne kadar aslında bihaber olmamıza rağmen uluslararası sözleşmelerden- "Kocam bana diyor ki: 'İstanbul Sözleşmesi kaldırıldı, seni artık dövebilirim.'" Yani yansıması bu oldu, suya atılan taş orada... Ha, siz diyeceksiniz ki: TCK kalkmadı, ben biliyorum, şu olmadı, ben biliyorum ama halk bunu bilemedi ve şu anda yaşanan bazı şeylerden de işte yüzde 85 de biraz oradan oluştu.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bilememesi yani...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Yani anlatabiliyor muyum? Uygulaması iyi...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - İstanbul Sözleşmesi kalkınca "Rahatladık, serbestledik..."

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Sanki dövebileceklerini düşündüler yani bu kadar oldu.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama o bize...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ben şöyle bir örnek biliyorum: Karakola giden kadına polis memuru "Zaten İstanbul Sözleşmesi de kaldırıldı, sen evine, eşine dön en iyisi." dedi. Yani bunların hepsi...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Yansıması bu oldu. Yani bakın, nasıl başladığı ayrı, o kısma hiç girmiyorum, yansıması bu oldu. O yüzden, kötü oldu.

Müdahil olmayla ilgili de...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İzninizle, cevap vereyim: Toplumdaki yansımaları tabii çok önemlidir ama yok efendim, falanca kanun kalktı, sözleşme kalktı, ben suç işlerim diyorsa daha ağır cezayı alacak sonuçta yani onun öyle düşünmüş olması...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Alacak da ya kadın öldürülürse, ya öldürülürse o kadın.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sözleşme var veya yok; kadının öldürülmesini herkes karşı, böyle bir şey olabilir mi?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - İşte, aynısı bana hep söylendi, ben de dedim ki... Çok ilginç buydu, geldi, hem de kaç tane.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Mahmut Tanal'ın bir videosu var, izlediniz mi onu?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Biliyorum, evet.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Adam "Şu sözleşmeyi kaldırın da karımı dövebileyim." dedi, onu söyledi.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Anladık da yani o, bizim Komisyonumuza örnek teşkil edecek bir şey mi? Yani 85 milyonluk ülkede -cahil adamın biri- videoyu izledik, Mahmut Tanal da çok güzel cevap vermiş: "Karın sana tokat atabiliyor mu?" "Hayır." diyor. "Sen niye atıyorsun?" diyor. Mahmut Tanal da dersini vermiş yani.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Sayın Başkan, ben bir şey söyleyebilir miyim bu İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili olarak?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Gerçekten İstanbul Sözleşmesi'nin toplum üzerinde çok etkili bir psikolojik etkisi vardı, bunu yadsıyamayız.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - "Toplumsal bir kesimi" demek daha bilimsel olur galiba.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Belki, tamam, toplumun bir kesimi üzerinde büyük etkisi vardı fakat ben İstanbul Sözleşmesi'ni de araştırdım, acaba 6284'ten farklı neyi vardı, onu bir araştırdım, birkaç tane şey buldum, onları sizlerle paylaşayım, onları söyleyeyim. Bir kere, şiddeti bu kadar bütüncül şekilde tanımlayan başka bir uluslararası sözleşme yok ve şiddetin temel sebebini "toplumsal cinsiyet eşitsizliği" diye açıklayan bir uluslararası sözleşmedir; devlete şiddeti önlemede bütüncül politikalarla sorumluluk yükleyen, pozitif yükümlülükler yükleyen bir sözleşmedir. Özellikle tecavüz, taciz merkezlerinin kurulması ve bütün bu merkezlerin tek elden işlemesi ve bu merkezlerde çalışan personelin değişmemesi esasına dayalı olarak bir vurgu yapılır. Yine, bu sözleşme, mutlaka ülkede bir acil yardım hattı kurulmasını önerir, her ne kadar bu olmasa da biz bunu Gençlik Merkezi olarak ayakta tutmaya çalışıyoruz ama bir telefon hattını 7/24 açık tutmak da son derece zor. Şu an bizim ülkemizde de 182, 183 acil yardım hatları var ama bu, yine İstanbul Sözleşmesi'nin vurguladığı bir temel düzenlemedir. Aklıma gelenler bunlar. İstatistik ve veri çalışmalarının öneminden bahseder, izleme faaliyetlerinin öneminden bahseder. O nokta da son derece önemli.

Sayın meslektaşım -onu söyleyeyim sonra hemen Aslı Hanım'a bırakacağım sözü- Hukuk Genel Kurulu kararından bahsetti, 2007, ben onu not aldım. Zaten böyle bir şey hepimizin baş tacı, biz onu uyguluyoruz fakat şimdi, siz de biliyorsunuz, hepimiz hukukçuyuz, Hukuk Genel Kurulunun her kararı bir içtihadı birleştirme kararı mahiyetinde olmaz. Hukuk Genel Kurulu kararları ilk derece mahkemelerinin direnme kararları üzerine Hukuk Genel Kurulunun toplanarak vermiş olduğu kararlardır. Bir kısmı içtihadı birleştirme kararı mahiyetindedir ve bütün kurumlar için aynı kanun gibi bağlayıcıdır, kesindir ve tartışılmaz fakat her Hukuk Genel Kurulu karar öyle değildir ve hepimiz hukukçuyuz, ne yazık ki şunu biliyoruz: Bizler bu kararları bazen koysak da mahkemeler farklı kararlar verebiliyor çünkü bu Hukuk Genel Kurulu kararı o ilgili olduğu dosya için kesin ve bağlayıcıdır veya başvuran bölge adliye mahkemeleri için kesin ve bağlayıcıdır; bütün kurumlar için kesin ve bağlayıcı olmayabiliyor. İchtihadı birleştirme kararı mahiyetindeyse tabii ki fakat biz yine de bu kararı kullanacağız, ben o yüzden altını çizmek istedim, kanununda yer alırsa bu tartışmalara hiç gerek kalmadan ve biz, mahkemelerle tek tek konuşmaya hacet kalmadan çözmüş oluruz. Yani o nedenle söylemiştim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, teşekkürler.

İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili bir not söyleyeceğim, sonra Sayın Dora'ya söz vereceğim.

İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçilmiş olması şiddetle mücadeleden vazgeçildiği anlamına gelmiyor. Avrupa Birliğine üye ülkeler bunu imzalamasına rağmen kendi iç hukuklarında bir düzenleme yapmadılar. Bazıları ise imzalamalarına rağmen çekince koydular. Bu ülkeleri sayalım: Estonya, Finlandiya, Letonya, İsviçre, Norveç gibi ülkelerin ulusal düzenlemeleri çok yetersiz. Oysa, Türkiye 6284 sayılı Yasa'yla müthiş bir reform yaptı, bunu vurgulamamız gerekiyor. Türkiye olarak, hukuk mevzuatında 2021 ve 2022 yıllarında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nda önemli değişiklikler yaptık biz. 6284 sayılı Kanun'la konu kapsamlı bir şekilde ele alındı. Yine, ikincil mevzuatla da bu mücadeleyi destekleyici düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa Birliğine üye ülkeler arasında bu konuda müstakil, bağımsız bir kanun yapan başka hiçbir ülke bulunmamaktadır, bunu yapan sadece Türkiye'dir; bu, Türkiye'nin büyük bir başarısıdır. Bunu vurgulamış olayım.

Buyurun, Sayın Dora.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Sadece küçük bir şey söyleyeceğim eğer mümkünse Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tabii mümkün.

Buyurun.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Ben de biliyorum, gerçekten de çok ciddi, hem alanda etkisi olan ve ciddi olarak hayat kurtaran... Yani 6284 gerçekten yaşatır ve şu anda da ciddi bir kazanımdır.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - O cümleyi bir daha söyler misiniz, slogan gibi oldu.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - O slogandı.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - 6284 mü yaşatır diyorsunuz?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Başkanım, böyle yapmayın, içimizden şey çıkaracağız...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bilimsel sloganlara açığız.

Buyurun.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Yok, gerçekten de ben anlatıyorum ve hayat kurtardığını da yaşattığını da biliyorum fakat "Etkisi ne oldu?" diye sorulduğunda böyle bir durum var. Ben size şunu söyleyeyim: Bu son halkadır...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tabii, biz topluca ve kolektif çözüm bulmaya çalışıyoruz; siz ya da biz, o, şu; haklı, haksız peşinde değiliz.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Aynen, hani dememiz odur, zaten hepimizin burada olmasının sebebi o.

Hayır, demem o ki bu, sonuçta son halkadır yani şiddet olmuştur, olma tehlikesi vardır ve artık hani, devletin buradaki yükümlülüğüdür. Oysa diğer bir bağlamda, İstanbul Sözleşmesi'ne baktığımızda olmadan ne yapılabilirdi. Ha, sistemde şu anda yaptığınız da -ben bunun farkındayım- olmadan ne yapabilirim. Zaten aynı şeyi yapmaya çalışıyoruz o anlamda.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Dora, buyurun.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Benim sorularım Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonuna yönelik olacak fakat sorularıma geçmeden önce iki küçük eleştiride bulunacağım müsaadenizle.

İnternet sayfanızda "Yasa Değişikliği Önerileri" şeklinde bir başlık mevcut ve bu öneri başlığı altında da 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da yapılması gereken değişiklik önerileri söz konusu. Hatırlatmak istiyorum sadece, 6284 sayılı Kanun'la birlikte bu kanun hâlihazırda mülga konumundadır. Hukuk alanındaki güncel gelişmeleri Türkiye Barolar Birliğinin ulaşmakta...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Hangi internet sitesi...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Türkiye Barolar Birliğinin kendi internet sitesinde.

Hani konu alanınız bu olduğu için söylüyorum, bunlar önemli şeyler takip açısından.

Bir diğer eleştirim de yine, internet sitenizi araştırdığımı zaman orada yer aldığınız etkinlikler, takip ettiğiniz etkinlikler söz konusu. Yakın zamanda da Cumhuriyet Halk Partisi Kadın Kolları tarafından 23 Kasım 2024 tarihinde düzenlenen Çare Eşitlikte Çalıştay'ına Komisyonunuzun katılım sağladığına ilişkin haberler mevcut. Şimdi, Türkiye Barolar Birliğinin avukatlık mesleğinin çatı meslek birliği olduğu fikrinden hareketle farklı partilerin de benzer nitelikteki organizasyonlarına katılımınızı açıkçası görmek isterdim. Nitekim, Milliyetçi Hareket Partisinin 14-15 Eylül 2024 tarihlerinde -çok kısa bir fark var arada tarih olarak- Aile Kurumu Çalıştay'ı gerçekleştirildi. Bunu görememek üzücü oldu açıkçası. Hani bu anlamda siyasi yelpazenin daha geniş tutulması çatı birliğinin konumu açısından daha iyi olur kanaatindeyim.

Şimdi sorularıma geçiyorum ben. 31 Ekim 2024...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Kusura bakmayın, bir itham gibi oldu.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Eleştiri dedim, itham dedim.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Hemen bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - "Bize bakmayın." dediniz ama siz bize bakıyorsunuz.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Çok önemli, çok hassasım bu konuda, incindim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Baktığı taraf cevap verse daha iyi değil mi?

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Söylemek istiyorum, sonuçta ben de o baronun, Barolar Birliğinin mensubuyum. Ufak bir şey söylemek istiyorum. Öncelikle, bütün çağırılan kamu kurum, kuruluş, partinin hepsine gidiyoruz, memnuniyetle gidiyoruz, bir sürü partiyle çağırılan her yerdeyiz. Belki hani sunulmuştur -şey de zaten bizimle ilgili değil gibi düşünülüyor- her yerdeyiz, çağırılan her yere -Barolar Birliği belki şey gitmiştir, onu koymamıştır, ben bilemem ama- biz özellikle Ankara Barosu olarak... Çünkü bunun gerçekten de siyasetüstü olduğunun çok net farkındayız ve şunu da...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Biz de bunu görmek istediğimiz içindi zaten, buna dikkat çekmek istedim.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - O yüzden çok hassasız. Şu anda bile bir sürü parti çağırırdı, çağırılan her yere görevlendirmelerimizi yaptık, birçok yerde de konuşmacıyım. Yani hiç fark etmeden, nerede, kim, ne istiyorsa gidiyoruz. Bu, öyle siyasetle bilmem neyle yapılacak bir iş değil.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - O açık ve net belli oluyor zaten.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Hani böyle de hassasızdır, gerçekten de bir partiyle ilişkilendirilmek iyi bir şey değil.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Ben de hazır konu gelmişken, temmuz ayında -TÜBAKKOM'da ilk dönemimdi benim, 16'ncı Dönem- bir randevu almıştık, milletvekillerimizle, KEFEK'le Adalet Hanım, Elif Hanım, hepsiyle görüşmüştük. Hangi parti olarak bilmiyorum ama sadece bize dönüş yapmayan, bilgi vermeyen bir MHP'yle görüşmemiştik çünkü hiçbir şekilde dönüş alınmamıştı. Hepsile tek tek görüştük. MHP'nin özellikle de hani, neden dönmediği hususunda Nilay Hanım'la söyledik, ona ilişkin belgeleri de verebilirim, belki yanlışlık olabilir ama Elif Hanım'la, Adalet Hanım'la çok net görüştük, çok da güzel sohbet etmiştik, tam Soyadı Kanunu'nun olduğu 9'uncu yargı paketi idi yani kesinlikle siyasi anlamda bir tercih meselesi değil, herkesle görüşmüştük.

Bunu söyleyeyim sadece.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Peki, eğer sorularımı sonuna kadar dinleyebilekseniz başlayabilir miyim?

Şimdi, 31 Ekim 2024 tarihinde Birleşmiş Milletler Kadın Birimi tarafından desteklenen Avrupa Konseyi Kadınların Deprem Sonrası Adalet Erişimi Konferansına katılım sağlanmış ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ve Türkiye Barolar Birliği ortaklığıyla "Deprem Ardından Kadınlar ve Kız Çocukları" başlıklı bir rapor yayınlanmış, 2024 tarihli yayınlanan bir rapor ve buradaki asıl konu 6 Şubat depremleri sonrasında bölgedeki kadın ve kız çocuklarının genel durumu. Ben, depremin merkez üssü Kahramanmaraş'ın Milletvekili olarak burada raporda geçen ifadelerle yönelik birtakım sorular sormak istiyorum: Asrın felaketini yaşamış olan ülkemiz ve bölgemizde depremin ilk günlerinde biliyorsunuz herkes can derdindeydi ve raporda şöyle ifadeler var: "Kaos ve kriz atmosferinde hâlihazırda işleyen mekanizmalar yok veya işlevsiz hâlde. Vatandaşlar sorunları karşısında başvuracak yer bulamadı. Kadınlar haklarına, adalet hizmetine sınırlı ve erkeklerle eşit derecede olmayan biçimde erişebildi. Kadınlar deprem sonrasında maddi, hukuki ve idari anlamda başvuracak yer bulamadı ve sisteme olan inançlarını kaybetti. Başvuru makamlarından yanıt alamayan kadınlar başka kurumlara yönlendirildi ve sorunlarının önemi zayıflatıldı, temel ihtiyaçlar açısından sadece kendilerine sağlananlara şükretmeleri istendi." Bakın, ben bu ifadeleri bir Kahramanmaraşlı olarak, Kahramanmaraş Milletvekili demiyorum, bir Kahramanmaraşlı olarak en hafif tabiriyle, inanın Türkiye düşmanlığı olarak görüyorum çünkü deprem bölgesinde verilen mücadeleye, en zorlu koşullarda dahi Türk milletinin ayakta kalma gayretine sırt çevirmek ve

görmezden gelmek olarak görüyorum çünkü depremin ilk zamanlarında belli başlı sıkıntılarla karşılaşılması gayet normal. Ben bunu eski bir AFAD yetkilisi olarak ve bütün ailesi, bütün akrabaları Kahramanmaraş'ta yaşayan bir Kahramanmaraşlı olarak söylüyorum. Depremi ilk günlerinde birinci önceliğimiz ve en temel önceliğimiz maksimum sayıda can kurtarabilmektir; insan canı, insan güvenliğiydi birinci önceliğimiz. İkinci olarak, kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıydı ki bu sıralama elbette doğal ve olağandır diye düşünüyorum açıkçası. Ben deprem bölgesi milletvekili olarak bir kez daha ifade ediyorum: Kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliği hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir, evet, ancak canımızın derdine düştüğümüz bir dönemde noksanlıkların cımbızla ayıklanarak bir rapora yazılmasını ve genel olarak böyleymiş gibi ifade edilmesini de açıkçası hiç adil bulmuyorum ve acılarımız üzerinden bu tür istismar alanları oluşmasını da çok acıyla, teessüfle karşıladığımızı ifade etmek istiyorum.

Kadına yönelik şiddet meselesinde görev yapan ve koruma hizmetleri sağlayan kurumlarımız da depremde hasar aldı, bu personel de enkaz altında can verdi ya da yakınları enkaz altındaydı. Bu nedenle, depremin ilk günlerinde hizmetlerde kesintilerin yaşanması kadar olayın tabiatına uygun başka bir şey olamaz.

Ben bölgedeydim, ben bölge insanıyım, bunun için söylüyorum size bu rahatlıkla. Elbette ki bu insanlar kendi annesini, babasını, kardeşini, eşini enkazın altından kurtarmaya çalışırken birtakım, hatta hızlı cevap verememe gibi durumlar söz konusu olabilir, oldu da fakat dediğim gibi, bu gibi kriz durumlarında...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Şu anda gerçekten depreme geçme... Bunu benim bilmediğim, bana verilmeyen, sorumluluğumun olmadığı bir şeyle ilgili zan altında bayağı bir suçlama...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Raporunuzda...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Öyle bir söylüyorsunuz ki...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Sizin 2024 tarihli Birleşmiş Milletler Kadın Birimiyle ortak hazırladığınız rapor ama...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - "Hazırladığınız..." dediğiniz raporda...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Müsaade ederseniz ben sorumu tamamlayayım mı?

(Uğultular)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Değerli konuklar, vekilimizin söz hakkına müdahale etmeyelim, bir tamamlasın, söz hakkı size de gelecek. Zaten size soruyor, siz cevap vereceksiniz.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Hayır, biz yapmadığımız bir şeyi...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Ama rapora ilişkin...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, size cevap gelecek, zaten size soruluyor.

Buyurun Sayın Dora.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Yine, raporda şiddet bildirimlerinin seyrek olması şiddet vakalarının az olmasıyla değil, deprem nedeniyle kamu hizmetlerindeki kesintiyle ilişkilendiriliyor.

Şimdi, burada zaten bir çelişki de söz konusu, birazdan buna da geleceğim ama hep kötü niyetli bir bakış açısı görüyoruz. Bir deprem yaşadık, biz ortak bir acıyla kenetlendik. Böyle bir dönemde, hayatta kalanlarımızın birbirine sarıldığı bir dönemde "Şiddet olaylarındaki bildirimlerin az olması acaba şiddetin olmayışından da kaynaklı olabilir mi?" diye bir soru sormak varken, kamu hizmetlerindeki kesintiyle ilişkilendirmeyi açıkçası ben çok iyi niyetli bulmadım çünkü bununla ilgili bir veri yok. Raporun hazırlanma aşamasındaki süreçte baktığımızda verilerin nasıl elde edildiğine, hangi kurumlardan nasıl elde edildiğine ilişkin maalesef bir açıklama göremedim.

Yine, aynı raporda kadınların şiddete uğramaları hâlinde karakola gidebileceklerini düşünmeleri eleştirel bir bakış açısıyla ifade edilmiş. Elbette ki kolluk desteği kadına yönelik şiddet vakalarında başvurulabilecek bir yol olup niçin bunun eleştirildiğini çok anlayamadığımı da ifade etmek istiyorum.

Yine, biz depremi yaşamış Kahramanmaraşlılar olarak bizi oldukça hayrete düşüren suçlamalarla anıldığımızı da ifade etmek istiyorum aynı raporda. Deprem nedeniyle binalarımız yıkıldı. Bu nedenle, işte fiziksel güvenliğin olmadığından bahsedilmekte, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin bu nedenle artabileceği, erken veya zorla evlilik vakalarının gündeme gelebileceği, insan ticareti, uyuşturucu kullanımı ve ticareti ile fuşun da depremi takip eden süreçte artabileceğinden, bu yönde bir risk olduğundan, bölgede bu konuda duyumlar alındığından -"duyum" diyorum- bahsediliyor. Son derece asılsız, kanıtsız, duyum üzerinden hazırlanan bir raporda geçen ifade ki, dediğim gibi, BM Kadın Birimiyle birlikte hazırlanan bir rapor bu, ortak hazırlanan bir rapor. Deprem bölgesindeki vatandaşlarımızın açıkçası haysiyetine, insanlığına dil uzatan bir söylem olarak alıyorum ve bunu da esefle kınadığımı bildirmek istiyorum.

Yine aynı raporda aynen şu ifade var: "Kahramanmaraş'ta ise kurumlarda genel olarak şiddet başvurularında artış olduğu gözlemlenmektedir." Oysa aynı raporun önceki sayfalarında daha seyrek...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Başkanım, ben gerçekten bu kadar esefle kınanacak...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Ama siz burada dinlemeyi bilmezseniz biz iletişim sağlayamayız.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - İletişim olmuyor, siz bizi kınayıp duruyorsunuz.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Ama ben soru hakkımı kullanıyorum ve siz buna müsaade etmiyorsunuz. Zaten her soruya siz cevap veriyorsunuz, her şeye konuşuyorsunuz, ilaveten sürekli sözümü kesiyorsunuz bakın.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Biz sizi hiçbir şekilde kesmeden dinledik ama, olmuyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sonuç odaklı gidelim.

Buyurun.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Lütfen...

Ben daha fazla uzatmak istemiyorum ve böyle bir raporu, dediğim gibi, hem bir Kahramanmaraşlı olarak hem depremin merkez üssü olan Kahramanmaraş'ın milletvekili olarak, bu tarz ifadelerle, küçük düşürücü, yargılayıcı, yaftalayıcı, hiçbir kanıt ve bilimsel veriye dayanmadan, şüpheler üzerinden, riskler üzerinden "Böyle olduğu düşünülmektedir." ya da "Böyle olduğuna yönelik duyular alınmaktadır." ibareleriyle, acı çeken, korkunç bir felaket yaşamış toplumun yaftalanmasına ilişkin üzüntülerimi ve teessüflerimi bildirmek istiyorum ve bu konuda da bir açıklama...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kime yönelttiniz, Barolar Birliğine mi?

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonuna çünkü dediğim gibi, 2024 tarihli bu rapor Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ve Türkiye Barolar Birliği ortaklığıyla hazırlanmış olan rapor.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Kadın Hukuku Komisyonundan burada arkadaşlarımız var mı acaba?

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Yani Barolar Birliği, ortak hazırlanmış olan rapor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tabii tabii, Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonundan arkadaşlarımız, konuklarımız oradan, tabii.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Türkiye Barolar Birliği ortaklığıyla hazırlanmış olan rapor.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Türkiye Barolar Birliğinin düzenlediği bir proje olmayıp şimdi her projede bu...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Kadınların adalete erişimi kapsamında Avrupa Birliği destekli, baroların da katıldığı bir program vardır. Bunda direkt biz iş birliği baro olarak değil, ana sponsor Avrupa Birliği ve onun bünyesinde yapılan eğitimidir. Bu eğitimlere ben de bireysel anlamda katıldım, hatta önümüzdeki hafta sonu yine iki günlük bir stratejik davalama eğitimi var ama bunun TÜBAKKOM ya da Barolar Birliğiyle alakası yok.

Şimdi, orada Adıyaman 4 bölgede... "Tutor"luk anlamında Adıyaman, Hatay bendeydi deprem döneminde. Kadınların adalete erişimiyle ilgili yaptığımız projeyi ben burada kendi şahsımda anlatıyorum, Barolar Birliğiyle alakalı değil. Bütün avukatlara fon sağlanması, adli yardımdan fon sağlanması adına yapılan eğitimler de oradaki avukatların girdiği hususlardır. Ama buna ilişkin şiddete maruz kalınmasına yönelik değil, tamamen kadınların adalete erişimi kapsamında, adli yardım dışında kalan ücretlerin Avrupa Birliğinden fonlanması ve şiddet dosyalarına bu doğrultuda fonlama sağlanması için yapılan bir şey ama bahsettiğiniz raporda, şimdi bizim size sunduğumuz sunumlarda öyle bir şey görmedim.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Hayır, ben internet sitenizde yayınladığınız...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - İnternet sitesinden... Onun notunu alayım ben ama...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - ...Birleşmiş Milletler Kadın Birimiyle ortak yayınladığınız rapordan bahsediyorum. "Türkiye Barolar Birliği ortaklığıyla" ifadesi geçiyor.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Konunun şiddetle olayını algılayamadım ben. Konunun şiddetle...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Oradaki ifadeleri okuduk ya size tek tek "Raporda bu ifadeler yazıyor." diye.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Şiddet dosyaları kapsamında bize gelen, kişilerin verdiği bilgilerdir onlar ama onun notunu alayım ben.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Daha sonra yazılı olarak da Komisyona sunabilirsiniz, şimdi de cevap verebilirsiniz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Yok, şimdi önümde rapor olmadığı için Başkanım, ben de hangi konuda, ne söyleyeceğim hususunu da bilmiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, yazılı...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bununla ilgili ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Geçen gün Birleşmiş Milletler Kadın Birimi de geldi ve Sayın Vekilimiz yine aynı eleştiriyi onlara da yaptı çünkü TÜBAKKOM iş birliğiyle yapılmış bir rapor bu. Onların verdiği cevaptan hatırladığım kadarıyla, aslında söz konusu bahisle yani Vekilimin şey olarak algıladığı, hani bir halkın haysiyetiyle aslında itham edildiği konusu... Hani, dünyanın her yerinde savaş, afet, göç, sürgün, doğal afetlerin sonrasında kadınlar şiddete karşı daha çok riske maruz kalırlar, çocuk istismarları artar, ne yazık ki fuhuş artar. Ben sanıyorum ki raporda sözü edilen şey birazcık daha bu genel çerçeveye yani direkt Maraş ya da...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Yok, direkt depremin ilk zamanlarında şu sorunlar yaşandı: Kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin olmadı vesaire dedim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Mesela ben depremin ilk zamanlarında Adıyaman'da çalıştım çok yoğun olarak, özellikle çadır kentlerde ve konteyner kentlerde göçmen çocuklara dönük istismar olaylarında artış olmuştu. Somut verilerden bahsediyorum.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Evet, somut veri fakat "Duyum alınmıştı." ifadesi...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yani bu tür durumlar ne yazık ki çocuk ve kadınlar açısından riski 2 katına çıkarabiliyor çünkü...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şunu da hatırlıyorum: Nurdan Hocamızın bir sözü vardı...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - ...daha korunmasız bir ortamda yaşamak zorunda kalıyorlar.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - "Pandemi döneminde arttı." diye.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hani böyle bir şey olduğunu sanıyorum.

Zamanını aldım sıradaki arkadaşların.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Böyle bir şey olabilir diye düşünmüştüm.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Ben de onun istatistikini verilerini en kısa sürede Komisyonunuza sunacağım hangi gerekçelerle ne şekilde olduğuna dair.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, peki.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Ben de bir şey ekleyebilir miyim acaba?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tabii tabii, buyurun.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Ben tabii, o raporu bilmiyorum, o toplantıya da dâhil değildim, katılmamıştık. Biz zaten TÜBAKKOM üyesi değiliz fakat ben tabii ki bir Ankara Barosu üyesiyim ve Türkiye Barolar Birliği üyesiyim. Yani büyük ihtimalle ben bu tarz toplantılardan çıkan sonuç bildirilerinin iyi niyetle ve çözüm odaklı yazılması gerektiğine inanıyorum. Ama burada eğer maksadı aşan ifadeler olmuşsa bu az önce Sayın Vekilin de belirttiği gibi... Çünkü bizler de Gelincik Merkezi olarak o dönemlerde, 2023 ve 2024'te farklı partilerin bu tarz depremle mücadele çalıştaylarına davet edildik. Orada bazı notlar almıştık biz, o notları da bizzat o bölgede görev yapan kişilerin anlattıklarından not almıştık. Mesela, doğal afetler sonrasında kadınlar için özel barınma alanlarının sağlanamaması, sosyolojik ve kültürel kodlar sebebiyle kadınların ihtiyaç malzemelerini açık olarak söyleyememiş olması, çadır dağıtımının öncelikli olarak ailelere yapılması. Mesela, Gelincik'e telefonla başvuran kadınlar oluyordu, Hatay'dan da çok gelen oldu, Maraş'tan, Adıyaman'dan... Çadır için başvurmuş kadın fakat kocasıyla boşanma davası devam ederken kocaya veriliyor ve koca alıyor o çadırı, kadın çocuklarıyla sokakta beş parasız kalıvermişti. Yani özellikle bu ciddi barınma sorunlarını kadınların yaşaması, toplu yaşam alanlarında -az önce buyurduğunuz gibi- birçok kişiyle birlikte yaşamak zorunda kalan kadınların ve çocukların tecavüz, tehdit, şiddet, istismar tehlikesinin biraz daha fazla olması gibi konularda bizler de notlarımızı almıştık ama burada ben hep çözüm odaklı olunmasından yanayım, suçlayıcı ifadeler yerine çözüm odaklı yaklaşırsa daha iyi olur.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Onu söylüyorum, bu yüzden ortak bir rapor yazılırken çok dikkatli olunmalı.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Dikkat edilmesi gerekiyor fakat şunu da söyleyeyim, bu da bir öz eleştiri ama gene de -ben bir taraftan da hukuk fakültesinden sonra iletişimle de ilgilendim ve iletişim bölümüyle ilgili çalışmalarım oldu ve dersler veriyorum iletişimde- şuna dikkat etmekte fayda var: Yani iletişimde çatışma dili yerine daha anlamaya çalışan bir dil kullanmak toplumsal birliktelik ve barış anlamında da çok büyük mesafeler katetmemize yol açacaktır.

Ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler Sayın Atmaca.

Amaç hasıl oldu galiba.

Sayın Esen, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Öncelikle, vermiş olduğunuz bilgilere ve sunumlarınıza da ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Emeklerinizi biliyorum, her kurumdan gelen kıymetli arkadaşlarımızın şimdiye kadarki deneyimlerinden bizlere aktaracağı çok şey var; sağ olun, var olun.

Şimdi, her üç gruba da sorularım var, Nurdan Hocamla başlayayım. Nurdan Hocamın takip ettiğimiz çalışmaları var ve özellikle okul sosyal hizmeti üzerine uzun yıllar çalıştınız, biliyorum. Bu konuda, şiddet konusunda okulların koruyucu, önleyici tedbirler anlamında çok kıymetli olduğunu çünkü çocuğun anneden, ebeveyninden ayırt edilemeyeceği, babayı da katmak gerekiyor burada, Aile Yılı'nda aileyi konuşmamız gerekiyor ve aslında aileyi okulda çocukla bir arada eğitmek mümkün. Ben şunu merak ediyorum: Uzun yıllardır üniversite çalışmalarına da mal olmuş bu okul sosyal hizmeti çalışmalarında geldiğimiz nokta nedir, uygulamaya geçirilebildi mi? Çok önemli çünkü bu konu.

Yine, kadına yönelik psikolojik destek mekanizmalarının günümüzde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz -şiddet bu kadar artmışken- bu konuda, yaygınlaştırılması noktasında önerileriniz olur mu?

Yine, sağlık kuruluşlarında şiddet mağduru kadınların hizmet alım süreçlerinde karşılaştıkları büyük engeller, sorunlar neler? Onları da sizden duymak istiyorum. Sizin bakış açınıza göre, hastane içinde bu konuyla ilgili özel destek birimleri olması gerekir mi?

Yine, uygulayıcılarda sorunlar görüyoruz biz. 6284, İstanbul Sözleşmesi'yle hayatımıza girmiş gerçekten önemli bir kanun, koruyucu etkisi de elbette var ama işte, uygulama noktasına geldiğimizde Sayın Başkanın da belirttiği gibi yasa var, kurallar koyulmuş ama uygulayıcılarda farklı ve esnek uygulamalar kadınların ve çocukların birlikte mağdur olmasına sebep oluyor.

Diğer kurumlara diğer sorularımı da sorayım mı Başkanım, yoksa Nurdan Hocamı dinleyelim mi?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Nurdan Hocamızdan yanıt alalım. Ben de bir ekleme yapayım, Hocamızdan epeyce rakamlar dinledik. Kadına şiddetle ilgili bir bulgu var mı elinizde, Türkiye'deki toplam şiddet vakalarında kadına yönelik şiddetin oranı ne kadardır, yüzde 50 midir, yüzde 5 midir, yüzde 1 midir; var mı böyle bir bulgu?

Buyurun.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Teşekkür ediyorum sorular için. Şimdi, öncelikle baştan başlayarak cevaplayayım. Okul sosyal hizmeti konusu benim

yıllardır çalıştığım bir konu. 2000 yılında ilk sosyal hizmet alanındaki okul sosyal hizmeti tezini hazırlamış olan kişiyim ve aynı zamanda bu kavramın Türkiye'ye girmesinde de bu tezle birlikte çok fazla o günden bugüne yol alındı. Ama tabii, şöyle bir açıdan tam bir yol alamadık: Millî Eğitim Bakanlığı henüz bu hizmeti başlatma konusunda somut adımlar maalesef atamadı. Bunun tabii ki dönemselsel, farklı gündemler olmasından kaynaklandığını düşünüyoruz; bazen deprem olayı, bazen seçimlerin araya girmesi. Defalarca aslında Millî Eğitim Bakanlığında bakan yardımcısı, genel müdürler düzeyinde görüşmeler yaptık ama hepsi bunun gerekliliğine inanmasına rağmen bunun önce kadro talebinin olması, Maliye Bakanlığının kadroları ihdas etmesi ve bunun sonrasında ancak açılabilceği söylendi. 600 kişilik bir kadro, eğer diğer kadrolardaysa geçiş yapılması hakkı verildi ama kurumlarda o anda sosyal hizmet uzmanı kadrosuna geçmek isteyen başka mesleklerden sosyal hizmet diploması olan kimse olmadığı için sadece üç beş kişinin geçişiyle sonlandı ve gerçekleşmedi. Normalde AK PARTİ'nin 2013 yılı parti programında, okul sosyal hizmetinin okullardaki sosyal sorunların ve risklerin azaltılması anlamında başlatılmasıyla ilgili de bir şeyi vardı seçim öncesindeki programında. Ama dediğimiz gibi, o günden bugüne kadar, 2025 yılına geldik ve maalesef, henüz bu konuda somut adım atılmadı. Aslında burada da gündeme getirme nedenim kadına şiddet vakalarıyla ilgili de çok olması nedeniyle ve aynı zamanda da bu işe dikkat çekmek amacıyla... Bu konudaki takibinizden dolayı teşekkür ederim. Yani bunun 2000 yılından bugüne kadar, yirmi beş yıllık hele öncesini de katarsak otuz yıllık bir geçmişi var ama artık bunun biz somut olarak hayata geçmesini istiyoruz. Çünkü okullarda sadece kadına şiddet vakaları yok, madde bağımlılığı son derece yükselmiş durumda. Yani bunun dışında akranlar arasındaki şiddetler, yine suça bulaşmalar çocuklarda, madde satıcısı ve kullanıcısı olarak maalesef mağdur olması, bunun ötesinde yoksulluk problemi yani çocukların bu durumlar ve dezavantajlarıyla baş etmesinde bizlerin orada olması ve çocukları korumamız çok önemli. Çünkü aslında bu bir çocuk koruma politikası. Çocuk koruma politikasının bir parçası olarak bizim çocuklarla ilgili ağırmızı çok güçlendirmemiz gerekiyor. Çocukları koruyamadığımızda o çocuklar mağdur çocuklar olarak sosyal hizmetlere geliyor. Sosyal hizmetlerde artık o çocuklarla istismar edilmiş, suça bulaşmış ya da ailesi parçalanmış olan çocuklar olarak karşılaşıyoruz. Yani önlemeyle ilgili çalışmaları maalesef sekteye uğrattıyor bu. Umut ediyorum bu toplantı ve sizin gibi duyarlı vekillerimizin ve başkanlarımızın aracılığıyla bunu birinci ağızdan iletmış oluruz ve hep birlikte bunun kuruluşu konusunda yol alırız. Bu konuda gerçekten desteklenmeye çok ihtiyacımız var.

Şimdi, kadına şiddet vakalarıyla ilgili çalışmalar ve bunlardaki acaba çalışmalardaki farklılıklar, farklı meslek elemanlarının yaklaşımları, buna biraz vurgu yapmaya çalıştım aslında. Süreyi çok kullanmama rağmen, sağ olsun Başkanımız Hülki Bey de bu konuda son derece anlayışlı davranmasına rağmen belki tam olarak ifade edememiş olabilirim. Şunu söylemek istiyorum ki: Burada gerçekten kadına şiddetin önlenmesi kadar yakalanan vakalarla ilgili müdahale noktasında da bizim çok etkin çalışma yapmamız lazım. Biraz önce önerisini sunduğum -tabii daha geniş anlatmak isterim bunu- sistemde aslında kadının ya da çocuğun şiddet mağduru olan ya da risklerle karşılaşmış olan çocuk ve kadınların korunmasında yakalandıktan sonra yapılan müdahaleler birinci derecede önem taşıyor. Çünkü ya o ağıdan onu kaçıracağız, hani tutulan bir balığın ağdaki herhangi bir deformasyon nedeniyle tekrar denize düşmesi gibi ya da onun kapsayıcı bir şekilde artık şiddetle buluşmaması için elimizden geleni yapacağız. Bunu yapabilmemizin bir yolu, birincisi, bu konudaki gerçekten üniversitelerde tam olarak bu iş için yetişmiş olan kişilerin yapması. Şimdi, bizim sistemimizde şu anda kadına şiddet vakalarıyla özellikle psikososyal çalışmalar anlamında çok farklı meslek elemanları çalışıyor, sosyolog da çalışıyor, psikolog da çalışıyor, sosyal hizmet uzmanı da, PDR uzmanı da. Bakın, bunların her biri ayrı meslekler, hatta biraz önce şunu vurguladım: Bir branş öğretmeni başka bir branş öğretmenin dersine girdiğinde acaba etkili bir şekilde o dersi verebilir mi? Yani aynı bilim dallarından da olsa, mesela sosyoloji mezunu birisinin sosyoloji dersi vermesi ile sosyal hizmet bölümünde kaç yıl geçiren birisi olarak benim sosyoloji dersi vermem arasında mutlaka fark olacaktır. Çünkü onun oryantasyonu o, benimki bu. Sosyal hizmet uygulamalı bir bilim dalı. O yüzden üniversiteler de açık öğretimler de bizim en önemli sorunlarımızdan biri.

BAŞKAN MUSTAFA HÜLKİ CEVİZOĞLU - Hocam, sosyal hizmet bölümünde okuyanlar sadece sosyal hizmet dersi almıyor.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Mutlaka.

BAŞKAN MUSTAFA HÜLKİ CEVİZOĞLU - Ben de Nişantaşı Üniversitesinde sosyal hizmet bölümüne sosyoloji dersi verdim yani o bölümde okuyanlar pek çok disiplinden ders alıyorlar.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Özellikle onu istiyoruz, evet. Tabii ki.

Şöyle: Aslında haklısınız, bunlar bizim giriş niteliğinde dediğimiz dersler. Mesela, antropolojiye giriş, hukuka giriş, sosyolojiye giriş, dediğiniz gibi, özellikle branş uzmanlarından almayı tercih ediyoruz. Biz de mesela bu derslerimizde sosyoloji mezunlarını, antropoloji mezunlarını, hukuk mezunlarını talep ediyoruz ve üniversitemiz görevlendiriyor; gerçekten öğrencilerimize çok büyük katkılar veriyorlar. Yine, ekonomi bölümü de öyle. Çünkü sosyal hizmet multidisipliner sorun alanlarıyla ilgilenir yani bunun içinde kadına şiddet de vardır, yoksulluk da vardır, engellilik de yaşlılık da vardır. Bu nedenle, daha sonraki derslerimizde biz uzmanlaşmaya geçeriz yani yaşlılık ve yaşlılarla çalışma, kadına şiddet vakalarıyla çalışma. İşte eğer bu tür dersler alıyorsa sosyolog ya da işte tabii, uygulamalı bir bilim dalı olması da gerekir. Sosyoloji bize gerçekten çok ciddi bir veri tabanı sunabilir yani bu konuda Türkiye genelinde araştırmalar yapıp o verileri bize sunduğunda biz onun üzerine uygulamalarımızı yapabiliriz ama burada roller birbirine karışmış durumda çünkü bir defa, her şeyden önce Aile Bakanlığında ya da başka bakanlıklarda istihdam edilen meslek elemanları ya da... Tam onu söyleyemiyorum çünkü o kadar aykırı geliyor ki bana. Yani bir işi birden çok kişiye yortuyoruz yani mesela "hekim" diye, sadece adı "hekim" diye, "pratisyen hekim" diye hem onu cerrah olarak kullanmaya hem onu, işte ne derler, çocuk sağlığı uzmanı olarak kullanmaya hem psikiyatrist olarak kullanmaya benziyor. Hâlbuki, bunların hepsinin bir branşı var. Aynı şey sosyoloji için, sosyal hizmet için, PDR için de geçerli. Hepsisi çok kıymetli meslekler, biz onlarla ekip çalışması yapıyoruz zaten. Sosyolojinin yaptığı araştırmaya göre toplumdaki sorunları belirliyor ve onların üzerine gidiyoruz, onlarla ilgili çözümler arıyoruz. Eğer iş ehline bırakılırsa yani buradaki müdahale işi sosyal hizmetin işi yani o sosyal hizmet bu müdahaleyi ama diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması olarak yapar. O zaman çok daha güzel sonuçlar alabiliriz çünkü bunlar

kritik vakalar ve risk altındaki vakalar. Yani biraz önce söylediğim gibi, kadına şiddet mağduru olan bir kadının travmaları kadını intihara da götürebilir ama yapılan psikososyal çalışmalar onu topluma da kazandırabilir. O nedenle, bu branşlaşmada ve bu meslekler arasındaki artık sınırları iyi bir şekilde çizip ekip çalışmasına yönlendirilmesinde büyük yarar görüyorum. Bunu söyleyebilirim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Oran var mı benim sorduğum?

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Oranları söylemiştiniz. Şu anda hani hatırımda "şu oran" diyebileceğim bir şey yok ama mutlaka yani bununla ilgili oranları isterseniz araştırıp size iletebilirim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama bu çok önemli bir nokta, değil mi?

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Tabii ki.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yani biz neyi tartışıyoruz ve neyi araştırıyoruz, onu bilmemiz gerekiyor.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Mutlaka.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Toplum içinde yüzde kaçlık bir problem bu? Yani yüzde 50'lik bir problemse farklı, yüzde 1 ise farklı. Yüzde 1 bile olsa önlememiz, engellememiz gerekir ama bilmemiz lazım. Bir kere, tanım şart bize kapsayıcı olmak adına.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - İşte bunun için sosyolojik araştırmalara ihtiyacımız var aslında.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İşte var mı elimizde?

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Evet, işte onlarla ilgili Türkiye genelini kapsayan çalışmaların daha periyodik olarak yapıldığını görüyoruz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Aile Bakanlığının açıklaması gerekiyor.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Evet, Aile Bakanlığının verilerinde olabilir, hatta ben gelmeden önce, Aile Bakanlığında da doğal olarak master, doktora öğrencilerimiz var, onlardan son istatistikleri istedim. Dediler ki: "Biz o komisyona ilettik, o yüzden size bu şekilde veremeyiz bireysel olarak." Yoksa onları da doğrusu getirip sizinle paylaşmak isterdim ama şu anda tekrar bir araştırıp size iletmeye çalışacağım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Uzman arkadaşlar...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Aile Bakanı burada sunum yaparken 2026'nın Ağustosunda yayınlayacaklarını, kamuoyuyla paylaşacaklarını açıkladı.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Evet, henüz yayınlanmadığını söylediler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Uzman arkadaşlardan rica edelim; Aile Bakanlığının sunumunda ve TÜİK'in sunumunda böyle bir rakam vardı galiba, hatırlıyor musunuz?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Evet, 2026.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - O önümüzdeki yıl için.

Bir rakam vardı, uzman arkadaşlardan rica edelim hatırlayan varsa.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Bir de çok küçük bir şey daha söyleyebilir miyim hani sözlerimi tamamlamadan önce?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Hocam.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Az önce sunumun son kısmına denk geldi. Bunun hani mümkünse raporlara geçmesini rica ediyorum; toplum ruh sağlığı alanındaki çeşitli yasa çalışmaları var ve bu çalışmalarda özellikle ekip üyeleri arasında sosyal hizmet uzmanı bu ekibin ayrılmaz bir parçasıdır, klinik sosyal hizmet boyutundaki çalışmalarımızdır psikiyatrik sosyal hizmet boyutundaki. Buna da yer verilmesini, hani özellikle kayıtlara geçmesini ve bunu talep ettiğimizi iletmek istiyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) - Peki, özellikle nerede konumlandırıyorsunuz sosyal hizmet uzmanını? Okul mu, aile hekimliği mi, neresi?

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Bunların hepsi var çünkü biz çok fazla alanda çalışıyoruz. Şimdi, yoksulluk alanında sosyal yardımlarda da varız, okullarda yokuz şu anda, okulda olmamız lazım çünkü aileye ulaşamıyoruz aslında, sadece sorun çıktıktan sonra ulaşıyoruz. Aynı zamanda, ruh sağlığı merkezlerinde olmak durumundayız çünkü ruh sağlığı tedavisi gören kişilerin toplumla entegrasyon çalışmaları ve aile çalışmalarını uzman yürütür. Tabii ki klinik boyutlarında psikiyatrist, psikolog ve klinik hemşireler bu konuda çalışırlar. Her alanda biz ekibin bir parçasıyızdır. Bu nedenle hepsinde olmak durumundayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Önceki toplantılarda olsaydınız bir tepki alırdınız Hocam çünkü ben de daha önce bir sosyolog olarak şunu söylüyorum demiştim önceki toplantılardan birinde: Bu işin toplumsal temelleri var, nedenleri var, kıskırtıcıları var toplumsal olarak ama psikoloji ve psikiyatri olmadan bunu anlamak, suçu anlamak, şiddeti anlamak mümkün değildir. Bu görüşe katılmayan uzmanlar oldu. İyi ki o toplantıda değildiniz, Allah sizi de korumuş.

GÜLHANE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANA BİLİM DALI BAŞKANI PROF. DR. NURDAN DUMAN - Herhâlde bayağı bir şey geçmiş anladığım kadarıyla.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Diğer konuklara da soru vardı.

Çok hızlıca, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - İzninizle, Gelincik biriminden izin rica ederek sıralamayla gidiyorum. Türkiye Barolar Birliğinin aslında şuradaki verisi önemli Başkanım, şöyle diyor: "2024 yılında 20 kadının öldürüldüğü anda koruma kararının bulunduğu, koruma kararı bulunmayan 394 kadın cinayetinin işlendiği ve 259 şüpheli kadın ölümü gerçekleştiği göz önüne alındığında devletin tüm kurumlarının 6284 sayılı Kanun'u etkin şekilde uygulanmasının sağlanması..." Yani bu çok önemli, siz oran sordunuz ama bizim de bir sloganımız var, bugün sloganlardan yol alıyoruz DEVA Partisinde biz "Bir can bile feda edilemez." sloganı üzerine yol alıyoruz ve 20 kadının koruma kararı olmasına rağmen öldürülmesi çok can yakıcı.

Şimdi, sorularımı kısa tutacağım çünkü süremiz sınırlı. Kolluk ve yargı mercileri arasında 6284 sayılı Kanun'un uygulanması noktasında bir eş güdüm, iş birliği, doğru bir iş birliği, işleyen bir iş birliği olduğunu düşünüyor musunuz?

Yine, adli süreçlerde kadınların en çok karşılaştığı ilk 3 sorun sizce ne? Ve nafaka, velayet davalarında cinsiyet eşitliği perspektifinde ortak velayet konusu geçmedi diye hatırlıyorum sunumunuzda. Bu da önemli çünkü Türkiye bağlı bulunduğu uluslararası sözleşmeler nezdinde bunu, ortak velayeti uyguluyor, bu da toplumda önemli sorunlara sebep oluyor diye duyuyoruz. Sizin bu konudaki düşüncelerinizi merak ediyorum.

Türkiye Barolar Birliği kadınlara hukuki destek konusunda daha etkin nasıl rol alabilir, bize yasa önerileriniz var mı? Bunu da sormak isterim. Kısa kısa cevaplarını rica edeyim, sonra son olarak da adli destek konusunda Gelincik Merkezine...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Onu da hızlıca sorun çünkü Genel Kurulda oylamalar var, oraya da yetişeceğiz, çok da arkadaşımız bekliyor soru için.

Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Tabii, tabii.

Adli destek konusu anladığımız kadarıyla çok çok önemli çünkü özellikle yoksulluğun ve yoksunlukların arttığı günlerde ailede şiddetin sadece fiziksel şiddet değil, ekonomik, psikolojik pek çok şiddete maruz kalıyor kadın ve çocuklar ve sığındıkları yer de genellikle siz oluyorsunuz. Rehber avukat hizmetinden ve gönüllü avukat hizmetinden bahsettiniz fakat bunların bir maddi karşılığının yeteri kadar da olmadığını anlıyorum. Baronun -evet, yani gönüllü yapılabilir ama- belli bir noktada bu dosya masrafları vesaire, çok da külfetli işler olduğunu da biliyorum, pek çok kadın zaten size nasıl ulaşacağını bilmediği için o şiddet kapanına, döngüsüne yeniden dönüyor ve bir kısmı da ölüyor, çocuklar da ölüyor. Yani haberleri izlediğimizde pek çok haber duyuyoruz bununla ilgili, sizler de pek çok vakayla karşılaşıyorsunuz. Bu noktada neler yapılabilir, size sorum buydu benim?

Atladığım bir şey var mı, hızlıca bir bakmak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ona da sonra bakarsınız, arkadaşlarımız bir tur soru sorsunlar.

ELİF ESEN (İstanbul) - Tabii.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Öncelikle, ben Barolar Birliği TÜBAKKOM olarak, kadınların adalete erişimindeki üç temel sorun: Ekonomi çok önemli, adalete güven duygusu... Aslı Hanım'ın dediği gibi, güvenmiyorlar ve şiddete daha fazla neden olacağına inandıkları için. Gerçek anlamda uygulanan bir kanun olması durumunda, aslında hep aynı şeyi söylüyoruz, 6284'ün uygulanabilirliğindeki netlik aslında birçok korkuyu da ortadan kaldıracak.

Ortak velayet aslında çok çok önemli ama taraflar, maalesef, genelde şiddet, boşanma davalarında erkek, çocuğu kullanarak hüküm kurmak ya da kadını bir şekilde yola getirme diyebileceğim bir tabirle hareket ettiği için ortak velayet mümkün değil çünkü hiçbir şekilde uzlaşma olmuyor. O yüzden, ortak velayete ilişkin herhangi bir şekilde çalışma yapmadık. Bizim, önümüzdeki hafta 15'inde aslında tüm Türkiye'deki TÜBAKKOM, tüm Türkiye'deki baroların genel bir çalıştayını yapacağız, konu başlıklarını bildirdik. Buna ilişkin, aslında, bu çalıştaydan sonra hepinizi tekrar ziyaret edip bir kitapçık şeklinde en kısa sürede getirme planımız var. Ama kadınların adalete erişiminin çok net bir şekilde desteklenmesi devlet bünyesinde çok önemli.

Son soru: Kolluk ve adli yargı arasında aslında çok daha iyi bir... Hâkimler ile kolluk ve savcılık anlamında daha net bir durum var çünkü ben avukat olarak koruma tedbiri talep ettiğim dosyada hâkim delil bildirmediğim için koruma kararını kaldırdı ve gerçekten ciddi bir ölüm tehlikesi vardı. Aynı dilekçemi müvekkile verip ŞÖNİM üzerinden gönderdim, koruma kararını verdi. Şimdi, dolayısıyla, kollukla daha adliye iç içe. Avukatları birazcık daha nasıl görüyorlar, o kısmı bilmiyoruz ama o üç gün içerisinde gerçekten öldürülme tehlikesi çok yakın olan bir müvekkildi. Ki Bolu'daki tek elektronik kelepçeydi, onu da bulana kadar, o da sorunlarda dile getirildi. O anlamda, 6284'ün çok etkin şekilde uygulanması çok önemli.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

ELİF ESEN (İstanbul) - Gelincik Merkezine de bir sorum vardı, o sorumu da şöyle tamamlamak isterim...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İşte, onu dedik ya, arkadaşlarımız bir tur sorsunlar, ondan sonra sorun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Bir dakikayı bulmayacak, tamamlayıcı bir soru.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Adli yardımın avukatlara rahatlatıcı bir etki sağlayabilmesi ve buna ihtiyaç duyan kadınların da erişebilmesi için önerileriniz neler? Bitirdim sorumu burada.

Ve en son bir de taciz merkezinden bahsettiniz. Hangi bakanlığa ve kuruma bağlı, nasıl bir işleyiş öngörüyorsunuz? Bu şekilde toparlayayım.

Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, teşekkürler.

Buyurun.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Çok teşekkür ederim.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında adil yargılanma hakkı ve adalete erişimin bir ülkede sağlanmasının yolunun adli yardım hizmetlerinin güçlendirilmesi ve kaliteli hâle getirilmesiyle mümkün olabileceğinden bahsediyor. Hatta, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları sadece ceza davaları için değil, hukuk mahkemelerinde de adli yardım hizmetinin yeteri kadar sağlanamamasının adil yargılanma hakkının önündeki en büyük engel olduğuna vurgu yapıyor. Yani, aslında, dediğim gibi, adli yardım hizmetinin kalitesinin artırılması bir ülkenin gelişmişlik

düzeyinin de artmasıyla orantılı. Dolayısıyla, hani, basit ve önemsiz bir konu değil. Neden? Çünkü kadınların pek çok sebeplerle, yoksulluk sebebiyle veya birtakım toplumsal kalıp yargılar sebebiyle, işte, edindiği çocuklarını bırakıp bazen o başvuracağı makama gitmekte bile zorlandığını biliyoruz. Öyle kadın var ki dolmuş parası olmadığı için bize ulaşmıyor. Yani, hatta, mesela, Ankara Barosu Gelincik Merkezinin Kızılay'da konuşlanmasının bir sebebi de kadınların rahat ulaşabilecekleri bir alanda bulunması.

Az önce bir şey dediniz, adli yardım hizmetinin kalitesinin artırılması için de adli hizmeti sağlayan hukuk hizmet sağlayıcılarının geliştirilmesi ve desteklenmesi gerekiyor. Hukuk hizmeti sağlayıcıları da işte avukatlar, adli yardım kurullarında çalışan avukatlar. Hukuk hizmetinin daha kaliteli, daha kalifiye hâle gelmesinin yolu bu avukatların desteklenmesi. Az önce, aslında, Adıyaman Milletvekili sanıyorum, meslektaşımızın da sorduğu bir soru vardı rehber avukatları parasıyla ilgili. Şunu kastettim ben: Rehber avukat ne iş yapıyor? Rehber avukat bu adli yardım sistemini kuvveden fiile çıkaran, işler hâle getiren kişiler yani işte mağdurla ilk görüşmeyi yapan, haftada bir her perşembe Gelincik Merkezi toplantılar yapıyoruz, bu toplantılara katılan, dosya inceleyen... Ne dosyaları bunlar? Çünkü Gelincik Merkezi atama yaptığı dosyalarda atama yaptığı avukatları ve talepçileri başıboş bırakmıyor. O talepçiler ile avukatlar arasında yaşanabilecek sorunlarla veya sorularla ilgili olarak bize danışmaları gerekiyor ve biz de bir avukatın o talepçinin dosyasının ne şekilde takip ettiğini bizdeki dosyadan takip ediyoruz. Yani avukat attığı her adımı bize rapor ediyor. Dolayısıyla biz de her hafta toplantılar yapıyoruz.

Ayrıca, işte, katıldığımız pek çok etkinlik var, bu etkinlikleri planlıyoruz, organize ediyoruz veya katılıyoruz. İşte, bütün bu sistemi ayakta tutan kişiler aslında rehber avukatlar. Dolayısıyla rehber avukatların da desteklenmesi gerekiyor. Bu, zaten, dediğim gibi, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi projelerinde de çok önemle üstünde durulan bir konudur. Bu hizmetin artırılması, daha kaliteli; Türkiye genelinde mesela ben katıldığım pek çok etkinlikte Mersin Barosundan, Kastamonu Barosundan, işte Kars Barosundan bize dediler ki: "Ya, ne güzel, biz de bu tarz bir merkez kurmak istiyoruz." ve araştırdılar. Nihayetinde geldikleri nokta, bu hizmeti ücret ödemediği tamamıyla gönüllülük esasıyla ayakta tutamayacaklarını düşündüler ve kuramadılar. Yani bizler o nedenle şu an -yine söyledim- 147 rehber avukat arkadaşımız, 178 gönüllü avukat arkadaşımız var. O 178, 147 avukat arkadaşımızın gerçekten inanılmaz fedakâr, inanılmaz özverili çalışmalarıyla bu sistemi ayakta tutuyoruz elimizden geldiği kadar ve bu da çok gerçekten özverili bir çalışma. Diyorum ki bu, bu aşamada kalmaması, bunu bu şekilde yürütmek zor. O yüzden, Adli Yardım Fonu'nun artırılması bu anlamda hukuk hizmeti sağlayıcılarının desteklenmesini kolaylaştırır. Yani Fon'un artırılması bu anlamda önemlidir. Evet, ben şunun da farkındayım: Fon'un artırılması için bizden veriler isteniyor. O verilerle ilgili olarak da biz çalışmalar yapıyoruz ama şu da ihmal ediliyor: Biz verileri sadece atama yaptığımız kişilerin dosyaları için tutuyoruz. Bir de bir sürü başvuran kadın var, ortalama yani bir haftada 45-50 kadın geliyor en az, yani en sakın hafta, öyle diyeyim size Ankara için.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Fonun artırılmasını istiyorsunuz. Strateji paketinde var bu.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Evet, o zaten var ama bu noktada söyleyebilirim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Süremiz daralıyor.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Ataman...

SUNA KEPOLU ATAMAN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle Türkiye Barolar Birliği ve Gelincik Merkezine yaptığı sunum nedeniyle teşekkür ediyorum.

Benim Türkiye Barolar Birliğine sorum olacak Başkanım. Şiddet mağduru kadınlara ücretsiz hukuki destek sağlamak için yeterli bütçe ve insan kaynağı ayırıyor musunuz? Bu konuda baroların yükünü hafifletecek bir sistem mevcut mu?

İkinci sorum: Kadına karşı şiddetle ilgili davalarda uzmanlaşmış avukat havuzu oluşturuldu mu? Eğer oluşturmadıysa böyle bir havuz oluşturmasını planlıyor musunuz?

Üçüncü sorum: Yine barolarda kadın hakları merkezleri etkin bir şekilde çalışıyor mu? Bu merkezlerin faaliyetleri düzenli olarak denetleniyor mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Yanıtınızdan evvel acilen ayrılması gereken vekilimiz var, hemen ona dönelim.

Buyurun.

ALİYE TİMİŞ ERSEVER (Ankara) - Ben teşekkür etmeden ayrılmak istemedim. Sunumlarınız gerçekten güzeldi.

Kayıtlara geçsin anlamında 6284 butonunu gerçekten çok önemsedim. Bunu daha sonra kendi aramızda bir tartışırız herhâlde yani kurumlar arası uyum, kadınların oraya kaydedilmesi, butona bastığınızda bütün sistemin herkes tarafından görülmesi -yani herkes derken kamuya açık anlamında demiyorum- o gerçekten benim için çok önemli.

Çok teşekkür ediyorum, iyi ki geldiniz.

Sağ olun, teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Biz de size teşekkür ederiz Sayın Ersever, sağ olun.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Şimdi, Barolar Birliği anlamında ek ödenek olarak biraz önce de aslında anlatmaya çalıştığım Avrupa Birliği destek projeleri kapsamında "HELP" dediğimiz kadının adalete erişimi kapsamında verilen eğitimler. Buradaki genel amaç, kadınların adalete erişiminde adli yardım bütçesinden ayrı olarak Avrupa Birliği Fonu'ndan, şiddet mağduru kadın ve çocuklara yönelik yapılan adli yardım hizmetlerinin tamamı Avrupa Birliği Fonu'ndan karşılanır. Dolayısıyla Barolar Birliğinin ayrıca, ortak çalışma dediğimiz fon olayı bu. Onun dışında, normal adli yardım bütçemiz var.

Şiddet mağduru kadınlara ilişkin havuz kısmını Gelincik'e bırakıyorum.

Onun dışında, barolardaki kadın hakları komisyon ve merkezlerine ilişkin TÜBAKKOM olarak zaten üç ayda bir yürütme kurulu toplantılarımız var. Tüm barolarla, komisyonlarla ilgili toplantı yapıyoruz. Yürütme kurulu üyeleri hepimiz her bölgeden

sorumlu 12 kişiyiz TÜBAKKOM Yürütme Kurulunda, 7 bölgeden sorumlu tüm meslektaşlarımız ayda bir kendi bölgeleriyle "zoom" toplantısı yapıyor. İki ayda bir biz Ankara'da yürütme kurulu toplantılarımızı yapıyoruz. Buna ilişkin önümüzdeki hafta dediğim gibi çalıştay yapacağız. Bu havuza ilişkin de orada ben bir öneri getireceğim.

Teşekkür ediyorum.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Öncelikle, şöyle söyleyeyim: Ankara Barosu için söyleyeyim, evet, biz adli yardım sistemi içinde atama yaparken bir havuz sistemimiz var, mesela mülteci kadınlar için Mülteci Hakları Merkezimizin listesinden, o konuda eğitim almış kişilerin bulunduğu avukatları atıyoruz veya işte, Engelli Hakları Merkezimizin listesinden atama yapıyoruz veya işte, Adli Yardım Merkezimizin yine özel olarak o konuyla ilgili, o atanması gereken dosyayla ilgili eğitim almış avukat arkadaşlarımızın ataması yapılıyor. Bir havuz sistemi var.

"Bu adli yardım için kaynak sağlanması nasıl olabilir? Böyle bir şey mümkün mü acaba?" diye sordunuz. Aslında bu soruyu hiç sormayacaksınız diye düşünmüştüm, çok mutlu oldum bu soru için çünkü biz tam da bunu söylüyoruz. İl İdaresi Kanunu ve Belediyeler Kanunu'nda adli yardım hizmetlerinin sunulması ve bu konuda bütçe yapılması ve bu konuda özellikle Adli Yardım Fonu'na hibe desteğinde bulunmasına ilişkin olarak da kurumların da aslında görevleri, yükümlülükleri var. Biz bu konuyu pek çok kuruma da iletiyoruz aslında onlardan bu anlamda destek de talep ediyoruz. Bu, özellikle Adli Yardım Yönetmeliği'mizde adli yardımın kaynaklarından biri olarak da bağış ve hibeler diye sayılmıştır. O nedenle, hani belediyelerin, mülki idarelerin bu tarz Adli Yardım Merkezlerine destek olabilmeleri mümkün. Pek çok baro ile o ilin belediyesi bu tarz protokoller imzaladı; bildiğim kadarıyla Çanakkale, Adana, Diyarbakır bunlardan birkaçı. Bu belediyeler özel olarak Adli Yardım Fonu'na bağış ve destekte bulundular. Bu da işte, aslında o şehirdeki adli yardım hizmetlerini güçlendiren bir başka yol.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ben öncelikle geciktiğim için üzgün olduğumu ifade etmek isterim. Geç kaldım ne yazık ki çünkü bizim grup toplantımız vardı, onun bitmesini bekledim, uzatmayayım, hızlıca geçeyim.

Şimdi, şöyle: Ben hem TÜBAKKOM'un hem de Gelincik'in bütün çalışmalarını takip ediyorum yıllardır, hatta pek çok raporunuzdan çok fazlaca faydalandığımı da belirtmek isterim, emeğinize sağlık yani sunumunuzun bir kısmını dinleyemedim ama buradan baktım tabii. Şu veriler de bence oldukça değerli, paylaşmış olduğunuz veriler.

Ben şunu söylemek istiyorum: Şu 6284 sayılı Yasa'yı biz bu Komisyonun her sunumunda konuştuk ve hatta çok övdük; 6284'ü çok seviyoruz, biz de çok seviyoruz. Ben hem bir kadın aktivist olarak hem bir kadın milletvekili olarak gerçekten bunun yeterince uygulanmadığını, aksaklığın gerçekten uygulayıcılardan kaynaklandığını biliyorum. Her defasında ifade ettik ama şunu da söylemek lazım. Mesela, 6284 sayılı Yasa güzel bir yasa değil mi değerli milletvekillerimiz? Bunun kaynağı İstanbul Sözleşmesi, İstanbul Sözleşmesi'ne uyum amacıyla yani iç hukuka uygun olsun diye iz düşümü olarak yapılmış bir yasa. Bu nedenle de şu anda İstanbul Sözleşmesi'nin olmaması bu yasaı kaynağından yoksun bırakıyor. Bu yoksunluğun sebebi ne? İstanbul Sözleşmesi toplumsal değişim ve dönüşüm açısından bir harita veriyordu yani bu toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusunda, buradan kaynaklı ayrımcılıkla mücadele konusunda bir yol haritası veriyordu. O yüzden gerekliydi, biz bu yüzden ısrarla ondan vazgeçmediğimizi söylüyoruz.

Şimdi konuya geleyim: Cinsel şiddet kriz merkezleri -İstanbul Sözleşmesi'nde de var- nüfusu 200 binin üzerinde olan her kent merkezinde olması gerekiyor, açılması gerekiyor. Burada "999 kadın cinsel şiddete uğradığını beyan etmiş." demişsiniz raporda. Mesela bunların kaç -yüzde 37 yani oran- gerçekten soruşturma ve kovuşturmaya dönüştü ve yargılama süreci yaşandı çok merak ediyorum çünkü biliyoruz ki prosedürler o kadar zor ki kadınlar çoğu zaman yılgınlığa kapılıyorlar ve vazgeçiyorlar bir müddet sonra ya da hiç başvuru yapmıyorlar, o beyanda hiç bulunmuyorlar. O nedenle, cinsel şiddet kriz merkezleri önerileriniz içerisinde de var; çok önemli. Bir bunu sormak istiyorum, bir de nafaka meselesi... Zaten benim okuduğum ilk nafaka raporu da yine TÜBAKKOM'undu, yıllar evvel yapmıştınız, sanırım yedi yıl falan oldu. "Yüzde 64" demişsiniz ama gerçekten yüzde 64 mü bu son nafaka karar oranı yani karar oranı bu kadar da erkekler...

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Bizim dosyalarımız için tabii, bu geçerli yani 2.671 dosyada yapılan, alınan karar oranı; 6284 ve boşanma davalarında alınan tedbir nafakası karar oranıdır. Bu da Gelincik Merkezi avukatlarının o dosyaları titizlikle takibinin sonucu aslında.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Şimdi ben bir sürü övgü yaptım size, çok güzel çalışmalar yapıyorsunuz, hakikaten de öyle -ben Diyarbakır Milletvekiliyim- mesela Diyarbakır Barosu ve Diyarbakır Kadın Hakları Merkezi de öyle, çok iyi işler yapıyorlar çünkü Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Merkezinin gerçekten onlarca gönüllü kadın avukatı var. Biliyorum ki davaları takip ediyorlar ve bunu büyük bir özveriyle yapıyorlar, sizler de öyle. Ama mesela Batman'da bu yok, Şırnak'ta yok, Yozgat'ta yok, Çankırı'da yok -örnek veriyorum şu anda- İzmir'de var, İstanbul'da var, Diyarbakır'da var, Ankara'da var. Yani Ankara başkent ve gerçekten hem adli yardım açısından o alınan ödenek diğer kentlere göre daha yüksek şeye bağlı olarak ve fonlardan da faydalanabiliyorsunuz. Mesela, Diyarbakır da öyle ama diğer barolar ne yazık ki bu olanağa sahip değiller ve gerçekten, kadınlar adli yardımdan destek alamıyorlar. Yapılan bütün toplantılarda da adli yardım ödeneği olmayışı nedeniyle de kadınların destek alamadığını bir sürü baro başkanından, kadın avukatlardan dinliyoruz; her yerde bu, en önemli gündemlerden biri. Bunu sizin yaptığınız toplantılardan da biliyorum. Bununla ilgili bütünlüklü bir çözüm üretmemiz lazım. Tabii, bütçe görüşmelerinde de bunu defaatle dile getirdik ama ne yazık ki bu konuda ayrılan bütçenin yetmediğini biliyoruz. Bu en önemli sorunlardan biri. Bunu nasıl çözeceğiz, bu çok önemli. Bunu da size sorayım: Bize siz ne yapmamızı öneriyorsunuz yani nasıl bu sorunu çözebiliriz birlikte?

Ama nafakayla ilgili sorumu gene soruyorum: Yani nafaka burada yüzde 64, size gelen başvurular ama Türkiye genelinde -sizin daha önce raporunuz da var, muhtemelen güncellemişsinizdir- bu oran nedir? Erkekler ödemiyor zaten bunu biliyoruz, bir de oran nedir?

Ben çok çok teşekkür ediyorum hepinize.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Alınan kararı oranı.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkür ediyorum.

Çok net sordunuz, teşekkürler.

Acilen Genel Kurula gitmemiz gerekiyor, oylamalar var.

Sayın Ersoy Vekilimizin de sorusunu alalım, birlikte topluca özet rica edelim sizden.

Buyurun Sayın Ersoy.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Ben de sunumlarınız için teşekkür ediyorum. Biz, 3 dönemdir bu araştırma komisyonunu kuruyoruz çünkü kadına şiddet bireysel anlamda da bizi çok yaralayan maalesef olaylar dizisi hâline geldi.

Şimdi, Nurdan Hocam bahsetti, koruyucu ve önleme anlamında neler yapılabilecek, onu sormak istiyorum? Özellikle de İnsanların vatandaş olarak hukuki haklarını bilmesi çok büyük önem arz ediyor yani belki kadınlar hukuki anlamda nasıl bir hakkı olduğunu bilemediği için de sesini çıkaramayıp bu zulme maruz kalıyor. Bu anlamda, Barolar Birliği olarak sizin bir projeniz var mı? Mesela Nurdan Hanım sunumunda anlattı; işte, Ağrı'da, Bitlis'te, Muş'ta daha erken yaşta evlendirilen kız çocuklarından bahsetti, oranların çok yüksek olduğundan bahsetti. Şimdi, burada tespit edilmiş bir olgu var; siz, Barolar Birliği olarak orada bir proje yapmayı düşünüyor musunuz önlemek adına? Çünkü bizim asıl amacımız olayları olmadan halledebilmek. Bunun yolu da - hep bahsediyoruz- eğitimden geçiyor ve de hukuk eğitiminin de ben çok çok önemli olduğuna inanıyorum. Her kesimden yani eğitilmiş kişi de... Ben de hukukçu değilim, hukuki hiçbir eğitim almadım eğitim öğrenimim boyunca. Hukuki anlamda vatandaşlık haklarının kadına, çocuğa anlatılmasının önemini vurgulamak istiyorum ve bu konuda da sizin yaptığımız bir proje var mı, bunu sormak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sizin aldığınız felsefe eğitimi de bunları anlamanıza yeterdir diye biliyoruz, mesleğinizin yanı sıra.

Çok özet olarak yanıt rica edelim, Genel Kurula gideceğiz, zaten birçok sorunun yanıtını aldık.

Buyurun.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ KOORDİNATÖR YÖNETİM KURULU ÜYESİ AV. ASLI ARIHAN - Ben cevap vereyim.

ÇİM'lerin, çocuk izlem merkezlerinin kurulması gibi KİM'lerin kurulması yani kadın izlem merkezlerinin kurulmasıyla ilgili çalışmaların başladığını fakat yarım kaldığını biliyoruz. Cinsel şiddetle ilgili özellikle bu merkezlerin kurulması için neler yapabiliriz kısmında bu çok kıymetli.

Adli yardımla ilgili, sanki bizim kendi açımızdan değil özellikle atama yapacağımız kadınlar açısından sorun var. Şu anda birçok baro şunu söylüyor: "Önümüzdeki dönem atama yapamayacağız." Hatta diyorlar ki: "Ayda bir kişi ancak atama yapacağız çünkü borca giriyoruz, avukata borçlanıyoruz." şeklinde. O yüzden bunları çok söyledik yani atamaları engelleyeceği anlamında.

Diğer soruları unuttum.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - İki tane not almıştım.

Bir tanesi, bu "999 kadın cinsel şiddete uğradığını beyan etmiştir." Öncelikle, ben şunu söyleyeyim: Tabii, bizim merkezimiz sadece hukuki davalar için atama yapan bir merkez yani 6284 ve boşanma davaları için atama yapıyoruz Adli Yardım Yönetmeliği hükümleri kapsamında. Bu verileri de mağdur kadın, şiddet mağduru kadın ilk geldiğinde SDD isimli bir program kullanıyoruz ve bu programın sorularına yanıt vermesini istiyoruz, o şekilde bilgisayar ekranında verileri giriyoruz. Cinsel şiddete uğradığını beyan ettiğinde, biz, kendisine savcılığa suç duyurusunda bulunabileceğini veya karakola da gidebileceğini hatırlatıyoruz. Ama en fazla bu aşamalar için atadığımız avukata dilekçe yazması için dilekçe ücreti ödeyebiliyoruz çünkü Adli Yardım Yönetmeliği'ne göre ceza dosyalarının takibini yapamıyoruz. Buradaki veriyi ileriye dönük olarak mesela "Ceza davası açılmış mı?" veya "Açılan davada ne sonuç alınmış?" kısmını bizim avukatlarımız takip edemediği için bilemiyoruz.

Fakat, şuradaki nafaka karar oranı yüzde 64; bu, şu demek: Bizim atadığımız dosyalarda avukatlarımız dosyaların bütünü içinde yüzde 64 oranında nafaka, tedbir nafakası kararı alabilmiş demek. Fakat, her tedbir nafakası kararının tabii infazı veya tahsilatı mümkün olamayabiliyor çünkü bazen tedbir nafakasının bile reddi veya tedbir nafakası kararları vermek için mahkemelerin işte, sosyal hizmet inceleme raporlarının (SİR raporu) gelmesini beklediğini biliyoruz; altı ay, yedi ay geçiyor. O yüzden buradaki anlam o yani illa tahsilat anlamına gelmiyor, onu belirtmek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkür ederiz.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Biz sadece bu koruma ve önleme anlamında alınacak tedbirler kapsamında -aslında da sunumda da belli- öncelikle bu eğitimin kolluktan ve ŞÖNİM'deki görevlilerden başlayarak gitmesi gerekiyor çünkü cinsel şiddete maruz kalmış bir kadının erkekle hastaneye gitmesi çok ciddi bir sıkıntı, dolayısıyla kadınlar bu anlamda gitmek istemiyor. Aslında sadece eğitim yeterli değil, şiddet mağduru olan kadınla ilgilenilen birimde kadınların görev alması gerekiyor. Dolayısıyla siz, erkek anlamında... Bu zorunlulukla gittiğinde başvuruyu geri çekebiliyor.

Buna ilişkin Barolar Birliği Eğitim Merkezimizin eğitici eğitmenleri olarak tüm barolara verdiği 6284 eğitimleri var, bunlar devam ediyor. Dediğim gibi, tüm barolar bu eğitimleri alıyorlar ama avukatların bu eğitimi almasından ziyade, asıl ilk şiddet mağdurunun gideceği kısmın...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Her vatandaşın alması gerekiyor.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU DÖNEM SÖZCÜSÜ AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN - Yani mesela şey kısmında... Ben, Bolu'daki il şeyinde polise sorduğumda "Kaç tane kadın personeliniz var?" dedim, 11 kişi çalışıyor, hiç yok. Şimdi, bu anlamda şiddete maruz kalan birisinin oraya gidip kendisini ifade etmesi çok zor oluyor ve maalesef kollukta şöyle de bir sıkıntı olabiliyor: Erkeklerle 6284 hatırlatılıyor. "Sen şikâyetçisin ama 6284'ten eşin de yararlanabilir." dendiği zaman... Bu, maalesef vazgeçirmeye yönelik. Yani bu eğitimin dışında bu olayın ciddiyetinin ve vahametinin aslında söylenmesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Başkanım, bir şey ilave edebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kapatalım artık isterseniz, yetişmemiz gereken Genel Kurul var.

ANKARA BAROSU GELİNCİK MERKEZİ BAŞKANI AV. NAZLI ÖZLEM ATMACA - Başkanım, sadece şunu söyleyeceğim çok özür dileyerek: Rehber avukatlarımızın tamamı kadın, onu söyleyeyim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, bugün de zaten bütün konuklarımızın tamamı kadındı.

Katkı ve katılımlarından dolayı Türkiye Barolar Birliğine, Ankara Barosu Gelincik Merkezi yöneticilerine ve Sağlık Bilimleri Üniversitesinden Profesör Nurdan Duman Hocamıza çok teşekkür ediyoruz.

Katkı ve katılımlarıyla Komisyonumuza destek veren, problemin çözümüne katkı sağlayan Değerli Komisyon üyesi milletvekillerimize de ayrıca teşekkür ediyoruz.

Basın mensuplarına da çok teşekkürler.

Toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.32